

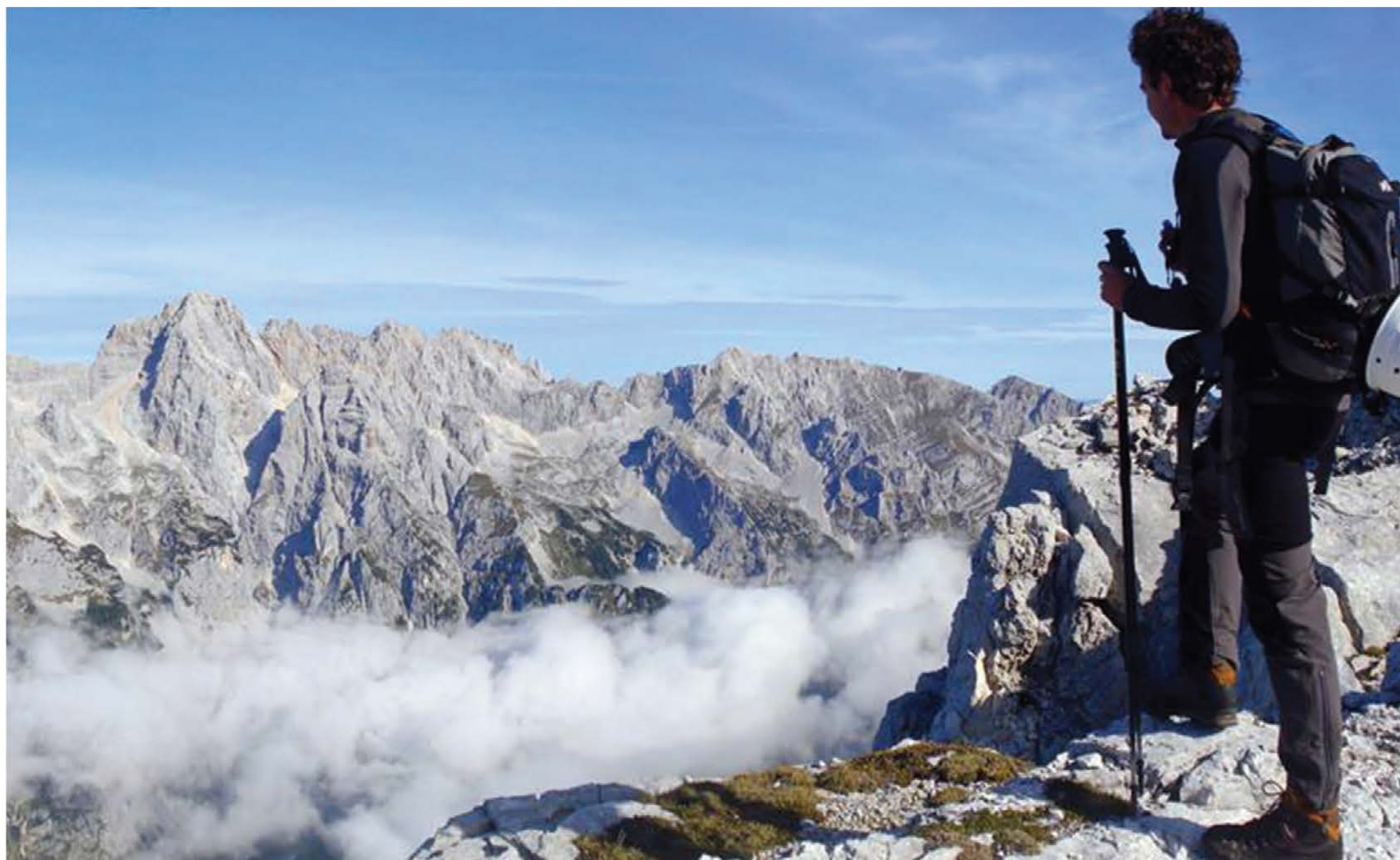

Foto Marko Puc

DRAGA 2014 Pogovor s Sergijem Pahorjem

Sprava je osvobajanje ...

“E”tos: to je širina, strpnost, gosposkost. Ta suverenost je na razpolago tudi Slovencu ...”

Tem geslom bo letošnja Draga že 49. in bo potekala od petka, 29., do nedelje, 31. avgusta. Zadnji dan Študijskih dni, ki bodo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bo namreč kot vedno ob 9. uri sveta maša, ki jo bo daroval tržaški škof, nadškof Giam-paolo Crepaldi.

Že vrsto let je v naši navadi, da se pred začetkom Drage pogovorimo s Sergijem Pahorjem, predsednikom Društva slovenskih izobražencev, prirediteljem debatnega foruma.

Letošnja novost Drage je - kot sami pišete v biltenu - vstop mladih v programski koncept Študijskih dni. Kaj pravzaprav to pomeni? Celo vrsto let je Drago spremljala tako imenovana Draga mladih. Bila je samostojen izraz mladih, ki so delovali v Slovenski prosveti in so v sodelovanju s sorodnimi organizacijami v Sloveniji imeli pred tradicionalno Drago svoja srečanja z različnimi pobudami, ki so večkrat tudi dopolnjevale tako vsebinsko kot po načinu vodenja naše Študijske dneve. Letos so nam predlagali, da bi prevzeli v lastne roke prvi dan naše prireditve. Po eni strani to pomeni organizacijsko razbremenitev za mlade, ker se vključujejo v nekaj že utečenega, po drugi pa Draga dobiva dragocene sodelavce, ki bodo jamstvo, da se bodo Študijski dnevi nadaljevali, tudi ko bo prišlo do generacijske zamenjave, ki je naravna nujna. “Stari” smo ta predlog pozdravili in se ga resnično veselimo.

Tematika prvega, petkovega predavanja, ki ga bodo oblikovali Alenka Stanič, Valentin Inzko in David Bandelj, bo obravnavala vprašanje odhajanja mladih v svet, kjer naj bi si iskali študijske in zaposlitvene možnosti. “Kako odhajati v svet z možgani in se vračati z dušo in razumom?” - se sprašujete. Ali ste v sebi našli

odgovor na to vprašanje?

Globalizacija je postala že izguljena fraza, a je vendarle potrebna, če hočemo razložiti nove procese, ki povsod naglo spreminjajo skoraj brez izjeme sedanji družbeni ustroj. V nekem smislu so selitve zaradi trajne lakote, gospodarskih kriz ali nasilja krojile našo družbo tudi v preteklosti. Toda takrat je odse-litev pomenila trajen odhod, saj so po večini odhajali revnejši sloji. Danes odhajajo mladi, ki doma ne najdejo možnosti ne toliko za preživetje, kolikor v iskanju najboljših priložnosti. Ta ambicija je upravičena. V globaliziranem svetu in posebej v Evropski uniji je mogoče zaustaviti ta pojav samo, če mladim nudimo podobne pogoje doma. Tudi vračanje domov je možno in prav to mora zasledovati umna in razsodna politika, ki mora misliti tudi na dolgoročne posledice odseljevanja mladih.

V soboto bo Fabjan Hafner razmišljal o 22 letih slovenske državnosti. Kako menite, da se sprotna družbenopolitična vprašanja, ki so prisotna in globoko delijo našo matično domovino, ponavljajo tudi v zamejskem prostoru?

Svet politike doživlja težke preizkušnje povsod, še najbolj pa v državah, ki najhujše občutijo sedanjo ekonomsko krizo. Nihče nima recepta, kako iz nje, nihče pa si ne upa povedati resnice, da lahkega izhoda ni ter da bo vrnitev v nekdanje blagostanje stvar ne prav bližnje prihodnosti.

/str. 3
IG

Obvestilo uredništva

Cenjenim bralkam in bralcem sporočamo,
da se bomo zaradi skupinskega dopusta
vrnili v uredništvo v sredo, 27. avgusta.
Prihodnja številka bo izšla v četrtek, 4. septembra.
Uprava v Gorici bo zaprta od 18. do 22. avgusta.
Tudi vam voščimo lepo poletje!

49. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2014

Park Finžgarjevega doma - Opčine (TS)
Dunajska cesta 35

petek, 29. avgusta

ob 16.30: dr. Alenka Stanič, dr. Valentin Inzko
in dr. David Bandelj
V SVET(U) Z MOŽGANI

sobota, 30. avgusta

ob 16.30: dr. Fabjan Hafner
SEM DOLGO UPAL IN SE BAL

nedelja, 31. avgusta

ob 10. uri: dr. Marta Verginella, dr. Urban Vehovar
**POLITIČNA RABA SPOMINA ZMANJŠUJE MOŽNOSTI
ZA PREŽIVETJE IN RAST SLOVENSKEGA NARODA**

ob 15.30: POČASTITEV 90-LETNICE PISATELJA
ALOJZA REBULE in IZROČITEV 3. PETERLINOVE NAGRADE

ob 16. uri: dr. Tadej Bajd, predsednik SAZU
ZNANOST, INŽENIRSTVO, MATERNI JEZIK

V nedeljo, 31. avgusta, bo ob 9. uri **sv. maša**, ki jo bo daroval
tržaški škof msgr. Gianpaolo Crepaldi

DSI - Ul. Donizetti 3 - 34133 Trst (Italija)
tel. +39 040 370846 - faks +39 040 633307, el. naslov: redakcija@mladika.com

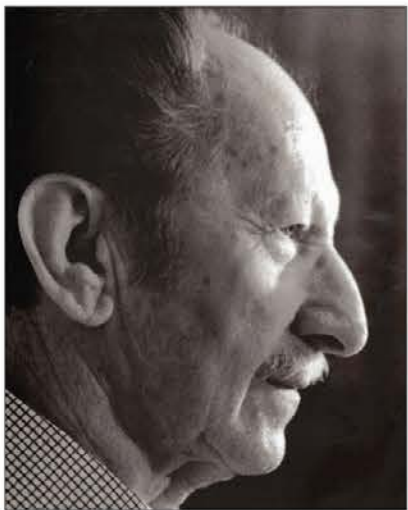
Kocbek politik in ideolog

Svojstven velikan

Dve stališči sta zanimivi pri Edvardu Kocbeku. Prvo je njegovo stališče do politike in drugo do ideologije. Ko je bil kot ideolog in politik v krizi, je vedno spregovoril s poezijo. Z lirskim pesniškim izražanjem je presegel svoj neuspeh ali celo polom, ki ga je doživel v politiki. Prav tako je s poezijo presegal ideološke konflikte. To dvojje bralca opozarja, da mora njegovo poezijo brati pazljivo. V njej se namreč prepleta na eni strani mojstrovina pesniškega samogovora, na drugi strani pa se jasno vidi njegov osebni zaslepljen pogled v prihodnost. "Pred vsako oviro je utapljal oči v sanjsko slepilo, iz vsake zagate je znal izpesniti izhod, ki je bil tudi slepi tir, a tirnice so vztrajno naravnane v videnje odrešenja". (J. Snoj Zbornik 1987)

Dr. Anton Trstenjak je o Kocbeku zapisal, da je bil dober pesnik, a slab politik. Dr. Janko Kos pa je povedal naravnost: "K njegovi pesniški nadarjenosti sodi zraven tudi njegova narcisoidnost. Pesniki so sicer narcisoidni, a pri Kocbeku se je ta narcisoidnost stopnjevala v neko načrtno gojenje, ko zavzeto konstruira lastno doživljanje in se z njim opaja. V njegovih dnevnikih je zelo opazna paradoksalna razlika med sposobnostjo tega narcisoidnega ogledovanja samega sebe in pa dejanskim položajem, v

katerega je bil postavljen". (J. Kos, Pesnik v pogrezu zgodovine). Zanimiva je misel Jožeta Snoja: "Kocbek si je ob vsakem zapletanju nemudoma spesnil novo plezalno varianto... V bistrovidnem in daljnovidnem Kocbeku je namreč vseskozi tičal

tudi Kocbek, ki je pred dejstvi dostikrat zavestno zamižal. Bil je zadovoljen, da je bil spet zraven na kakšnem pomembnem sestanku, pa je vse slabo pozabil... Spomladi 1943. je bil politično zlomljen in jeseni odstranjen s političnega prizorišča. A duševno, človeško, nikdar ni bil strtl. Bil bi, če bi bil samo politik in ideolog. Bil pa je predvsem pesnik in zdaj se je otreseel v pesmih, jalovega političnega taktiziranja in apriornega ideološkega

strateštva in se ugreznil v poravnano z usodo, zbujač je vtis otroško srečnega človeka... Kocbek je naš največji mojster pesniških samoprevar. Pred vsako oviro je utapljal oči v sanjsko slepilo, iz vsake zagate je znal izpesniti izhod, ki je bil tudi slepi tir, a tirnice so vztrajno naravnane v videnje odrešenja. Najusodnejša prevara je bila vera v spreminjanje sveta... Kljub temu je sejal in vel... (J. Smej - K. Zbornik 1978). Ob vsem tem pa ga v času, ki ga je živel, ne smemo opredeliti za opozicijskega misleca. To dokazujejo tudi njegovi dnevniški zapisi, ki kažejo na Kocbekovo politično razdvojenost, saj na eni strani ostaja celo politično lojalna, ko so njegovi članki takoj po drugi svetovni vojni napisani celo tako, kot se je tedaj pisalo. Ko pa je ugotovil, da je odpisan, je postal kritičen in celo zbadljiv.

Njegove osebne ideje so bile trdne in močne, zato ga tedanje razmere niso zlomile. Prepričan je bil v humani socializem, v simbiozo krščanstva in marksizma in ostal zvest etničnosti in političnemu jedru slovenskega človeka. V tem človeku je v vsej osebni globini dojel slovensko in hkrati tudi svetovno stvarnost v tedanjem zelo zmedenem času. Prav zato ostaja svojstven velikan v naši zapleteni slovenski narodni zgodovini.

Ambrož Kodolija

Žalostna vest iz ZDA

Umrli je priznani ameriški podjetnik slovenskega rodu Tom Vidmar

Prvega avgusta je po hudi bolezni umrl ameriški podjetnik slovenskega rodu Tom Vidmar, star 70 let. Vidmar je leta 1991 ustanovil podjetje Anlin okenski sistemi, ki je nato postalo najhitreje rastoče podjetje za okna v Kaliforniji. Leta 2000 je od zvezne uprave za drobno gospodarstvo prejel nagrado za najboljšo majhno podjetje v ZDA.

Vidmar, sin slovenskega priseljenca iz Clevelanda, je bil eden tistih ameriških Slovencev, ki so znali izkoristiti podjetniške priložnosti v ZDA. Znan je bil kot pripadnik tiste "stare šole", ki se zaveda, da uspeh ni le za sluga posameznika in ga je vedno delil z drugimi.

Podjetje, ki ga je leta 1999 preselil v Clovis, je imelo ob ustanovitvi leta 1991 le pet zaposlenih, v naslednjih letih pa je postalo najhitreje rastoče podjetje za okna v Kaliforniji, število zaposlenih se je povzpelo prek 300. Vidmar je za svoje podjetje prejel vrsto priznanj. Tri leta po omenjenem iz leta 2000 je prejel nagrado za poslovno odličnost v proizvodnji. Vztrajno je zavračal osebno priznanje Trgovinske zbornice Clovisa, rekoč, da je njegovo podjetje uspešno le zaradi zaposlenih. Ti so mu v tovarni priredili veli-

ko spominsko slovesnost, potem ko je izgubil boj z rakom. Za njim so ostali vdova Linda, sinova Eric in Greg ter osem vnukov, žalujeta pa tudi vsa tovarna in celotno mesto Clovis. Vidmar je bil namreč v Clovisu s 100.000 prebivalci, nedaleč od Fresno, ki leži na pol poti med Los Angelesom in San Franciscem, zelo cenjen. Prebivalci so ga poznali kot velikega domoljuba, družinskega človeka in

moža vere. Rodil se je 13. marca 1944 v Clevelandu očetu Antonu, ki se je priselil iz Slovenije, in materi Pauline Denton iz Tennesseeja. Pri 14 letih se je zaposlil kot prodajalec v trgovini in mehanik, s 17 leti pa se je prijavil v mornarico in se kasneje udeležil tudi vojne v Vietnamu. Po vrnitvi domov se je poročil, dokončal srednjo šolo, kolidž in univerzo

v Fresno ter se zaposlil pri podjetju Ford, kjer je delal do upokojitve. Po upokojitvi je v Fresno odprl podjetje Anlin.

Vršilec dolžnosti župana Clovisa Nathan Magsig je za krajevni časopis Fresno Bee dejal, da se Vidmarja spomni kot kavboja iz Clovisa, ki je imel v pisarni posterje Johna Waynea in citate nekdanjega predsednika ZDA Ronald Reagana. Vedno je bil pripravljen podpisati ček za razne dobrodelne namene in politične kampanje, njegovo podjetje pa je redno darovalo okna za neprofitna socialna stanovanja.

Po tovarni je hodil v kavbojkah z značko, na kateri je bil njegov naziv naveden kot "dedek", in vsakega od 350 zaposlenih je poznal po imenu. Delavcem je redno priredil božične zabave, mesečne piknike, ribarjenja, turnirje v metanju podkve, zaposlil pa je tudi učitelje angleščine za vse, ki niso bili večji jezika. Za mesto je organiziral velike proslave ob prazniku dneva neodvisnosti, 4. juliju.

"Bog, družina, delo. To so tri stvari, ki ga najlepše opišejo", je za časnik Fresno Bee izjavil Tomov sin Eric Vidmar, ki je zadnjih pet let na čelu očetovega podjetja.

Spomini na prvo svetovno vojno (1914-1918)

Nič naj ne gre v pozabo!

V nedeljo, 27. julija 2014, smo v cerkvi sv. Martina škofa na Proseku

imeli sveto mašo, ki jo je daroval proseški župnik g. Mihael Palfi. Pri sv. maši smo se spomnili na mojega deda Matijo Štoko in vseh padlih in pogrešanih fantov in mož s Proseka in Kontovela, ki so med 1. svetovno vojno darovali svoje življenje kot vojaki na fronti (na bojnih poljih) avstro-ogrske monarhije, in tudi vseh ostalih vojakov drugih narodnosti, ki so umrli daleč od svojih dragih, trpeli lakoto, boleznin in mraz. Spomnili smo se tudi vseh tistih, ki so se vrnili domov, nekateri ranjeni in prizadeti, in so svoje spomine na to kruto usodo v ustnem izročilu in zapiskih posredovali svoji družini in zgodovinarjem v upanju, da ne bi bilo več vojn, ker ljudje si vedno želijo mir. Spomini naših prednikov

naj ne gredo v pozabo in v zavesti imejmo živo to, kar so doživljali; njihovih doživetij ne imejmo zgolj za "zgodbo", ampak zgodovinsko pričevanje. Kot npr. to, da so se na dan sv. Jakoba pri jutranji sveti maši zbrali, da bi molili in prosili za mlade fante in može, ki so jih vpoklicali v vojske, da bi se srečno vrnili na svoje domove. Pevska zbor s Proseka in Kontovela, Hajdrih in Danica, cerkvena zbor in še veliko drugih pevcev iz obeh vasi so se zmenili, da bodo v večernih urah po 22. uri imeli koncert na Golem vrhu. Množica vaščanov je napolnila hrib, ki gleda proti morju v Tržaški zaliv. Pričevalci so povedali, da je bilo okoli 300 pevcev in še 500 ostalih mož in žena, ki so se jim pridružili pri petju. V nočni tišini in rahli sapici se je mogočno petje razlegalo vse naokrog po va-

seh in tudi po morju, slišali so ga vse do Barbane in celo do Chioggie - naši slovenski tržaški

Družinski mrtvaški oltarček s slovenskim šopkom

ribiči so z občutkom poslušali koncert - italijanski pa so v daljavi obstali in z vso silo hiteli v pristan, misleč na tuj napad še pred pričetkom vojne. Peli so narod-

ne in nabožne pesmi, za konec pa pesem, ki je bila našemu rodu zelo pri srcu: "Buči, buči morje Adrijsko ...". Na vaškem zvoniku je ura odbila polnoč, dne 26. julija, na god sv. Ane. Pretresena in ganjena množica fantov, deklet, mož in žena se je s solzami v očeh počasi napolnila proti svojim domovom z upanjem na ponovno srečanje v boljših časih, brez sovraštva in vojn med narodi.

Minilo je sto let. Koncert pri Golem vrhu je ostal le še spomin, do danes se še ni ponovil, ponovili pa so se vojne in sovraštva med narodi in verstvi.

Hvala Bogu, da sta pred mesecem dni glasha in petje na koncertu v Redipulji spet združila vsaj tri obmejne narode v spomin na grozote prve svetovne vojne. Tudi naš ljubljani sveti oče Frančišek bo 13. septembra prisoten na tem bojnem polju in bo prosil za žrtve in mir na svetu.

"Odhajajo Rodovi, kot listje ospe", ljubezen pa je večna, nikoli ne umre".

Magda Ciuch Bukavec

Gianni Torrenti preiskovan

Hladna prha se je usula na deželno upravo. Javni tožilec Federico Frezza je začel sodno preiskavo v zvezi z domnevnimi nepravilnostmi glede prispevka (govor je o vsoti 9 tisoč evrov), ki ga je bilo leta 2011 deželno združenje Spaesati: takrat je združenju predsedoval sedanji deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti, kar pomeni, da je tožilec Frezza zoper njega sprožil postopek. Torrenti je takoj zagotovil, da dežela ni utrpela nobene škode, saj je združenje neizkoriščena sredstva leta 2013 vrnilo deželi: najbrž je v podporo Torrentijevim pojasnilom že samo dejstvo, da je nepravilnosti glede takratnega prispevka ugotovilo deželno ravnanje za kulturo, ki ga vodi prav Torrenti. On je deželni predsednik Debori Serracchiani sporočil svoj odstop, ki pa ga predsednica (do trenutka, ko pišemo, op. ur.) ni sprejela: je pa sicer začasno prevzela njegova odborniška pooblastila, se pravi kulturo, šport, solidarnost. Serracchianijeva bo najbrž v novih upravnih 'okoliciščinah' spremljala tudi zadeve v zvezi s slovensko manjšino ...

Povejmo na glas

Ko bi mogli sprejeti darove

Brezštevni so darovi, ki so nam spo-ročeni in obljubljeni in z njimi bi živeli mnogo lepše in lažje. In t. i. darove z višav še kako potrebujemo, saj naše življenje ni lahko in naša človeška narava ni popolna, nam ne zagotavlja vedno miru, spokojnosti, usidranosti v smisel in v željeno sožitje z drugimi ljudmi oziroma svetom. In ker se prebimo skozi sedanost v prihodnost presenetljivo podobno kot v daljni preteklosti, se očitno ponujenih darov nismo več kot toliko oprijeli, si z njimi nismo več kot toliko pomagali ali mogli pomagati. Toda darovi so tu, nikakor niso užaljeni, ker so ostali neizkoriščeni, nasprotno, v vsakem trenutku so prepričani, da jih bomo nekega dne v celoti sprejeli in na ta način rešili probleme, ki jih sedaj ne moremo rešiti. Kaj bi npr. dali, da nas ne bi preganjala skrb za jutrišnji dan, in nas vendar preganja in zasleduje. In to kljub nasvetu, ki istočasno zagotavlja rešitev, naj nam bo skrb enega, se pravi tega dneva, dovolj in da se ni nujno ukvarjati s skrbjo naslednjih dni. Kaj bi dali, da bi našli ravnotežje med materialnim in duhovnim in živeli tudi od duhovnega kruha ter se tako rešili nikoli povsem zadoščene materialnosti in nikoli do kraja potešene želje po njej. Kaj bi dali, da se nam ne bi bilo treba boriti za svoj prostor v tem svetu, boriti se z drugimi, ker se drugi borijo z nami, tekmovali z drugimi za večvednost, ker drugi z nami za večvednost tekmujejo. Kaj bi dali, da bi se lahko vselej veselili drugih ljudi, vseh ljudi, in

bi se vsi drugi veselili nas, nam vračali prijazenost in dobronamernost, da bi torej vsi skupaj ljubili svojega bližnjega kot samega sebe. Kako da ne moremo sprejeti tega veličastnega daru z odprtimi rokami, lahko da zato, ker je ta dar najbolj temeljen in tudi najvišja možna, tako rekoč čudežna rešitev. Ta dar bi nas navdal s srečnim prepoznavanjem, da smo v resnici vsi na istem, vpeti v iste stiske življenja, da je povsem enaka naša usoda in se zato velja medsebojno povezati in si pomagati, sicer bo slabo za vse. S tem darom bi se rešili muke zavisti, vsakršnega ljubosumja in vsakršnega občutka, da so drugi zame nevarnost, saj so, če skrbim zanje, v resnici moja rešitev, edina celovita rešitev, ki obstaja. In slednjič, kaj bi dali, da bi mogli do dna sprejeti tisti končni vzvišeni dar, ki nam zagotavlja, da minljivost in smrt nista naša gospodarka, da nista najmočnejša vladarja tega sveta, nas samih in naše življenjske zgodbe - minljivost in smrt, ki sta sicer nenehno zavesten ali nezaveden razlog naše duševne ogroženosti, iz katere ne nazadnje najmočnejše izvira boj človeka z drugim človekom tja do uničenja in vojn v osebnem življenju, pa tudi v življenju med narodi in celo v vojnah in uničevanjih znotraj istega naroda. Res, da bi mogli v večji meri sprejeti te in še druge darove in z njimi uresničevati tisto srečno kraljestvo, ki se nam želi v naše dobro približati dosti bolj, kot se nam je lahko približalo doslej.

Janez Povše

S 1. strani

Sprava je osvobajanje...

V Sloveniji je kriza gospodarstva dobila izrazite politične oblike, rekel bi ideološke, ki so bili vsekakor prisotni od osamosvojitve dalje, v tleči obliki pa ves čas po drugi svetovni vojni, ko je totalitarna država preprečevala demokratično življenje in kakršenkoli dialog in seveda toliko bolj onemogočila razčiščevanje odprtih vprašanj zaradi medvojnih in povojnih pobojev. Tudi slovenska manjšina v Italiji je bila, skoraj bi rekel ne glede na razmere v domovini, ideološko sprta in ta ugotovitev velja še za današnji dan. Tudi levica je bila sprta. Mislim, da so ideologije igrale med nami premočno vlogo in so trajno in usodno ošibile sposobnost manjšine za skupno zasledovanje njenih življenjskih interesov. To je bilo vedno očitno. Levica je deklarativno vedno podpirala manjšino, toda prednost so vedno uživale koristi stranke. Zaščitni zakon je zgleden primer.

Kako se bo po vašem mnenju družba v matični domovini in v našem prostoru znala soočati s prihodnjimi izzivi glede na že omenjene delitve, ki jih danes še kako zaznamujejo? V nedeljskem predavanju bosta svoj vidik na Dragi predstavila Marta Verginella in Urban Vehovar, prosili bi vas še za vaš pogled.

V skoraj polstoletni zgodovini Drage smo velikokrat govorili o spravi. Nekateri menijo, da smo celo bili prvi, ki smo sprožili to idejo, vsekakor pa je o tem na Dragi 2000 govoril takratni profesor na teološki fakulteti v Ljubljani in sedanjí pomožni škof Tone Jamnik. Svojemu govoru je dal naslov Sprava – proces osvobajanja in zmanjšanja in v našem prostoru znala soočati s prihodnjimi izzivi glede na že omenjene delitve, ki jih danes še kako zaznamujejo? V nedeljskem predavanju bosta svoj vidik na Dragi predstavila Marta Verginella in Urban Vehovar, prosili bi vas še za vaš pogled.

Mislim, da so ideologije igrale med nami premočno vlogo in so trajno in usodno ošibile sposobnost manjšine za skupno zasledovanje njenih življenjskih interesov.

ker pomeni - če jo prav razumemo - rešitev more, ki je že predolgo tlačila narod. In končno je sprava tudi stvar poguma, ker moraš premagati strah, ki te je desetletja pogojeval, a prav tako tudi zamere in željo po maščevanju.

Draga se je od vsega začetka opredelila za svobodo in demokracijo ter je redkim disidentom doma dala možnost, da so držali prižgano luč teh vrednot tudi v slovenskem družbenem okolju. Ta naloga ji je uspela, kar se tiče sprave pa, moram priznati, nismo bili tako uspešni. Zato smo se odločili, da pred 70-letnico zmage nad nacifašizmom skušamo sprožiti skupno razmišljanje o tej kočljivi temi, ki smo jo doslej obravnavali vsak zase na vzporednih tirih, ki se nikoli ne srečajo.

Nedeljsko predavanje, ki ga bo oblikoval Tadej Bajd, predsednik SAZU, se vsebinsko navezuje na tematiko prvega, petkovega srečanja.

V biltenu pišete, da bo "smiselna uporaba materinega jezika in angleščine pripomogla k internacionalizaciji slovenskih univerz ter tako privabila več tujih študentov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Foto ddp

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

Pravih sorodnosti glede jezikovnih vprašanj med matico

tov in zmanjšala odhajanje mladih na študij v tujino". Z jezikovnimi vprašanji, zaradi naše nameščenosti v italijanskem okolju, se manjšinci soočamo vsak dan. Ali vidite v tem vprašanju določene sorodnosti s položajem slovenskega jezika pri nas v zamejstvu?

pa je še vedno dopisovanje z javnimi ustanovami v slovensščini in prav tako ustno komuniciranje.

Na lanski Dragi ste se privedelji oddolžili jubilanu

Borisa Pahorju, letos je na vrsti devetdesetletnik Alojz Rebula. Oba sta s svojim življenjem zasledovala smer, kateri so od samega začetka šli naproti tudi študijski dnevi: to so demokracija, krščanstvo in slovenstvo. Kakšna prihodnost se piše tem trem vrlinam?

Težko je napovedovati prihodnost: demokracija ni v nevarnosti v Evropi in razvitem svetu, ker se navsezadnje vsem spleča živeti v svobodi in demokraciji. Krščanstvo bo ostalo vrednota, drugo vprašanje pa je, koliko bo krščanstvo dejanski model življenja za množice ljudi, katerim je edini zveličavni cilj materialno blagostanje. Seveda ni vse tako črno, kot se zdi, in nobena slika ni dokončna. Papež Francisek je s svojim obnašanjem in svojimi izzivalnimi besedami že pretresel tradicionalno krščanstvo...

Še največ skepse mi vzbujajo seveda usoda slovenstva. Nihče ne more jamčiti prihodnosti dvomilijonskega naroda, ki je kot večina evropskih narodov izgubil svojo biološko moč, a ne samo to, izgubil je tudi samozavest in samozaupanje. To se pozna v politiki, v cerkvi, v kulturi...

Prosili bi vas še za odgovor, ki zadeva Rebulovo življenje in delo: kateri zapis šempolajskega pisatelja - roman, esej... - je v vas zapustil najglobljo sled? Poleg nekaterih zgodnjih del bi rebrljane. Težko je napovedovati prihodnost. Vsaj v Evropi in razvitem svetu demokracija mineva. Skoraj 15 let po zaščitenem zakonu počasi, po kapljicah dobivamo nekaj več vidne dvojezičnosti. Veliko vprašanje

kel, da sta me najbolj očarala romana V Sibilinem vetru in Jutri čez Jordan. To je velika literatura, v katero je Rebula zliel vse svoje poznanje antike in svoje podoživljanje človeka, njegovih vzponov in padcev.

POGOVOR Dr. Bernard Spazzapan - Mogočni kragulj

Skavtizem drži mlade priklenjene na stvarnost

Dr. Bernard Spazzapan je znan goriški kulturni in politični delavec. Potem ko se je kot psihater in primarij oddelka za odvisnosti v Gorici upokojil, sodeluje z Zdravstvenim domom v Novi Gorici v boju proti zasvojenostim z igrami na srečo. Tokrat pa ne bomo govorili ne o politiki ne o odvisnostih. Malokdo morda ve, da je bil dr. Spazzapan ne le zraven, ko je pred 50 leti na Goriškem nastala slovenska skavtska organizacija, ampak tudi njen načelnik prvih 13 let. Njegovo skavtsko ime? Mogočni kragulj.

Kdaj ste prvič slišali za skavte?

Prvi stik s slovenskimi skavti sem imel v Argentini, saj so tam že obstajali in bili tudi dobro organizirani. Eden izmed voditeljev skavtov, ki so v Sloveniji nastali po letu 1920, se je namreč odselil v Argentino in tam ustanovil organizacijo. Ko je on opustil, je kmalu zamrla. Slovenski skavti so bili tudi v Kanadi. Kakorkoli že, skavtska metoda dela me je privlačevala že v Argentini. Ko smo prišli z družino poleti 1963 v Gorico, sem bil star 13 let. Ko tu še ni bilo skavtov, smo fantje hodili z msgr. Francem Močnikom na letovanje v Kočo sv. Jožefa v Žabnice; bilo nas je okrog 20, kolikor nas je pač koča držala. Prav nekateri člani tiste skupine smo poleti 1964 osnovali prvo skupino goriških skavtov. Nekateri od teh so danes že pokojni, še dolga leta po tisti izkušnji pa smo se radi srečevali in družili.

Skavtizem je pri nas našel dobra tla. Prve čase so nam prihajali pomagat tržaški skavti, potem pa smo se kmalu začeli samostojno razvijati. Spomnim se, da smo po nekaj letih bili nekje na nekem srečanju in tržaški skavti so se čudili, kako to, da še obstajamo, saj so mislili, da nas ni več. Takrat so bili v Trstu med voditelji še psihater Pavel Fonda, Marjan Jevnikar in drugi.

Slovenske goriške skavtinje, katerih zgodba je malo manj linearna, so nastale leto prej, 1963, na pobudo urednika Pastirčka, dr. Jožeta Prešerna. Ste ga poznali?

Da, bil je kaplan v ul. Risorta v Trstu, kjer je še danes sedež tržaških skavtov. Še iz časov pred vojno ga je zanimal skavtizem in je rad širil njegove vrednote. On je poskrbel za izdajo prvega skavtskega priročnika in za pesmarico. Sam skladatelj Lojze Mav je napisal pesem, tisto "Pridite, fantje, strnimo vrste", ki naj bi postala himna. Prešeren je bil v prvih letih vse za tržaške skavte, goriškim je samo pomagal. Ko je obnemogel, so njegovo mesto prevzeli drugi.

V Gorici je idejo takoj zagrabil msgr. Kazimir Humar. Da, takoj. Vsa čast njemu, ki je takrat že imel svoja leta, je pa vedno prihajal z nami na tabor in spal v šotoru. Msgr. Humar - Sivi medved - je bil zelo konkreten in konstruktiven, nas ni samo učil. Pravilno je videl, da iz tiste skupine lahko kaj nastane. Obstajala je fantovska Marijina kongregacija, ki pa je na neki način "šla iz mode". V njej sem bil eno leto tudi jaz. Vodila sta jo Humar in Močnik. Humar je torej začel s skavti: najprej s fanti, potem z dekleti. Stvar se je res

prijela, in to tudi v bližnjih vaseh, Štandrežu, Doberdobi in drugod. V najboljših časih nas je bilo več kot sto samo fantov! Organizacija je bila res močna.

So bile tudi dobre generacije.

Res, bilo je veliko otrok. To je bilo v časih, ko družine niso hodile na počitnice. Življenje v šotorih je bilo nekaj novega, izredno zanimivega za mlade. Danes gre vsakdo, tudi sam, s šotorom na počitnice. Tedaj ni tega delal nihče. Kdo je imel takrat denar za dopust? Skavtizem je za marsikoga pomenil tudi možnost, da je poslal otroke v zdravem ambientu na dopust. To pa niso bile samo počitnice; delovanje je namreč potekalo vse leto.

Kmalu smo začeli preurejevati svoj sedež v zadnjem nadstropju v Katoliškem domu; tam smo imeli svoje prostore vse do tedaj, ko smo zgradili novega na dvorišču ob domu.

Kaj je po vašem ključnega pomena v skavtizmu?

Zelo uspešna je metoda samovzgoje. Humar nam je zaupal in dal možnost, da smo to pustolovščino začeli. Tako ali drugače sem jaz - brez nobene izkušnje - postal načelnik. Danes imajo tečaje in izpite. To pa me je prisililo, da sem se začel ukvarjati z nekaterimi stvarmi, s katerimi bi se sicer gotovo ne ukvarjal. Bil sem "vržen" v funkcijo, iz tega je izšla nova odgovornost. Kar se mene tiče, bom Humarju vedno hvaležen, ker je to začel in mladim zaupal.

Vi ste bili načelnik od začetka vse do leta 1977?

Da, prvih 13 let. Saj ni bilo kdo ve kaj. Imeli smo štiri oz. pet vodov. Glavne dejavnosti so bili tedenski sestanki, jurjevanje in tabornjenje, imeli pa smo tudi druga srečanja, kot npr. natečaj v jastih ipd. Sproti smo jih dodajali. Redno smo izdajali Planiko, skupno s Tržačani smo izdali pesmarico. Nekaj pobud je le šlo naprej.

Ste imeli krog že od začetka?

Da, od vsega začetka. Prevzeli smo pač tržaški krog, samo ruto smo si naredili sami, modro z rumenim robom.

Ste imeli kmalu vse tri starostne veje?

Najprej smo bili seveda izvidniki, pač člani omenjene skupine. Roverji so prišli dosti kasneje. V 60. letih nismo imeli kadrov.

Starejši skavti, ki so ostali v organizaciji, so bili neke vrste voditelji. Dosti kasneje, ko se je organizacija razširila, smo začeli skupaj zbirati fante in dekleta. To je bilo malo pred časom, ko sem šel v Afriko. Nismo se imenovali roverji, imeli pa smo dejavnosti, kot da bi to bili.

Tržačani so bili dosti bolj organizacijsko urejeni, mi nismo niti vedeli, kaj so "roverji". Mi smo bili skavti in konec! Ko je leta 1976 nastala Slovenska zamejska skavtska organizacija, smo sestavili pravilnik, z njim pa so prišla na dan vsa imena za skupine in veje znotraj organizacije. Na Goriškem vsega tega prej ni bilo: imeli smo organizacijo, ki je bila dejavna in uspešna, nismo pa posvečali veliko pozornosti bolj formalnim zadevam.

Ko je leta 1967 v Gorici postal nadškof Peter Cocolin, je kot duhovni asistent italijanskih skavtov zelo želel, da bi sodelovali in se združili slovenski in italijanski skavti. Spomnim se, da smo imeli veliko sestankov, zlasti s skupino iz Tržiča. Večkrat smo se udeleževali njihovih pobud, z njimi smo šli tudi v gore. Očitno pa stvari niso bile še zrele ne na naši ne na njihovi strani. Oni so od nas verjetno pričakovali, da bi bili del njihove organizacije, mi pa smo želeli ohraniti samostojnost. Med drugim so bili v Tržiču bolj odprti, v Gorici pa je bilo nekaj bolj desničarsko usmerjenih. Njihova skavtska organizacija je bila v tistih časih nekako para-vojaška organizacija, v njej so bili tudi taki tipi. Takrat nisem razumel; ko pa gledam nazaj, mi je vse bolj jasno. Saj je podobno tudi danes, ko se govori o sodelovanju med goriško in šempetrsko bolnišnico: spet se razvnamajo stare strasti kot pred 50 leti, človek bi mislil, da so že pozabljene, pa očitno niso. Zlasti v Gorici je del desnice, ki še vedno živi od tega. Do poskusa združitve je torej prišlo že pred leti, stvar pa se ni uredila. Leta 1976 smo se goriški skavti združili s tržaškimi, SZSO je nato iskal korektne stike z italijanskimi skavti: pač kot vzporedni organizaciji, ki lahko sodelujeta v vzajemnem spoštovanju.

/ dalje na str. 12
Danijel Devetak

To je naša moč...

Italijanska zveza katoliških tednikov

... 189 časopisov,
milijon kopij
v vsej Italiji

VSEDRŽAVNA POBILAŠČENA OGLAŠEVALSKA AGENCIJA: PUBLICINQUE SRL
UL. FATTORI 3/C - 10141 TURIN
TEL. 011 3350411 - FAKS 011 3828355 - E.MAIL: TORINO@PUBLICINQUE.IT

FISC FEDERAZIONE ITALIANE SETTIMANALI CATTOLICI
UL. AURELIA 468 - 00165 RIM
TEL. 06 6638491 - FAKS 06 6640339

FISC

Vabilo g. Toneta Bedenčiča za Veliki šmaren na Tabor

Z Marijo na pot

Ze več stoletij na utrjenem griču sredi kraških gmajn stoji svetišče, posvečeno Mariji, Jezusovi Materi. Po legendi je s svojo stopinjo označila sama Marija kraj, kjer naj bi stal njen dom, v katerega naj bi se zatekali ljudje v svojih stiskah in težavah, pa tudi ob dnevih radosti in zahvale. Ni ona tista, ki zdravi in daje moč. Ob njej je Kristus. K Mariji se zatekamo, da nam odpre pot k svojemu in Božjemu Sinu. Živimo v času duhovne in moralne zmede. Človek ne ve, ne kdo je ne kam ga vodi pot in kje je njegov cilj. Pot, ki jo je prehodila Marija v življenju, je bila popolnoma vsakdanja. Srečni trenutki so bili v družinski sreči skupaj z možem Jožefom in ob doraščanju

ka bodisi ko je spremljala Jezusa vse tja pod križ. Marija z vstajim Jezusom ob Binkošti v moči Sv. Duha hrabri Jezusove učence, naj gredo iz

zaprtega prostora in naj z Jezusovim naukom in njegovo vstajenjsko navzočnostjo spreminjajo ta svet, da bo postal božje kraljestvo, kot ga je oznanjal on, Jezus, njen Sin po telesu.

Praznični dnevi Marijinega vnebovzeta nas vabijo, da pohitimo k Mariji sredi Krasa. Ob njej bomo dobili novih moči za življenjsko pot, tako vsakdanjo in obenem tako enkratno. S pogledom v življenje onkraj smrti nam bo naša pot

postala smiselna. Vsa naša dejanja bodo tako usmerjena v take medčloveške odnose, kot jih je oznanjal Jezus sam, v odpovedi lastnemu egoizmu in uživanju in h graditvi novih odnosov v darovanju in iskreni ljubezni do bližnjega.

Utrjeni in ohrabljeni v njenem svetišču se bomo napotili v življenje. Potrebno je ponesti Kristusa na poti, po katerih hodimo, v kraje, kjer živimo, v družino ali na delo, med prijatelje in tujce. Marija bo hodila z nami, kot je hodila z Jezusom. Smisel in lepoto življenja bodo tako okusili tudi vsi, ki se bodo z nami srečevali.

Foto dpa

Spored dogodkov

Župnijska skupnost Repentabor v sodelovanju z občino Repentabor vabi na praznovanje Velikega šmarna in župnijskega zavetnika sv. Roka.

Večdnevno praznovanje bo ponudilo bogat spored dogodkov. V četrtek, **14. avgusta**, bo ob 19. uri odprta likovna razstava dr. Sandra Ape z naslovom Kras v očeh Napolitanca. Pri razstavi bo sodeloval Združeni pevski zbor Repentabor. Ob 21. uri pa bo na vrsti koncert komorne glasbe, ki bo zaživel pod geslom Čarobna godala v predverju Marijinega praznika; nastopili bodo rusko-slovenski violinist Vasilij Melnikov, violončelist Vasja Legiša in violinistka Ana Novak.

Vrh praznovanja bo na Veliki šmaren v petek, **15. avgusta**. Praznik Marije Vnebovzete se bo začel s prvo romarsko mašo ob 8. uri, slovesna verska obreda pa bosta ob 10. in 17. uri: jutranjo sv. mašo bo vodil g. nadškof Giampaolo Crepaldi, popoldansko pa letošnji jubilat g. Dušan Jakomin. Zjutraj in zvečer bo za vernike priložnost za zakrament sprave.

V soboto, **16. avgusta**, bo na vrsti praznik župnijskega zavetnika sv. Roka. Jutranja sv. maša bo ob 10. uri, večerna pa ob 19. uri. Ob 20.30 bo koncert godbenega društva Nabrežina, ki ga vodi dirigent Sergio Gratton. V nedeljo, **17. avgusta**, se bo niz praznovanj končal: od 17. ure dalje bo priložnost za prijateljsko druženje, romarje bodo takrat čakali kuhani štruklji, domača kapljica in druge dobrote.

Ko gre Bog na počitnice (2)
Kaj pa nedelja?

Nedelja ni dan, kot so ostali, čeprav je danes ta zavest začela kopneti. To je tisto prilaganje miselnosti sodobnega sveta, ki nas seveda dela manj kristjane. Poletno branje, kjer so citati iz knjige-intervjuja kardinala Ratzingerja z Vittorio Messoriem "Rapporto sulla fede", nam bo pri tem pomagalo. Od leta 1985 se zadeve niso kaj dosti spremenile, kvečjemu so se poostrele, zato pogledimo, kaj pravi Ratzinger: "Niso kristjani, ki nasprotujejo svetu, temveč je svet tisti, ki se upira kristjanom tedaj, kadar razglajajo resnico o Bogu, Kristusu in človeku. Svet se upre, kadar sta milost in greh poklicana z lastnim imenom. Po času raznih "odpiranj" svetu brez razločkov, je nastopil čas, da kristjan ponovno pride do zavesti, da pripada manjšini in da je pogosto v nasprotju s tem, kar je očitno, logično in naravno za tisto, kar Nova zaveza imenuje – in seveda ne v pozitivnem smislu –

"duh tega sveta". "Čas je, da najdemo pogum za antikonformizem, moč za upiranje, za obsodbo mnogih težav in kultur, ki nas obdaja". Ta citat nam podaja eden od največjih aktualnih sociologov religije, Massimo Introvigne, v svojem delu "La battaglia nella notte", ki obravnava lik in delo brazilskega katoliškega misleca in politika Pilinila Corree de Oliveira. Introvigne še dodaja, da se pač sedaj iščejo v Cerkvah verne in točno določeni niši, kjer je višja raven doslednosti (strictness), torej postavljanja po robu tistemu, kar narekuje prevladujoča družba okrog nas. Ta družba okrog nas pa, ko govorimo o nedelji, pravi, da je to dan kot vsi ostali, da je to dan za nakupe, da ta dan ni nič posebnega, tudi ko govorimo o tem, kako se ta dan obnašamo in kako smo ta dan urejeni in oblečeni. No, mi bomo rekli, da se ravno ta dan pokažejo naš antikonformizem, doslednost in tudi krščanska dru-

gačnost, ko dokazujemo, da je nedelja Gospodov dan, dan za družino in dan za dobrodelnost. Če upoštevamo posebnost nedelje, bo to končno tudi dan za nas same. Če je Gospodov dan postal del desetih zapovedi, potem je naravno, da je en dan v tednu drugačen in poseben, da ni kot

vsil ostali dnevi, zato vsi tisti, ki si ne znajo vzeti tega posebnega dneva, ne spoštujejo najprej naravnega zakona, ki je zapisan v nas. Zanimivo, kako tudi takšni ljudje, ki niso verni, se ne prište-

vajo med kristjane, znajo spoštovati nedeljo – seveda na svoj način, med tistimi, ki zase pravijo, da so kristjani, pa je zadeva precej "švoh". Potem se pa dogaja, da sicer nedeljniki ostajajo nedeljniki, kar pomeni, da gredo ob nedeljah k sveti maši, vendar pa ta sveta maša ne predstavlja kro-

ne in vrhunca celega tedna in tistega posebnega dne. Mnogi takoj po maši že hitijo v nakupovalni center, ker je bog-trebuha očitno močnejši od edinega in pravega Boga, vero v katerega so

pravkar izpovedali – najbrž z možgani "na-off" – pri sveti maši. Pri isti sveti maši je najbrž že prevelika zahteva, da bi kristjani bili oblečeni "za gmašno", temveč so, zlasti v poletnem času, oblečeni "za plažno", torej z zgornjimi deli brez rokavov, zelo kratkimi spodnjimi deli in z raznoraznimi opankami na nogah, najpogosteje so to danes "japonke". Na zunaj torej kaj dosti na srečanje z Bogom nismo pripravljeni, prav tako pa pogosto nismo pripravljeni niti znotraj sebe. Saj se sploh ne zavedamo, kako je nedelja še bolj kot zadnji dan prvi dan v tednu. Priložnost, da preteklo pustimo za sabo, ko se Bogu zahvalimo za pretekli teden, da ga hvalimo in častimo za vse dobro, kar nam je storil, za vse ljudi, ki smo jih srečali, hkrati pa tudi potožimo vse hudo in zlo, kar smo doživeli, pa tudi obžalujemo vse, kar smo mi sami storili napak. Vse to zadeva spomin, kot je najbrž jasno. Poleg tega je nedelja tudi prošnja in priprava za teden, ki je pred nami. Vse to kristjan naredi zlasti pri nedeljski sveti maši, saj ima maša prav te štiri omenjene namene,

ker je: hvalna daritev, kjer Boga hvalimo in častimo; spravna daritev za naše grehe in manjše prestopke tudi izbršiti; zahvalna daritev, kjer se Bogu zahvaljujemo za vse dobro; je prošilna daritev, kjer Boga prosimo zase in za vse svoje. Nedelja je tudi čas, ko ne delamo vsega tistega, kar je sicer naše tedensko opravilo: "Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela, sedmi dan pa je Gospodov dan" (prim. 2 Mz 20,9-10). Fizično in intelektualno delo se umikata Bogu, družini, svojcem in prijateljem. Nekaj, na kar niso navadno pozorni Solarji in študenti, je, da nedeljsko postavijo kršijo s tem, ko se učijo in delajo naloge ob nedeljah. To pomeni, da niso izkoristili petka in sobote. Spominim se, kako nam je kot študentom izredno koristil sklep, ki smo ga tudi uresničili, da v nedeljo ni dan za študij, temveč za Gospoda. Je pa nedelja tudi dan za dobrodelnost, zlasti v obliki obiskov. Zakaj ne bi izkoristili kakega nedeljskega popoldneva za obisk v bolnišnici, domu ostarelih, za obisk bolnih in osamljenih ljudi?

Andrej Vončina

Sinji vrh
20. mednarodna likovna kolonija
Umetniki za Karitas

Od 18. do 22. avgusta bo na Sinjem vrhu nad Ajdovščino 20. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas. Geslo kolonije in vseh prodajnih razstav 2014/2015 je "Tujec sem bil in ste me sprejeli" (Mt 25,35). Izkupiček prodanih del bo Karitas namenila pomoči tujcem. Ob dvajseti koloniji smo se sodelavci karitas odločili, da pozornost tokrat namenimo tujcem, ki so v vsem svetu najbolj ogrožena populacija. Izživ za to je bil obisk papeža Frančiška na Lampedusi; papež je

svetovno javnost opozoril na problematiko priseljencev,

tujcev. Tudi udeležba umetnikov bo letos posebna. Tokrat smo v kolonijo povabili devet slikarskih zakonskih parov, ki so sodelovali v preteklih kolonijah. Tako bodo vseh pet dni z nami iz Slovenije Irena Jeras Dimovska – Boge Dimovski, Silva Karim – Azad Karim, Marta Jakopič Kunaver – Matej Kunaver, Polona Kunaver Ličen – David Ličen, Maša Bersan Mašuk – Nikolaj Mašukov ter Klementina Golja – Klavdij Tutta; Iz Švedske prihajata Sumyko Kiohara in Jože Stražar, iz Avstrije Susanne Gimbel Kortan in Helmut Kortan, iz Hrvaške pa Ana Marija Botteri Peruzović in Hrvoje Marko Peruzović. Pridružili se jim

bodo še strokovni sodelavci, ob dnevu odprtih vrat pa so povabljeni slikarji in kiparji, ki želijo svoj likovni zapis darovati za namen kolonije in se tako uvrstiti v mozaik lepega in dobrega. V četrtek, 21. 8., je že tradicionalno Dan odprtih vrat. Ta dan so poleg slikarjev in kiparjev povabljeni vsi ljubitelji likovne umetnosti, da v živo vidijo, kako likovna dela nastajajo, morda izmenjajo poglede z umetniki, skratka, da začutijo sinjevrški utrip lepega in dobrega. V popoldanskem delu bo postavitvev priložnostne razstave, ob 18. uri pa predstavitev udeležencev in kulturni program, v katerem bodo nastopili žene iz Dornberka v narodnih nošah in Mladi z Gore. Nagovorili nas bodo različni govorniki, med drugimi tudi koprski škof dr. Jurij Bizjak. Gostoljubna družina Vidmar pa bo tako, kot je že navada, poskrbela za nekaj domačega. Še posebej bomo veseli prvih

kupcev, kajti prav ta dan je izbor del največji. Sicer pa bodo obiskovalci Sinjega vrha lahko videli, rezervirali ali odkupili dela do 20. septembra. Potem pa se začne

potovanje razstave, ki med ljudi prenaša sporočilo lepote in dobrote. Povabljeni ste v ta mozaik, ki je namenjen Bogu in človeku.

Jožica Ličen

SREČANJA POD LIPAMI | Gost gledališki igralec in kantavtor Iztok Mlakar

“Že kot otrok sem bil ‘guobčen’, zato so mislili, da bom pravnik!”

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek A. Gregorčič, prireditelja niza večerov *Srečanja pod lipami*, ki so se zvrstili še posebno intenzivno v pomladnem in poletnem času in ponudili vsakič velikemu številu poslušalcev v razmislek kar nekaj zanimivih tematik, sta sklenila ta po vsebinah različna snidenja z uglednimi gosti končati v bolj sproščenem in razbremenjujočem vzdušju. V veliko veselje vseh tistih, ki so jim pri srcu gledališka umetnost, pa tudi dobra avtorska glasba in pesmi ter gledališki songi, sta “pod lipe” v Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici v četrtek, 7. avgusta 2014, povabila gledališkega igralca in kantavtorja oz., kot sam sebe najraje označuje, komedijanta Iztoka Mlakarja. Mlakar (21. junij 1961) je že od osemdesetih let prejšnjega stoletja (joj, kako to zveni oddaljeno!) član igralskega ansambla Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Po diplomu l. 1986 iz dramske igre na AGRFT v Ljubljani je namreč stalno zaposlen v tem primorskem gledališču, v katerem je ustvaril vrsto izjemno posrečenih vlog, ki sestavljajo njegov čudovito pisani, subtilno izbrušeni mozaik mojstrskih igralskih kreacij pod vodstvom različnih režiserjev. Sodeč po izvrstno izdelanih likih, pa se nedvomno najbolje počuti, ko režijske vajeti upravlja Vito Taufer. S tem režiserjem je izoblikoval npr. *Gospo Martin* v legendarni *Plešasti pevki* Eugena Ionesca (sez. 1994/1995), ki je izredno navdušila domače občinstvo, pa tudi množice gledalcev na mnogih gostovanjih po širnem svetu, ribiča *Lipeta* v Goldonijevih *Zdravah* (sez. 2000/2001), *Vladimirja* v delu S. Becketta *Čakajoč Godota* (sez. 2002/2003), *Sganarel* v komediji *Duohtar pod mus!*, ki jo je sam napisal po Molierovih motivih (sez. 2006/2007) in je doživela več kot 200 ponovitev, in ne nazadnje *Sljehrnika* v svoji inačici *Sljehrnika* (sez. 2011/2012), katerega motiv je povzel po srednjeveški moraliteti in je do sedaj naštel že krepko nad 120 ponovitev. Marsikatero podobnost z Beckettovim Vladimirjem je bilo zaznati v vajencu *Izetu* iz pesniško-filozofske drame *Križ Matjaža Briškega* (sez. 2013/2014). Nepozaben je seveda tudi njegov dokaj nerodni in plašni *Ludvik* iz tople domače predstave *Tistega lepega dne*, ki jo je Srečko Fišer stkal iz istoimenske novele Cirila Kosmača (sez. 2000/2001). Še in še bi lahko naštevali njegove uspešne gledališke stvaritve, v katerih je vselej prisoten njegov svojevrstni interpretativni pečat. Pri njem pride do izraza do potankosti naštudirana mimika, katere spretnosti si je prisvojil pri mojstru mima in pantomime Andreu Valdesu, in tudi velika ljubezen do *commedie dell'arte*, katere prvine pri izrisovanju likov neustavljivo privrejo na dan. Za svoje igralske stvaritve je prejel vrsto nagrad: Borštnikovo diplomu in nagrado RTV Ljubljana za mladega igralca za vlogo *Toulona* v *Rdečih nosovih*, na Borštnikovem srečanju, Maribor, 1987, Priznanje Združenja dramskih umetnikov za vlogo *Ferruccia* v uprizoritvi *Komedijant, Novaka* v predstavi *Jasnovidka ali Dan mrtvih* in *Jude v Evangeliju po Judu*, 1990, Nagrado žlahtni komedijant skupini rokodelcev (poleg njega so nagrado prejeli še Janez Starina, Ivo Barišič, Danijel Malalan, Milan Vodopivec in Jože Hrovat) v uprizoritvi *Sen Kresne noči*, Dne-

vi komedije, Celje, 2003, posebno nagrado za izjemen igralski dvojec v uprizoritvi *Čakajoč Godota* (skupaj z Radošem Bolčino), Slovenski festival komornega gledališča SKUP, Ptuj, 2004, Nagrado Sklada Staneta Severja za *Vladimirja* v uprizoritvi *Čakajoč Godota*, *Jana Matkoviča* v uprizoritvi *Oblika mize* in *Volpone*, 2004, Nagrado Franceta Bevka za umetniške dosežke MO Nova Gorica, 2007, Žlahtni komedijant festivala Dnevi komedije za vlogo *Sganarel* v uprizoritvi *Duohtar pod mus!*, Celje 2008. Iztok Mlakar je bil deležen tudi nagrade Prešernovega sklada za stvaritve na področju uprizoritvenih umetnosti, 2012. V utemeljitvi je dramaturginja Mojca Kreft zapisala, da je Iztok Mlakar “jezikovni perfekcionista, izjemni poznavalec in interpret slovenskega jezika in njegovih dialektoloških posebnosti”, pa tudi, da ga odlikuje “interpretativna samosvojest, ki časovno aktualno izvenjeda tudi pri avtorstvu besedilnih dramskih predlog, kot sta komedija *Duohtar pod mus!* ali za današnji čas prepesnjeni in aktualizirani pretanjeni burkaško satirični *Sljehrnik*”. Kreftova je napisala še, da se Mlakar občinstvu predstavlja tudi v “pripovedno upetih pesmih v vsebinskih utemeljitvah vedno novih šansonov ob srečanjih in Večerih z Iztokom Mlakarjem v prepričljivem vzdušju ulovljivega duha sedanje-

ga tudi odmeva iz časov, ki jih ni več. Zato so tako priljubljene in njegovi koncertni večeri ob prisotnosti omejenega števila gledalcev - še najraje v kakem za to primernem prostoru, tudi vinski kleti ali gostilni - zmeraj takoj razprodani. Njegove pesmi, v katerih je prepoznaven njegov značilni me-

terimi razbremenjeni vse, tudi resnejše teme. Sam je svojevrstno označil tudi gledališka dela, rekoč, da so tragedije krvaveče rane, komedija pa pusti trajne brazgotine, saj je v njej v komičnem ključu izpovedana marsikatera bridka resnica. Pogovor je uvodoma segel v Mla-

demijo, “kjer so vsi polni sami sebe ‘ku šalam’”. Tu so sami veliki “egoti”, “če grejo v hotel, rabijo dve postelji: eno zase in eno za svoj ego”!!! On ni bil tak, ni imel velike samopodobe. Ker so takrat vsi nosili škornje, si jih je kupil še on. Dve stipendiji je porabil zanje, a škornji so bili topli poleti in mrzli pozimi! “Sedaj so v fundusu gledališča, saj so lahko samo za to”. Na njegovo samopodobo seveda niso vplivali, na smešnost njegove pojave pa ja! “Že tako ima kratke noge, pa še take škornje nosi”, so komentirali. Njegovi vzorniki so bili komedijanti, tisti, ki znajo osrečiti ljudi. Smeh je namreč za Mla-

gledališču, je tako: “dva igralca sta lahko tudi več let skregana, a na odru morata sodelovati, saj prizor mora dobro uspeti, zato se morata gledati v oči, če to zahteva vloga, potem si v zakulisju lahko spet obrneta hrbet. Če pa med kolegi vlada prijateljstvo ali če se vsaj med seboj dobro počutijo, je to zelo dobro razvidno tudi na odru med predstavo. Publika čuti to”. Zato v svojih predstavah zmeraj skuša ustvariti lepo vzdušje, da se igralci imajo lepo in se tako to pozitivno prenaša na gledalce. Igralec namreč zelo dobro občuti, kako se publika odziva na predstavo. Takoj opazi, če je občinstvo pozorno ali ne in če ga pritegne odsko dogajanje. Pri komediji se mora npr. oglašati smeh, drugače ni nič. Komedija diha s publiko, meni Mlakar.

Mlakar in ustvarjanje likov ter odnos z režiserji

Njegov pristop k likom je zelo različen, več je namreč gledaliških šol (npr. Stanislavski). Nekateri verno sledijo tem šolam, in to se jim tudi pozna. A vsak igralec si z leti ustvari svojo ‘solo’, vsak ima svoj pristop k vlogi. Če je vloga realistična, mora igralec biti čim bolj ‘naturen’, “če igraš žensko kot v Plešasti pevki, je pa malo drugače”. Vse svoje like ima enako rad, tudi tiste miniaturne, ki niso nič manj pomembni kot velike vloge. “Če ustvarjaš vlogo, je tvoj položaj drugačen, kot če pišeš pesem ali tekst. Če delaš vlogo, si del ustvarjalnega procesa, če nastopaš sam, pa si sam za vse kriv”! je dejal Mlakar in rekel, da ni imel nikoli posebnih problemov z režiserji. Rad je sicer delal z Miletom Korunom, Januszom Kico, Vitom Tauferjem. Zanj je najbolj pomembno to, “da režiser ve, kaj dela, da zna prisluhniti vsem igralcem in zna iz tega ustvariti sinergijo. Režiser je prva publika, on je tisti, ki prvi vidi, kam gre predstava in kaj bi bilo treba še razviti in popraviti. Če to zna, predstava uspe.

Vsekakor dober režiser je tisti, ki ima rad igralce in zna najti pravo harmonijo, “pravi akord” in poskrbeti, da ta akord lepo zazveni”. Sam nič ne pogreša Ljubljane, čeprav včasih ustvarja tudi tam. Slovenija je itak tako majhna. Rad je v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, ker je tu čutili mediteranskega duha, “med ‘paludom’ ne bi mogel delovati”!

Mlakar in njegovo srečanje z glasbo

Publiki v KCLB je Mlakar zaupal, da je pel že kot otrok, “ko je prišla na obisk kaka teta”. Glasbeno solo je obiskoval le dva tedna. Sam je poznal le “tri akorde na kitari, potem še četrtega” in s temi je igral in začel tudi skladati takrat, “ko je bilo treba loviti pupe”. Ker je bil “mičkin, črn in še zmeraj grd”, je moral osvajati kitaro. Brenkal je in si tudi začel izmišljavati besedila in tako je postal kantavtor, to se pravi “avtor, ki je pršu na kant” (!). Dela zelo rad v ožjem krogu ljudi, da čuti bližino občinstva. Vsekakor so zanj najbolj pomembni nastopi, plošče, ki jih je izdal, so “obstranski produkt”. Njega najbolj veseli nastopanje. Njega in Davida Šuligoja, ki z njim nastopa kot glasbenik, je odkril pokojni Vili Vodopivec. Vse njegove pesmi so mu enako ljube, a večkrat je treba pri tem delu biti tudi precej selektiven.

/ str. 16
Iva Koršič

Jan Leopoli in Iztok Mlakar (foto dpd)

los, pojejo o malem človeku, njegovem življenju, boju za pravičnost, pa tudi o radostih, ljubezni, minevanju, smrti, ki so pač neizbežni sopotniki vsakega človeka. Svoje pesmi - poslušalec se jih kar ne more naslišati kot tudi ne njegovih songov v predstavah - je strnil v tri CD-je, od katerih vsake vsebuje 9 rimanih, “zgodb”: *Štorje in baldorije* (1992), *Balade in štroncade* (1994), *Rimarije iz oštarije* (2001) in *Romance brez krjanca* (2008).

Četrtek večer v Kulturnem centru Lojze Bratuž je v tem muhašem poletju, ki kaže svoje kisló lice, zaradi nestanovitnosti vremena spet moral potekati v komorni dvorani namesto pod košatimi lipami pod milim nebom. Kot vselej so gledalci - mnogo jih je bilo tudi tokrat iz bližnjih krajev Slovenije - razveseljeno napolnili dvorano in po uvodnem pozdravu predsednice KCLB Franke Žgavec z velikim užitek poslušali gosta Iztoka Mlakarja, ki je s pogovornega jezika tako pojoče in naravno prešel v narečno govornico, da je bilo poslušanje njegovih odgovorov še prijetnejše. Z njim se je pogovarjal Jan Leopoli, urednik na programskem oddelku tržaške-

karjeva otroška leta oz. še v čas pred njegovim rojstvom. Njegova mama je namreč zanosila, potem ko je prebolela hudo tuberkulozo, in zato so ji na njeno veliko žalost svetovali splav, a medtem ko je jokala v čakalnici v bolnišnici, jo je neka zdravničnica pomirila in ji rekla, da bo donosila. In tako je bilo. Mlakar je tisto doktorico kar nekaj let spoštljivo pozdravljal, ona sicer ni vedela, zakaj. Povedal je, da je bil kot otrok “grd” in “mičkin”; “ni blo bugve kej z nje-ga”. “Ne vem, če je bila mama vesela s tem, kar je dobila”. Pripomba je sprožila smeh v dvorani, ki se je ob duhovitih odgovorih, zabeljenih z avtoironijo, še večkrat oglasil.

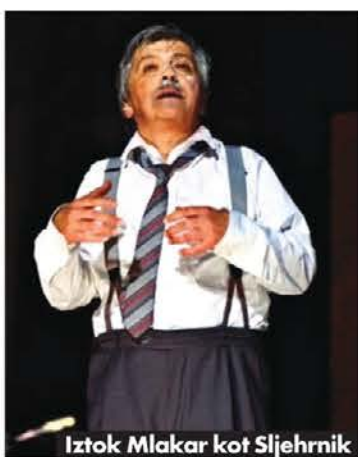
Vprašanje se je sukalo tudi okrog otroških iger iz tistih časov. “Igrali smo se vse sorte iger. To, kar smo videli po televiziji - takrat so bili le trije programi, Ljubljana, Rai 1 in Rai 2. Smo se streljali tam ‘po kantuonih’”. Takrat je živel v “ruskih blokih”, v enajstem bloku. Bil je “postružek” te generacije, starši so ujeli “ta zadnji vlak”, da so ga lahko imeli.

Obiskoval je osnovno šolo Milojke Štrukelj (druge ni bilo! Rodil pa se je v Postojni, ker je bila edina porodnišnica). Bil je “ta manjši v vrsti”, živ ni bil, a “guobčen”, zelo klepetav, “ni muogu genjat govuort”. Zato so starši upali, da bo pravnik, a ni bilo tako. V otroštvu mu je bilo lepo, čeprav je imel kot vsi “mičkiné travme”. Ni bilo seveda “vse sorte komoditet”, kot jih imajo sedaj. Že kot otrok je kaj nastopal, še posebno, “ko je bilo treba lagat”!

Ko je šel v Ljubljano na igralsko akademijo, je bil “kot riba iz vode”. Veliko mesto je pač zmeraj šok, še posebno, če prideš na aka-

Foto dpd

Iztok Mlakar kot Sljehrnik

ga časa”.

Iztoka Mlakarja imajo izjemno radi tudi tisti, ki radi ob dobrem kozarčku rujne kapljice in ob polnem krožniku pršuta, “pancete”, sira ... poslušajo njegove humorne rimane “štorje” v narečni sočnosti, v kateri se goriško-solkansko narečje meša z vipavsko, cerkljansko in še kakšno dialektalno govornico, da izzvenijo tako pristrčno in naravno, da bi jih poslušali še in še. Vsebinsko ni nikdar banalna, - kot niso njegova avtorska komedijska dela nikdar prežeta s humorjem, ki bi vzbujal cenen smeh, ampak je v njih, kljub vedrini, kanček ali več grenke življenjske resnice in modrosti,

Protagonisti legendarne Plešaste pevke, v ospredju Iztok Mlakar kot gospa Martin

foto jasmín p.

Poletni tabor goriških izvidnikov in vodnic

Bogat skavtski program na otoku Kigani

Tudi letos so se goriški zamejski izvidniki odločili, da se bodo preizkusili v življenju v naravi in najrazličnejših spretnostih. Tako so se pod vodstvom Petra Pana odpravili do daljnega otoka Kigani, kjer so kot izgubljeni otroci pomagali Indijancem in drugim prebivalcem dežele v boju proti hudobnim gusarjem in krokodilom. Ob bujnih gozdovih in prijetnem šumu reke Soče so se mladi vživeli v številne pustolovščine, v katerih so spoznavali sebe in druge.

Vse se je začelo v torek, 22. julija, ko so mladi prispeli na taborni prostor, ki se je nahajal v bližini vasi Koritnice. Tu so jih pričakali starejši člani čete, ki so se ravnokar vrnili iz rida, in jim razkazali dolino. Prve dni so namenili postavljanju šotorov in različnih zgradb. Vsak vod je zgradil lastno kuhinjo, kjer si je občasno moral sam prižgati ogenj in kuhati. Dvigu jambora je sledil prvi skupni zbor, ki je značil uradni začetek tabora. Pričeli so se tudi večerni taborni ognji in nočne straže, pri katerih so morali izvidniki zbrati pogum in učinkovito braniti taborni prostor

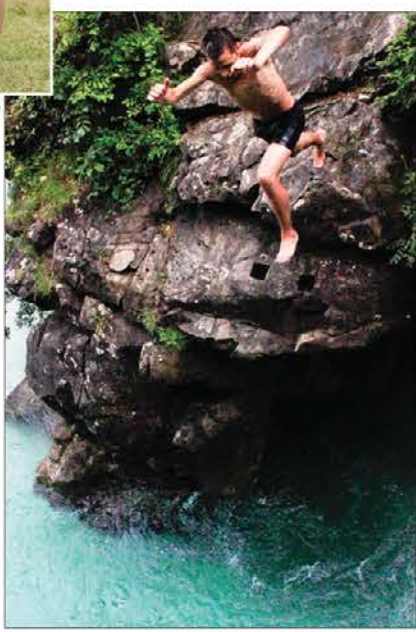
foto jasmín p.

pred napadalci, ki so si skušali prilastiti zastavo. Skavti so se preizkusili v najrazličnejših veščinah in spretnostih. Prežeti s skavtskim duhom so med orienteeringi in izleti spoznavali okolico in zgodovinske znamenitosti; pri samostojnem pripravljanju obrokov, predvsem med kuharsko tekmo, so pokazali svoje kulinarne sposobnosti; ob tabornem ognju so se s sketi zabavali, obenem pa učili režiranja in nastopanja. Športni dan so namenili različnim športnim igram in krajšim izzivom, pri pevske vajah pa so se učili pet-

ja in usvojeno znanje pokazali na skavtskem festivalu. Ob vseh teh zabavnih in poučnih izkušnjah so si skavti vzeli čas tudi za duhovno poglabljanje. Napet program, neomadeževana narava in spretno posredovane vrednote skavtizma so mladim pričarali enkratno doživetje v naravi. Vzdušje so znali izvidniki popestriti z mladostno dobro voljo in naležljivim navdušenjem, ki sta jih spremljala

ob vsakem izzivu. Pravilnično ozračje otoka Kigani je tesno povežalo izgubljene otroke, ki so spoznali, da se ob prijateljstvu in ljubezni lahko premosti vsakršna težava. Žal pa se je v soboto, 2. avgusta 2014, iztekel čas, ki so ga izgubljani otroci lahko preživeli na otoku. Izvidniki so med tabornim rasli in nazadnje postali prezreli, da bi s Petrom Panom ostali v deželi večnih otrok. Tako so se vsi še zadnjič srečali v skupnem zboru in se poslovili s Pesmijo slovesa. Ob padcu jambora so vsi skavti zapustili prijetno dolino ob reki Soči, kjer so si nabrali obilo nepozabnih spominov.

Nora puma

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Katoliška knjigarna v Gorici

"Sprejemamo naročila za šolske učbenike!"

Katoliška knjigarna, ki je edina slovenska knjigarna v Gorici in danes žal tudi v našem zamejskem prostoru, saj je Tržaška knjigarna pred meseci zaprla svoja vrata, na novo Tržaško knjižno središče pa še čakamo, saj naj bi se zaradi birokracije, kot smo izvedeli iz dnevnega tiska, zapletlo in je odprtje nove slovenske knjigarne v Trstu preloženo za nedoločen čas. Katoliška knjigarna je tudi najstarejša knjigarna v Gorici, za kar je prejela tudi priznanje, kot vse knjigarne pa je tudi Katoliška knjigarna danes v veliki krizi in tudi zato ponuja razen slovenskih in manjšega števila italijanskih knjižnih naslovov tudi šolske potrebščine, priložnostna darila, kot ima na zalogi tudi vrsto predmetov, ki služijo v cerkvene in verske namene. Katoliška knjigarna je danes v Gorici izjemno pomembna predvsem zaradi svoje središčne lege, zato ker v njej potekajo knjižne predstavitve, nad Katoliško knjigarno pa je tudi likovna galerija Ars, ki je tudi pomembna kulturna točka našega življenja in prisotnosti v mestu. A vendar je tudi Katoliška knjigarna v krizi, saj od same prodaje knjig ne bi mogla živeti.

Prijazna prodajalka Katoliške knjigarne Valentina Milocco nam je povedala, da tudi zaradi drugačnih potreb vsako leto gredo na dva sejma za sorodne knjigarne, kot je Katoliška, pa tudi za bližnji začetek šolskega leta so se dobro pripravili.

"Na zalogi imamo veliko zvezkov različnih formatov in oblik, predvsem pa bi rada poudarila, da nam je uspelo letos nabaviti cenovno izjemno ugodne zvezke, ki jih ponujamo, recimo, po šestdeset centov za kos, govorim o tako imenovanih velikih zvezkih, ki jih rabijo naši šolarji. Pri nas seveda šolarji dobijo vse za šolo, od torbe do šestila in trikotnikov, raznih pisal in pa seveda učbenike. Pri nas že sedaj sprejemamo prednaročila za učbenike za vse šole s slovenskim učnim jezikom

in veseli smo, da se na nas zanašajo tudi šole s slovenskim učnim jezikom. Gre za ustaljeno prakso in tudi mi skušamo nuditi učbenike po najboljših možnih cenah", nam pove nasmejana Valentina, ki nas vodi do izjemnega izbora otroških knjig, ki so lepo razporejene na prostoru, kjer v Katoliški knjigarni prirejajo predstavitve pomembnih knjig, saj je niz Na kavi s

go v prednaročilu dobite sedaj za celih 60 evrov ceneje in moram reči, da smo že prejeli kar nekaj naročil, poleg naših šol in drugih ustanov bodo ta pomembni jezikoslovni priročnik namreč kupili tudi številni posamezniki in vse vabim, naj se zglasijo pri nas. V naše prostore bi rada povabila tudi vse tiste, ki jih zanima katera koli knjiga, saj jo lahko pri nas naročijo, če je slučajno nimamo", pove Valentina Milocco, ki je znana po svoji prijaznosti in širokem, prisrčnem nasmeju.

"Da ne pozabim: imamo seveda tudi velik izbor molitvenikov, priložnostnih daril za zakramente svetega krsta, birme, za poroke, velik izbor razglednic in voščilnic, pri nas imamo tudi verske predmete za božjo misel, kot imamo na zalogi tudi veliko spominskih knjig in navičnih ter drugih pisal in peres ter seveda vse, kar kupec išče v papirnici!" še pove Valentina, ki ne pozabi dodati, da imajo tudi lep izbor malce dražjih daril za vse priložnosti. Vabljeni torej v Katoliško knjigarno!

JUP

Valentina Milocco (foto JMP)

knjigo dober primer, kako navorjati k branju tudi tiste, ki sicer ne bi prišli na knjižne predstavitve. "Ko sva že pri prednaročilih, bi rada vsem povedala, da te dni zbira prednaročila za Slovar slovenskega knjižnega jezika, ki ga bo v začetku meseca oktobra na knjižni trg dala Cankarjeva založba iz Ljubljane. Pri nas to knji-

Obvestila

Dekanijsko romanje Štandrež na Sv. Višarje bo v soboto, 23. avgusta. Vpisujeta Ema (0481-21361) in župnijski urad v Štandrežu (0481-21849). Romanje slovenskih zamejskih župnij na Barbano pa bo v ponedeljek, 1. septembra. Vodil ga bo upokojeni goriški nadškof Dino De Antoni, ki nas bo pripravil na obisk papeža Frančiška. Ob 10.30 bo sveta maša, po maši procesija z Marijinim kipom po otoku.

Vsklopu projekta "po rekah in po vodah Slovenije" SKRD Jadro iz Ronk v sodelovanju z CTS iz Gorice prireja enodnevni izlet s kosilom v zgornjo dolino Soče oz. Trente, v nedeljo, 31. avgusta. Za informacije in prijave lahko pokličete na tel. 0481-82273 (Roberta ali Sara).

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo urad v Gorici zaprt zaradi dopusta od 4. do 22. avgusta.

Mladinski dom vabi na vpis priprave na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k posolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni urad na korzu Verdi 51/int. zaprt od prvega do konca avgusta zaradi poletnih počitnic.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 6. septembra, enodnevni avtobusni izlet v Asiago in v okolico, znano tudi zaradi bojev med 1. svetovno vojno. Vpisujejo do razpoložljivih mest na avtobusu po tel.: 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja S.), 3471042156 (Rozina F.). Na račun 20 evrov.

Prosvetno društvo Štandrež prireja v nedeljo, 7. septembra, enodnevni izlet na avstrijsko Koroško, in sicer v dolino Malte, Gmünd; izletniki si bodo ogledali muzej bonsajev, razstavo dragih kamnov in rudnik, v katerem si bo lahko vsak izkopal poldrag kamen. Podrobne informacije na tel. 0481 20678 (Božo) in 3479748704 (Vanja).

V palači Attems Petzenstein v Gorici je v organizaciji Pokrajinskih muzejev na ogled do 12. oktobra 2014 razstava z naslovom "Saksida. Slikar pravljicar". Urnik: od torka do nedelje med 10. in 17. uro.

Prodajam domač krompir, pridelan na Krasu. Zanimirani lahko pokličete na tel. 339 3423585.

Prodajam bukova drva za kurjavo. Drva prodajam zaradi žledoleda, ki je v našem gozdu v Gornji Trebuši povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 evrov za prevoz. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809, mail

razazia@gmail.com

Iščemo hišno pomočnico in spremljevalko starejše osebe (dnevno delo). Tel. +39 327 3410080

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Hvaležna in spoštljiva gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. (00386) 040484339.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 15.8.2014 do 21.8.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00.

Sporod:
Petek, 15. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 16. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 17. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 18. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - zanimivosti in humor.

Torek, 19. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ta visoka rosojanska pot II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 21. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Lahka poletna glasba - Zanimivosti iz sveta in humor.

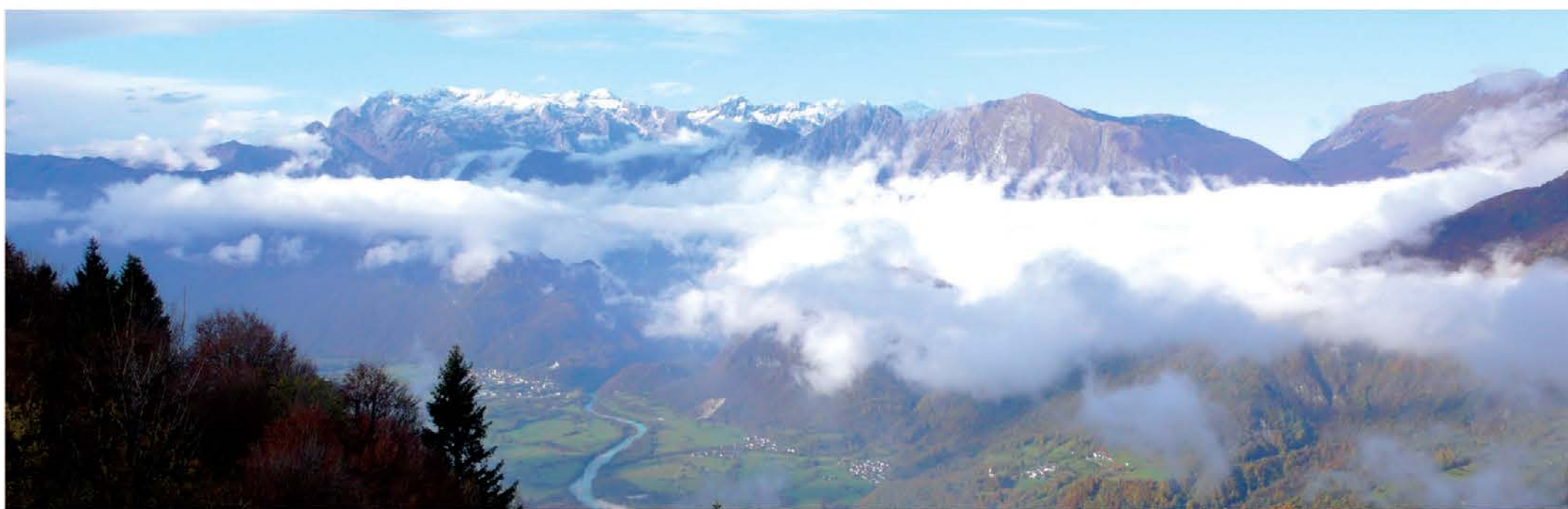
Romanji štandreške dekanije

V soboto, 23. avgusta, bo v organizaciji štandreške dekanije romanje v priključeno Marijino svetišče Svete Višarje. Sveta maša bo ob 11. uri. Cena za avtobus, žičnico in kosilo znaša 40 evrov. Vpisovanje po župnijah.

V ponedeljek, 1. septembra, pa bo goriško-tržaško romanje na Barbano, ki ga bo vodil goriški upokojeni nadškof msgr. Dino De Antoni. Sveta maša bo ob 10.30. Cena za avtobus in barko znaša 15 evrov. Tudi za to romanje naj se goriški in tržaški romanji vpišejo pri svojem župniku.

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obvešča

Pogled na soško dolino s Kolovrata. Zgoraj: iz projekta "Potovanje iz Topolovega v Abitante". Spodaj: iz projekta "Obrambni sistem prve svetovne vojne 1915-1918 - Druga in tretja obrambna linija odpora in povezave"

(Evropski projekti priložnost za razvoj

Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda je prepričana, da je za razvoj njenega ozemlja nujno potrebno uporabiti tudi vse številne priložnosti, ki jih ponujajo evropski programi. Ta skupnost je namreč že v preteklem načrtovanju izkoristila evropske sklade bodisi neposredno kot lead partner ali kot projektni partner.

Spodaj so navedeni najpomembnejši evropski projekti, ki jih je ustanova pred nedavnim izvedla neposredno ali v sodelovanju z drugimi:

Prva svetovna vojna

Naslov: **Sistema difensivo della 1ª guerra mondiale 1915-1918 - Seconda e terza linea di resistenza e raccordo - Obrambni sistem prve svetovne vojne 1915-1918 - Druga in tretja obrambna linija odpora in povezave**

Področje: vrednotenje dobrin iz skupne kulturno-zgodovinske dediščine.

Program: Interreg IIIA Italija-Slovenija

Dejavnosti/rezultat: s tem projektom je bila izvedena materialna dejavnost s posegi za vzdrževanje in obnovo položajev na področju Kolovrata. Nematerialna dejavnost pa je potekala v okviru raziskovalnih študij z zgodovinskimi raziskavami in s pridobivanjem zgodovinskega materiala. Izvedena je bila tudi nematerialna dejavnost v obliki razširjanja, raznašanja in promocije vsebin, npr. na spletnih straneh www.grandeguerrafvg.org

Ta projekt je močno okrepil zanimanje krajevnih ustanov za omenjeno področje in za obravnavane dogodke tudi preko meje, kar je še utrdilo in okrepilo čezmejno povezanost.

Soudeleženi partnerji: Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda; Fundacija Poti miru (Kobarid, SLO)

Prostor kostanja

Naslov: **Terra di castagne - Prostor kostanja**

Področje: čezmejno sodelovanje v primarnem sektorju.

Program: INTERREG IIIA Italija-Slovenija

Dejavnosti/rezultat: pri tem projektu je šlo za promocijo in ponovno kulturno pridobitev značilnega krajevnega proizvoda, ki zlasti zastopa Nadiške doline: to je kostanj. Zainteresirano področje odgovarja površini Občine Srednje. Izvedena je bila pilotska študija z obnovitvenimi posegi v nekaterih značilno kulturno in zgodovinsko obarvanih kostanjevih gozdovih; posegi so bili usmerjeni v oskrbo fitopatoloških problemov, pa tudi v namen-

sko širjenje rezultatov in v teritorialno promocijo. Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda je v vlogi partnerja skrbela in upravljala dejavnosti za promocijo projekta in teritorija. Soudeleženi partnerji: Občina Srednje - LP, Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda - PP, Kmečka zveza - PP, Videmska pokrajina - PP, Videmska univerza - PP, Zavod za gozdove - PP, Občina Kanal ob Soči - PP; Krajevna skupnost Lig - PP, Krajevna skupnost Kambreško - PP, Turistično društvo Globočak Kambreško - PP.

Za trajnostni razvoj

Naslov: **Strasse (Strategic Spatial Planning And Sustainable Environment)**

Področje: izboljšanje krajevnega teritorialnega upravljanja za trajnostni razvoj.

Program: INTERREG IIIC - INNOREF

Dejavnosti/rezultat: v tem projektu je bila uporabljena tehnika spatial planning, da bi razvili model teritorialnega upravljanja na ravni krajevnih sistemov in pri tem ovrednotili trajnost razvojnih procesov tako, da bi bili z ustreznimi instrumenti pri sodelovanju soudeleženi ključni krajevni dejavniki.

Soudeleženi partnerji: Gorska skupnost Ter, Nadiža, Brda - LP, University of Olomouc - dept. of Geoinformatics (CZ) - PP, Industrial System Institut (ISI), Patras (GR) - PP, Občina Corciano (PG), Umbria (PP)

Energija iz biomase

Naslov: **Brie Biomass Resource Use, Innovation And Efficiency**

Področje: Obnovljivi viri energije iz biomase.

Program: INTERREG IIIC - INNOREF

Dejavnosti/rezultat: s tem projektom je bil izveden načrt ovrednotenja biomase kot uporabnega obnovljivega energijskega vira z nizkim okoljskim vplivom. Kar se tiče Gorske skupnosti, je ta projekt še posebej izpopolnil tehniko in tehnologijo za energetske ovrednotenje lesne biomase.

Soudeleženi partnerji: Občina Massa Martana (PG), Umbria - LP, Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda - PP, University of Patras (GR) - PP, Regional Energy Center (CZ) - PP.

Etnografski muzej

Naslov: **Centro multimediale di documentazione sulle risorse dell'ambiente naturale ed umano della Val-**

li del Natisone Museo Etnografico - Multimedialno središče za dokumentacijo o resursih iz naravnega in človeškega okolja Nadiških dolin - etnografski muzej

Področje: Ovrednotenje okoljskih resursov

Program: Leader +

Dejavnosti/rezultat: ta projekt spada v integrirani projekt realizacije etnografskega muzeja za zbiranje materialne in okoljske kulture Nadiških dolin.

Izdelani so bili digitalni pripomočki in spletne strani o zgodovini ter o naravnem in antropološkem okolju tega področja.

Soudeleženi partnerji: Click! Idea Snc

Kulturno sodelovanje

Naslov: **Viaggio da Topolò ad Abitanti / Potovanje iz Topolovega v Abitante**

Področje: Kulturno sodelovanje

Program: Interreg IIIA Phare

Dejavnosti/rezultat: ta projekt se tiče sodelovanja na kulturnem področju, z namenom, da bi vzporedno obravnavali dve obmejni kmečki naselji s podobnimi značilnostmi, izdali publikacije in izdelali multimedijška sredstva (film, knjiga, zvočni zapis, arhivska raziskava, fotografska razstava, spletne strani) www.topoloabitanti.it. Kot best project predstavljen pri regionalnem sedežu v Bruslju.

Soudeleženi partnerji: Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda, Associazione Artisti della Benečija-Društvo beneških likovnih umetnikov, Associazione Topolò-Topolove.

Marco Mantini

DA TOLMINO A CAPORETTO LUNGO I PERCORSI DELLA GRANDE GUERRA TRA ITALIA E SLOVENIA

Tra Caporetto, Kolovrat e il Monte Nero per scoprire un museo all'aperto ricco di memorie

Avtorski projekt Sergeja Ferrarija / Goli otok Presunljiva pripoved interniranca

Letos je veliko kulturnih prireditelj, razstav, predavanj... osredotočenih na spominjanje in obeleževanje začetka prve svetovne vojne in njenih krvavih dogodkov, ki so zahtevali na stotisoče mrtvih. Soška fronta se je vila po naših krajih; na bližnjem Krasu so v strelnih jarkih ubogi vojaki prežali na sovražnika ali se zatekali vanje in v kaverne, ko je padal svičen dež in so granate pokale naokrog. Res je moral biti grozljiv scenarij, ki pretrese vso našo bit. Nič manj grozljive slike pa se ne izrisujejo niti iz druge svetovne vojne. Zgodovina pač ni prav nič naučila ljudi in zato so po eni svetovni moriji brez pomislekov zašli še v drugo, ki je trosila gorje tudi po samih vojnih dogodkih, ko je npr. v naši matični domovini, ki

je ob rdeči peterokraki zvezdi postala ena izmed jugoslovanskih republik, umrlo nič koliko nedolžnih ljudi, ki so bili krivi samo za to, da niso mislili in trobili v isti rog kot zmagovita komunistična Partija. Če nisi bil z njo, si bil proti njej in zato si bil sovražnik, pa čeprav si se kot partizan hlabro, junaško boril proti okupatorju. Če se nisi hotel vpisati v partijo – niti pod prisilo –, si bil osumljen, da rovariš proti njej, da si stalinist, in čakali so te zasliševanja, zapor, mučenja, stroga kazen. Večkrat tudi strašen zapor na pustem Golem otoku. Goli otok je bil do prve svetovne vojne nenaseljen. Avstro-Ogrska je na njem zgradila taborišče za ruske zapornike z vzhodnih bojišč. Po drugi svetovni vojni 1. 1946 so ga jugoslovanske oblasti

spremenile v strog zapor za politične zapornike, po 1. 1948 predvsem za informbirojevce. Ko sta se Tito in Stalin razšla, je

maršal ukazal nasprotnike zapreti v posebno taborišče. Za to je bil izbran prav samotni Goli otok, kjer je pozimi vladal hud mraz z vetrom, poleti pa grozna pripeka. Po podatkih UDBE za osrednjo Jugoslavijo so baje na ta otok poslali 11.650 ljudi (a gotovo jih je bilo veliko več), med temi je bilo seveda veliko profesorjev, učiteljev, zdravnikov in sploh intelektualcev, pa tudi študentov in dijakov. Jetniki so doživljali vsakovrstno mučenje, delati so morali v kamnolomu (včasih popolnoma nesmiselno so le prestavljali težko kamenje z enega kupa na drugega!!) ne glede na vremenske razmere. Pazniki so zapornike pretepali in jih na razne načine trpinčili. Že ko jih je na otok pripeljala ladja Punat, v podpalubju katere je bilo zadušljivo in se je širil neznosen smrad, so morali nagi z zvezanimi rokami priplavati do obale, če seveda niso omagali že prej, saj

so jih do otoka pripeljali že izmučene zaradi dolgih zasliševanj, katerih sestavni del je bilo seveda grozljivo mučenje. Če je tem trpinom uspelo priti do obale, so morali skozi špalir udbovcev in starih zapornikov z otoka, ki so se sadistično izživljali nad njimi. Mučenja in trpinčenja ni bilo konca. Če se kaznjenci med prestajanjem kazni "niso spametovali" in "revidirali svoje stališče" – uvedli so namreč obvezno "revidiranje stališče": poka-

reč nekaj romanov, pojavljali so se intervjuji, feljtoni, pa tudi kratki opisi nekdanjih zapornikov v posameznih knjigah. Tak presunljiv opis *Kako sem preživel Goli otok* je napisal Dragutin Vajdić, čigar pravo ime je Karlo Vajdec. Njegov Oče je bil Čeh, mati pa Slovenka. Rojen je bil v Vojvodini, a je večji del življenja preživel v Beogradu. Tu se je šolal in izučil za mizarja. Končal je tudi srednjo glasbeno šolo. Nekaj let je bil mizarjski pomočnik, nato pa se je preživljal kot glasbenik. Treniral je tudi boks. Tudi njega je vojna vihra kruto potegnila v svoj krvavi vrtinec.

V vojnih letih je videl in spoznal marsikaj in ugotovil, da "razen komunistov nobena politična stranka ni bila pripravljena spustiti se v neposreden boj proti okupatorju, pa tudi, da Partija zna varovati svoje tedaj maloštevilne kadre". Hlabro se je boril, a nikdar ni hotel postati član Partije, imel se je za sindikalista in socialdemokrata, ne pa komunist. Prav zato je dočakal konec vojne le kot kapeitan. L. 1948 so ga "poklicali na prvi in zadnji partijski sestanek v življenju".

Pred tem je pogosto izražal svoje nezadovoljstvo z novim stanjem in v prisotnosti komunistov kritiziral metode, ki so jih komunistični voditelji uporabljali pri uresničevanju diktature proletariata. Prav zaradi vsega tega je tudi sam pristal na Golem otoku in doživel strašne muke in psiho-loške pritiske, ki pa ga niso strli, in kljub vsemu "se ni poboljšal". Ostal je svojih idej in misli. Zaradi zvižaje, ki mu jo je predlagal

in mu jo pomagal izvesti stari prijatelj Dušan Bikić, intendant v kuhinji taborišča, se je celo izognil delovni akciji in tako je po štirih letih in šestih mesecih zopora končno lahko zapustil otok in srečno prispel do Beograda. "Bil je svoboden, v svojem rojstnem kraju in ni niti slutil, da bo še leta imel neprijetnosti zaradi svojega neprostovoljnega bivanja na Golem otoku".

Pretresljive življenjske izkušnje tega človeka in na gledališki oder prenesel upokojeni dramski in filmski igralec Sergej Ferrari, ki kljub letom ohranja še mnogo igralske energije v sebi. Ta avtorski projekt si je sam zamislil in zrealiziral; dramatično vsebino razvija z igralcem iz šentjakobskega gledališča iz Ljubljane Mihom Zrimškom. Sam igra protagonista, Zrimšek pa like njegovih zasliševalcev in preganjancev. Predstava je scensko nezahtevna, zato lahko gostuje kjer koli, tudi v manjšem prostoru. V drugi polovici junija so si jo ogledali v sobi lepo ohranjene gotske hiše, ki stoji na slikovitem trgu Konrada v Kanalu. Gledalci so prizadeto podoživljali usodo taboriščnika Vajdića in vse to, kar je moral pretrpeti, ker je dosledno vztrajal pri svojem mnenju in prepričanju. Ferrari je kleno, obenem zelo ganljivo izrisal Vajdićevo osebnost in njegovo dosledno življenjsko držo in pokončnost, ki jo vsa prestana mučenja niso strla.

Ob koncu predstave, ki je v glavnem protagonistov monolog, so presunjeni gledalci Ferrariju in njegovemu soigralcu Zrimšku poklonili toplo, pristrčno ploskanje. Predstava je res vredna ogleda, saj odkrito spregovori o povojnih dogajanjih in o kruti usodi taboriščnikov na Golem otoku.

/ str. 15
Iva Koršič

Sergej Ferrari v predstavi Goli otok

Kratke

Pisatelj Marjan Tomšič petinsedemdesetletnik

Svoj 75. rojstni dan je v četrtek, 7. avgusta, praznoval Marjan Tomšič, pisatelj, rojen na Štajerskem, ki si je za svoj dom izbral Istro. Iz njene ljudske duhovne kulture, fantastičnosti in skrivnostnosti črpa navdih za svojo kratko prozo in romane. Znan je po mladinskih delih, radijskih iger in dramskih tekstih, pa tudi po literarni predstaviti Aleksandrini. Marjan Tomšič, ki se je rodil v Račah pri Mariboru, je po gimnaziji v Mariboru študiral slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Kot slavist je poučeval najprej na Grahovem pri Cerknici, nato je bil vrsto let učitelj na dveh istrskih šolah - Marezige in Gračišče. Nekaj časa je delal tudi na Radiu Koper, pri Primorskih novicah in Delu. Od leta 1986 je samostojni kulturni delavec.

Objavil je malo manj kot ducat romanov, skoraj toliko novel in črtic ter precej del za mladino in otroke. Predvajanih je bilo okoli 20 radijskih iger in uprizorjenih več dramskih tekstov. Po njegovih scenarijih je režiser Koni Steinbacher posnel okoli 20 kratkih risank.

Za svoje delo je prejel več nagrad, med njimi tudi nagrado Prešernovega sklada, večkrat je bil nominiran za kresnika, med drugim leta 2003 za roman Grenko morje. V njem se je podobno kot v poznejšem romanu Južni veter (2006) posvetil tematiki aleksandrinsk oziroma "slovenskih Egipčank", ki so v drugi polovici 19. stoletja odhajale v Egipt.

V Rimu bodo 2000. obletnico Avgustove smrti obeležili z vrsto dogodkov

V Rimu bodo z vrsto dogodkov obeležili 2000. obletnico smrti rimskega cesarja Avgusta (63 pred Kr. - 14 po Kr.). Avgust, ki je rimski imperij organiziral v centralistično državo, je umrl 19. avgusta v bližini Neaplja. V središču dogodkov bo grič Palatin v srcu večnega mesta.

Muzej Palatino na ogled postavlja predmete iz Avgustovega časa. Po prenovi bodo septembra za javnost ponovno odprli Domus Augustus, hišo, v kateri je cesar živel. Ogleda je vredna tudi hiša Livije, tretje žene cesarja Avgusta, ki je močno vplivala na njegovo politiko. V palači Massimo bo od 14. novembra do 2. junija prihodnje leto na ogled razstava, posvečena Avgustu, v palači Altemps pa bo 17. septembra potekala konferenca o vlogi Avgusta kot prvega, ki je združil Evropo.

Avgust se je rodil v bogati družini v kraju Velitrae (zdaj Velletri) blizu Rima. Bil je vnuk Julije, sestre Julija Cezarja, ki ga je leta 45 pred Kr. posvojil in imenoval za naslednika. Po Cezarjevem umoru se je povezal s senatom proti Marku Antoniju, novembra 43 pred Kr. pa je z njim in Lepidom sklenil 2. triumvirat. V bitki pri Filipih leta 42 pred Kr. je z njima premagal vojsko Bruta in Kasija. Prezel je oblast na Zahodu, Mark Antonij na Vzhodu, Lepid pa v Afriki. Leta 38 pred Kr. se je poročil z Livijo Druzilo. V pomorski bitki pri Navlohu na Siciliji je porazil Pompeja in onemogočil Lepida, v pomorski bitki pri Akciju pa premagal ladjeve Marka Antonija in Kleopatre. Kot stalni konzul, tribun, predsednik senata in vrhovni poveljnik vojske je prevzel oblast v Rimu, leta 27 pred Kr. pa mu je senat podelil naslov Augustus. Kot princeps je ob koncu republike uvedel obdobje principata. Avgust je podpiral umetnost in trgovino ter zgradil številne ceste in objekte. Bojeval se je v Španiji in Panoniji, osvojil Recijo in Norik ter pomaknil severno rimsko mejo na zgornji tok Donave.

Festival Sanje v Šmartnu v Brdih Tokrat v duhu Srečka Kosovela

Festival Sanje bo tudi letos konec avgusta popestril dogajanje v Šmartnem v Brdih in v Medani. Šmartno bo po besedah umetniške direktorice festivala Tjaše Koprivce družbenokritično naravnano, pa tudi romantično zaneseno, Medana pa bo tokrat eksplozivna in električna, saj so jo motivno pripeli na manifest Mehanikom! Srečka Kosovela.

Šmartno, pravljico vas, bo 27. avgusta odprl pravljčni sejem, ki mu bo sledilo gostovanje Lutkovnega gledališča Ljubljana z lutkovno miniaturo iz kovčka za najmlajše Turlututu. V sklopu festivala bo predpremiero doživela lutkovna predstava za otroke in odrasle Mihe Arha Krpanova sol. Obojim bo namenjena tudi lutkovno-glasbena predstava Papi-r'n Muzika gledališča Papelito in Brencel bande z gosti, ki bodo poskrbeli še za koncertno "etnovanje", kot so ga poimenovali organizatorji.

Dogajanje se bo sklenilo z lutkovno satiro za odrasle Matije Solceta Pavliha revival. Dogajanje bo potekalo na osrednjem trgu, v primeru slabega vremena se bo preselilo v Hišo kulture. Sanje v Medani bodo pod Gradnikovo murvo potekale med 28. in 30. avgustom, v primeru slabega vremena se bo dogajanje preselilo na Grad Dobrovo. Festival se bo pričel z opoldansko novinarsko konferenco s turško avtorico in borko za človekove pravice Oyo Baydar, prevajalko Erno Pačnik Felek, avstralskim književ-

nikom in soprevajalcem poezije Mile Kačič in Srečka Kosovela v angleščino Davidom Brooksom ter indijskim mojstrom karnatskega petja Maheshem Vinayakramom na Gradu Dobrovo. Festival bo ponudil še literarne večere s pesnico Nežo Maurer, novinarjem Brankom Sobanom, pesnico in prevajalko Eriko Vouk, slovensko-bosanskim pesnikom Josipom Ostijem ter literarno kritičarko in pesnico Petro Koršič. Za glasbeni del bosta poleg Vinayakrama poskrbeli še

Mila Kačič

harmonikar Marko Hatlak ter škotska violinistka in pevka Kate Young. Koprivčeva je na novinarski konferenci podčrtala še električni pesniško-glasbeni performans Manifest Mehanikom!, v katerem bosta poleg nje sodelovala še Jure Capuder in Bor Zakonjšek. Vrhunec pa bodo Sanje v Medani doživele v soboto, 30. avgusta, s pesniško-glasbenim večerom

Svetlane Makarovič z naslovom Lovec na ljudi, na katerem se ji bodo pridružili pevka in harfistka Zvezdana Novaković, igralka Mirjana Šajinović in pevka Aphra Tesla. Na Gorenjskem bo med 24. in 29. avgustom potekal festival Sanje pod Krvavcem. Prizorišče bo Dvor Jezeršek blizu Brnika, kjer se bodo izvrstili otroška predstava, stand up komedija in kon-

certi. Pri založbi Sanje so ob tej priložnosti poskrbeli tudi za nov natis Kosovelovega manifesta Mehanikom!, ki ga je vizualno nadgradila mlada oblikovalka Sava Kosmač. Kot je povedala, je Kosovelovo vsebino povezala s konstruktivističnim principom, zato je knjiga zelo izčiščena. S tem, ko jo je vstavila v pisemsko ovojnico, pa je želela doseči, da bi krožila med ljudmi.

Neža Maurer

Pod motom Novi človek prihaja! se bo v organizaciji Festivala Sanje izvrstilo še nekaj dogodkov v Ljubljani. Na zadnji avgustovski dan bodo potekale Protestivalske igre, v septembru bosta na vrsti literarni večer z Brooksom in Mumindan - praznovanje z mumi ob 100. obletnici rojstva mladinske pisateljice in ilustratorke Tove Jansson. S protestnim branjem na različnih lokacijah po Ljubljani pa se bodo pri Sanjah pridružili mednarodnemu projektu v podporo Edwardu Snowdenu. Napovedujejo še literarni večer z Miljenkom Jergovičem ob izidu njegovega romana Oče.

Kratke

Rafko Dolhar: Bučanje hudournikov Himalajski dnevnik slovenskega zdravnika

Leta 1992 je zdravnik dr. Borut Spacal v sodelovanju s Krajevno zdravstveno enoto v Trzinu organiziral odpravo na Himalaje s ciljem raziskovanja prilagoditve človeškega organizma visokogorju. Šestnajstčlanska odprava je ob strokovnem, medicinskem cilju imela tudi alpinističnega, in sicer plezanje na himalajski šesttisočak Island Peak. Te ekspedicije se je udeležil tržaški zdravnik in planinec Rafko Dolhar in si vtise s potovanja in bivanja na himalajskem visokogorju beležil v dnevnik. Na osnovi teh zapiskov je nastala knjiga Bučanje hudournikov. To ni samo potopisna pripoved, ki v besedi in sliki opiše in prikaže lepote Nacionalnega parka Sagarmata, obisk budističnega samostana Tiangboče, srečanje z Ignacijem, tj. vrhunskim baskovskim alpinistom Inakijem Ochoo de Olza, pogovore s šerpami, obisk pisanih himalajskih vasic, kot Namče Bazar, in še veliko drugega, ampak je tudi razmišljanje o oddaljenem, kulturno dugačnem in raznolikem svetu, kjer "ugotoviš, kako malo pravzaprav človek potrebuje za življenje. Najlepše pri tem pa je, da si lahko kljub vsemu vesel. Himalajski ljudje so namreč vedno dobre volje".

Padriče / Praznik zavetnikov v domu za ostarele Ieralla

Letos nam jo je vreme grdo zagodilo. V soboto, 26. julija, dopoldne so na našem vrtu pridno pripravljali za popoldansko proslavitev zavetnikov našega Doma, svetih Ane in Joahima. Nebo sicer ni kazalo nič dobrega, vendar je tudi posijalo sonce. Upali smo, da bo vreme zdržalo tudi popoldne – pa ni bilo tako. Ulil se je dež in zmočil pisane zastavice, mize, klopi in travnata tla. Ni nam preostalo drugega, kot da smo se zatekli v notranjost Doma. Adijo čist zrak, adijo zelenje!

Okrog štirih popoldne je bilo v veliki dvorani vse živo. Osebeje je pripeljal skoraj že vse goste Doma na vozičkih, steklena stena med dvorano in kapelo je že izginila, sorodniki in prijatelji so že prihajali. Ko so prišli še pevci iz župnije sv. Marka evangelista, je nastalo nekaj diredaj, ker so pripravljali prostor zanje in pianolo. Ob 16.30 se je začela sv. maša. Maševal je glavni vikar za tržaško škofijo msgr. Pier Emilio Salvade skupaj z msgr. Tarcisio Bassom in g. Francescom Tanascom, ki sta gosta Doma, z g. Marcom Del Ben, z g. Žarkom Škrlem in diakonom Marucellijem.

Ob oltarju so za to priložnost postavili kipa zavetnikov sv. Ane in Joahima z mlado hčerko Marijo. Zbor je uglašeno pel. Msgr. Salvade je izrekel škofove pozdrave in nato zanimivo pridigal o parabolah v evangeliju. Po maši je stopil k mikrofону predsednik Doma dr. inž. Franco Lanzillotto in se zahvalil vsem za prisotnost in napovedal nekaj novosti. Prva je bila ta, da sta z ravnateljico sestro Primizio izročila trem otrokom osebeja Doma denarno nagrado za pomoč pri študiju. Ena od teh je Slovenka. Druga novost je ustanovitev zveze prostovoljcev "Prijatelji Doma Ieralla" z namenom, da bi lajšali osamljenost starejših oseb. Predsednik Zveze je g. Paolo Ruzzier.

V veži so pripravili semenj predmetov, ki so jih v glavnem pripravili gostje Doma. Izkupiček bo šel v misijon tržaške škofije Iriamuraj v Keniji v Afriki.

Zakusko so nam pripravili na mizah ob stenah dolgih hodnikov, kjer so bile že pripravljene brezalkoholne pijače. Osebeje je nosilo pladnje s hrano in krožnike s slaščicami. Zakuske smo bili deležni ne samo gostje Doma, pač pa tudi sorodniki in prijatelji. Po mikrofону se je zasil glas g. Paola Ruzzierja, ki je s pomočjo otrok izžrebal listke loterije za "Barcolano", katere se udeležujejo nekateri gostje Doma ves teden pred regato "Barkovljanke". Najbolj pogumni se udeležijo tudi regate same. Tako slabo vreme ni pokvarilo prijetnega vzdušja praznika naših zavetnikov. / N. M. in N. S.

Rojansko glasilo Med nami / Velik dogodek septembra na Lajnarjih

Trg pred kapelico bodo poimenovali po g. Zorku

Julijska, poletna številka glasila Med nami, ki ga izdaja Društvo Rojanski Marijin dom, nastaja iz leta v leto, zato da bi na pravi način ovrednotila domači praznik, to je praznovanje farnih zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata. Tako je bilo tudi tokrat, saj že fotografija na naslovnici priča o dogodku, ki je za celotno versko skupnost, italijansko in slovensko, ključnega pomena v cerkvenem letu.

O pomenu lokacije domače cerkve in o tem, kako svetišče, posvečeno sv. Mohorju in Fortunatu, daje priložnost krajevni verski skupnosti za druženje, govori dušni pastir za Slovence g. Franc Vončina. Bralec ima vtis, da ga bo po tej uvodni misli vsebina naslednjega članka z naslovom Praznik farnih zavetnikov seznanila z dogodkom. To drži, a se hkrati na koncu občutenega zapisa sprašujemo, kakšna je sedanja podoba rojanske slovenske verske skupnosti, predvsem pa, kakšna prihodnost se ji piše. Zapis, ki je sicer nepodpisan, pravi, da je slovenska prisotnost na tem prazniku (in tudi pri procesiji po rojanskih ulicah) še vedno pomanjkljiva. "Tudi narodne

noše, ki so znak naše prisotnosti in tradicije v teh krajih, prihajajo od drugod, nobena iz Rojana", piše. In še: "Kaj je z Rojanom? Ali ne bi bilo lepo, ko bi se tudi Rojancanke in Rojanci, ki imajo doma narodno nošo, udeležili tega rajonskega praznika?" – se sprašuje pisec, ki obžaluje tudi dejstvo, da ni mladih domačih vernikov, ki bi nosili zastavo, za katero so zbrali slovenski verniki. Zapis se konča s prošnjo, da bi se "naši Rojanci približali temu prazniku in nam pomagali". Upati gre, da bo res tako.

Vsebinsko glasilo se nato razneži v lepem zapisu Bojane Don, ki opisuje starodavne navade v mesecu juniju, mesecu cvetja. To je čas, ko vse cveti in brsti in ko se končuje cvetenje dreves. Po mnenju avtorice ni naključje, da so ljudje že zdavnaj vpeljali cvetje tudi v simboliko ob raznih

svečanostih tega meseca, predvsem za Binkošti in ob prazniku sv. Ivana, 'ko že od nekdaj zagojijo kresovi po gričih v vaseh in mestih, kjer živijo Slovenci, pa vse do bližnjih furlanskih krajev'.

Gospa Uča Trobec temeljito poroča o romanjih rojanskih vernikov na Sv. Višarje in v Lanišče, kjer so spoznali lik g. Štefana Ceka, ki je preživel napad, v katerem je bil msgr. Jakob Ukmar hudo ranjen, g. Miroslav Bučič pa ubit. V obeh primerih sta bila prisotna upokojeni škof Evgen Ravignani in domači dušni pastir msgr. Vončina, romanju na Sv. Višarje pa se je pridružil tudi upokojeni nadškof Uran. Dragocen vpogled v preteklost okraja Grete v glasilu Med nami ponuja material, ki ga je za oddajo Sprehodi po tržaških predmestjih napisal Angel Turk.

Razdelek o društvenem delovanju se začne s tradicionalno prireditvijo likovnega natečaja, ki je letos imel za iztočnico naslov Moje počitnice. Dvodnevni otroški praznik ob koncu natečaja in ekstemporu se je končal z nagrajevanjem. Pred tem ključnim trenutkom je bila na sporedu tudi igra režiserke Lučke Susič Duh po cekinih v izvedbi mladih igralcev Radijskega odra. V veži Marijinega doma so priredili razstavo otroških del, na vrsti je bil tudi bogat srečelov, ki ga je kot vsako leto priredil Rojanski misijonski krožek: le-tega vodita Marija in Franc Saksida, ki sta letos slavila zlato poroko. Prav tako skupno življenjsko obdobje sta v Rojanu letos slavila tudi Gracijela in Aleksij Civardi. Končno prireditve ob letošnji sezoni je Društvo priredilo 15. junija. Prijeten popoldan je potekal v znamenju petja in lepe glasbe. V Rojan so povabili MoPZ Sv. Jerneje z Opčin in vokalno skupino Ano ur'co al'pej dvej: med obema nastopoma pa sta pred občinstvo stopila harmonikar Igor Zobin in pevska Mateja Petelin, ki je navdušila prisotne še posebno z repertoarjem francoske pevke Edith Piaf.

Tokratna številka glasila se končuje z obvestilom, ki vabi vernike na slovesnost poimenovanja trga pred kapelico pri Lajnarjih po nepozabnem pokojnem rojanskem dušnem pastirju in pobudniku postavitve Marijinega obeležja, g. Stanku Zorku. Dogodek bo v soboto, 6. septembra, ob 17. uri.

IG

Mešani zbor Jacobus Gallus

Tekmovanja so vedno pomembne izobraževalne izkušnje

Mešani zbor Jacobus Gallus je namenil prve poletne mesece poglobljanju in študiju ob pripravi za nastop na 32. mednarodnem tekmovanju Cantanigros v Vicu blizu Barcelone. V petih kategorijah se je letošnjega tekmovanja udeležilo 34 skupin, med katerimi so na področju mešanih zborov zmagali pevci indonezijskega zbora iz Džakarte. Tržaški zbor, ki ga vodi Marko Sancin, je kot edini predstavnik iz Italije nastopil v kategorijah za mešane zборе in za folklorno glasbo. Tekmovanja so vedno pomem-

bne izobraževalne izkušnje in dragocene priložnosti, da se zbor predstavi širšemu, medna-

skupen cilj, ki združuje člane: vključiti tekmovanje v sezono pomeni odločiti se za drugačno

rodnemu občinstvu, kot nam je povedala predsednica zbora Gallus, Valentina Sancin. "Tekmovanje za naš zbor pomeni

izobraževanje, ki dodaja vrednost tudi vsem ostalim nastopom". Tekmovalna izkušnja je priložnost za izobraževanje, ki

se bo obrestovalo ne glede na točkovanje, je mnenja Sancinova, ki meni, da je mednarodno tekmovanje še nekaj več: "Je možnost spoznavanja drugih zborovskih stvarnosti, okusov, tradicij, primerjave in rasti ob poslušanju drugih zborov, ki prisegajo na kakovosten nastop. Obenem je priložnost, da delimo našo zborovsko tradicijo in posredujemo edinstvenost našega ozemlja. Slovenska pesem je bila ena izmed najbolje sprejetih. Zmagovalci so se izkazali z visoko kakovostnim petjem in nastopom. Kljub temu da gre za ljubiteljske zборе, take skupine delujejo na profesionalen način. Poslušanje sklepnega koncerta je bilo zato pravi užitek, celotno tekmovanje pa z vseh vidikov krasno doživetje!"

PAL

Nabrežina

Zvonovi domače cerkve bodo v kratkem zopet zvonili

Nabrežinska cerkev sv. Roka je stara preko 400 let, čeprav v današnji obliki stoji okoli dve stoletji. Cerkev je bila tedaj izven vasi, saj je bila Nabrežina v tistem času še čisto majhna vas, ki je štela kakih 60 družin. Le-te so bivale v hišah, ki so bile strnjene druga ob drugi na območju sedanje tako imenovane Stare vasi. Sredi 19. stoletja se je začela Nabrežina hitro širiti, potem ko so odprli Južno železnico (Trst – Dunaj) in ko so začeli industrijsko izkopavanje nabrežinskega apnenca. Nova gospodarska dejavnost je prinesla v vas določeno blagostanje, ki se je odražalo tudi v cerkvi, saj so jo olupšali z oltarji, kipi, mozaiki in freskami. Sčasoma je dobila cerkev sv. Roka današnjo podobo, ki je Nabrežincem vsekakor v ponos, saj je lepa, bogata in tudi primerno velika, da lahko sprejme večje število ver-

nikov.

Kot vsaka zgradba potrebuje tudi cerkev stalno vzdrževanje in občasna večja popravila. Eno izmed teh del je bilo opravljeno leta 2011. Tedaj sta bila obnovljena streha in omet, prepleškani sta bili zunanost in notranost cerkve, restavrirani slike, freske in mozaiki.

Pred kratkim se je sestal nabrežinski župnijski svet pod vodstvom gospoda župnika Uga Bastianija. Razpravljali je o potrebi, da se popravijo zvonik, zvonovi in ura. Taka dela lahko opravljajo samo določena podjetja, ki imajo za to posebno dovoljenje in ki nato izdajo potrdilo, da je delovanje zvonov v skladu z zakonskimi predpisi. V prvi vrsti je treba zamenjati tramovje in celotno ogrodje, ki podpira zvonove, sami zvonovi so tudi potrebni popravila, zvonik pa je treba tako urediti,

da ne bo več pronicala voda, ki kvari celo mozaike v apsidi. Župnijski odbor je tudi odločil, da se popravi ura na zvoniku, ki žal že dolgo let stoji. Nabrežinski zvonik bo tako ponovno kazal točen čas, zvon pa bo odbil vsako uro, tako kot se je dogajalo nekoč in kot se dogaja drugod. Za kritje vseh teh stroškov je župnijski svet zaprosil finančno pomoč goriško nadškofijo. Ker pa so vsa ta dela precej draga in svet dvomi, da jih bo lahko opravil izključno s prispevkom nadškofije, se obrača tudi na vernike in na širšo nabrežinsko skupnost, da jih podpre. Župnija sv. Roka Nabrežina ima odprto tekoči račun pri Zadrugi kraški banki. Kdor želi po svojih močeh pomagati v ta namen, je naprošen, da nakaže prispevek na ta tekoči račun: IT 12T 08928 36460 010000026325; kot namembnost naj navede "popravilo zvonov". Župnija bo zelo hvaležna za katerokoli pomoč. Dela so se že pričela v mesecu juliju, vendar so se zavlekla zaradi nepredvidenih zidarskih del na zvoniku in še dodatnih stroškov, tako da žal za praznik sv. Roka zvonovi ne bodo še delovali, kot je bilo prvotno mišljeno. Slovesna sveta maša, ki jo bo daroval letošnji srebrnomašnik Karel Bolčina, bo v nedeljo, 17. avgusta, ob 10. uri.

POGOVOR Andrej Šik

Manjšina potrebuje gospodarsko strategijo, ki je žal danes še ni

Kriza, ki negativno učinkuje na proizvodnjo gospodarskega kolesja in vzročno-posledično obremenjuje njegovo stopnjo likvidnosti, še kako občutimo tudi pri nas. Nekateri količniki sicer kažejo na rahle znake okrevanja, ti pa so locirani na 'višjih mednarodnih legah' gospodarske šahovnice. Kako naj torej 'naša' zamejska podjetja kljubujejo tem še vedno nenaklonjenim okoliščinam in kako naj se mladi vključijo v podjetniški svet, smo se pogovorili z ravnateljem Slovenskega deželne gospodarskega združenja Andrejem Šikom.

Podjetniški sektor je že več let pod hudim udarom finančne in gospodarske krize. Ali bi nam lahko glede na vaš privilegirani položaj podali splošno sliko deželne gospodarstva, zlasti z ozirom na stanje slovenskih podjetij, včlanjenih v SDGZ?

Naša podjetja se vključujejo v širšo realnost, ki zaznamuje gospodarstvo v deželi Furlaniji Juljski krajini. Imamo sicer določene kompetitivne prednosti, ki so vezane na možnost čezmejnega sodelovanja, kar pa vendar ne zadeva vseh podjetij. Dodati gre, da je danes tudi Slovenija v veliki gospodarski stiski. Zato bi si upal trditi, da je celoten sistem šibek. Dejansko so danes tudi naši aduti žal bolj teorija kot praksa. Čeprav se na višjih mednarodnih nivojih govori o gospodarskih težnjah, ki se obračajo v pozitivnejšo smer, je treba povedati, da jih pri nas za zdaj še ne občutimo. Upoštevati pa moramo, da je ustroj italijanskega in posledično tudi našega krajevnega gospodarstva podvržen takim silnicam, ki se v primerjavi z mednarodnimi tokovi udeležajo kasneje: če smo po eni strani krizo občutili pozneje, bomo posledično tudi reakcijo nanjo doživeli naknadno.

Kateri sektor si bo po vašem mnenju najprej opomogel? Krizo bodo najprej premostila podjetja, ki niso vezana na krajevno, ampak na globalno poslovanje. Ta podjetja bodo namreč imela lažji dostop do pozitivnih dinamik, ki že prevevajo mednarodna tržišča. Pri nas imamo več takih primerov. Na zadnjem občnem zboru SDGZ smo določili bistveno predpostavko za delo v naslednjih letih, in sicer spodbujanje inovacije in kakovostne rasti vsaj dela naših podjetij, ki lahko začrtajo pot tudi ostalim krajevnim gospodarskim osebkom. Danes je na razpolago tudi več skladov evropske in različne narave, ki spodbujajo prenovitev podjetij. Ni rečeno, da morajo to biti podjetja, ki se ukvarjajo z visoko tehnologijo, inovacijo je treba razvijati v različnih podjetniških sektorjih in na različnih nivojih. Predvsem je potrebno zasledovati kompetitivnost na tržišču. Kriza se bo kakorkoli in kadarkoli vendarle končala: sprejeti moramo dejstvo, da se bomo takrat znašli v povsem drugačnih okoliščinah od tistih, ki smo jih bili doslej vajeni. Izstopali bodo tisti gospodarski dejavniki, ki bodo znali vnašati v svoja podjetja nove pristope

bodisi v proizvodnji bodisi v marketinškem mišljenju.

Čezmejne sinergije so že vrsto let sestavni del delovanja Združenja. Kako presojate način, s katerim podjetja na slovenski strani meje

sto gospodarskega odborništva v času, ko krizo še močno občutimo. Verjamem pa, da si dežela veliko prizadeva, da bi gospodarsko kolesje čim bolj učinkovito delovalo. Če se pa ozremo v Slovenijo, ugotavlja-

svetu in tedanje ministrice Tine Komel pogladi načrt Incubator. Angažirali smo tudi druge sredine v sklopu manjšine in prejeli podporo s strani krovnih organizacij: ob strani sta nam stali bančni ustanovi (ZKB, ZB Doberdob in So-vodnje), ki sta našim mladim nudili posebno ugodne pogoje, podjetje Servis (to je servisno podjetje SDGZ), ki je zagotovilo brezplačne storitve za eno leto; s področno platformo deželne Incubatorja Bic smo se domenili za uporabo njihovih prostorov v ul. Flavija po ugodni ceni. Pristopil je tudi konzorcij Slovik, ki

izmed teh sicer nadaljuje družinsko tradicijo, saj so navadno sinovi obrtnikov, trgovcev in takih, ki se že tako ali drugače ukvarjajo s podjetništvom. Imamo pa tudi nekaj mladih podjetnikov, ki ne izhajajo iz takega družinskega okolja in se sami odločajo za skok v gospodarski sektor. Rekel bi, da je slika dokaj heterogena.

Kateri so podjetniški sektorji, v katerih se najraje preizkusijo mladi?

Danes se mladi tudi z ozirom na krizno situacijo raje posvečajo obrtno-storitvenim dejavnostim, se pravi takim, ki dejansko zagotavljajo določen zaslužek.

Koliko jim pomenita mladinski zanos in domišljija pri delu?

Gotovo je pri premoščanju teh začetnih ovir potrebno imeti v sebi nekaj 'mladinske neodgovornosti', preden te realnost sveta prizemlja. Če se torej odločijo, da boš podjetnik, se za to potezo odločiš pred tridesetim letom.

Kje so pravzaprav podjetja naših mladih podjetnikov? V primeru, da so locirana v našem prostoru, kolikšen je njihov doprinos v družbenem in splošnem gospodarskem tkivu našega okolja?

Da bomo na jasnem: govor je o zelo majhnih številkah. Če želimo, da postane zadeva statistično pomenljiva, moramo začeti sistematično razmišljati v pravo smer. Pri tem načrtu ne more biti soudeleženo samo Slovensko deželno gospodar-

"Če se torej odločiš, da boš podjetnik, se za to potezo odločiš pred tridesetim letom."

sko združenje, ampak celoten manjšinski sistem. Verjamem, da bi v našem prostoru potrebovali programsko konferenco o mladih, pri kateri bi bili soudeleženi krovnih organizacij, raziskovalni inštituti in izobraževalne ustanove, da bi začeli z neko organizirano dejavnostjo, na podlagi katere bi lahko v našem prostoru obdržali perspektivne kadre. Ni pomembno, ali ti mladi delajo v obstoječih podjetjih ali pa ustanavljajo nova. Naše okolje potrebuje v prvi vrsti kakovost. Ponavljam, potrebujemo strategijo, ki je žal danes po mojem mnenju ni.

Ali lahko sploh govorimo o medgeneracijski sinergiji v podjetniškem sektorju ali pa je med mladimi podjetniki in pripadniki starejših generacij jasna ločnica?

Vtis imam, da je bilo nekoč tega sodelovanja občuteno več. Opažam hkrati, da se današnji mladi podajajo v podjetniški svet neobremenjeno. Podjetniki, ki so delovali v nekdanih časih, ko je bilo dejansko lažje dohajati s posli, v več primerih tudi uspeti kot podjetnik, so ra-

zočarani nad današnjimi razmerami in niso zato v spodbudo mladim. Vemo, da tedanjih časov ne bo več! Morda bo zvelo paradoksalno, a verjetno je bolje, da se med obema generacijama začrta ločnica.

Pri katerih projektih je SDGZ trenutno soudeleženo?

Za mlade je bil zanimiv projekt Icon, ki je znašal 3.200.000 evrov: bil je strateški projekt v sklopu sodelovanja Italija-Slovenija in v sklopu tega smo priredili vrsto on-line tečajev za izobraževanje in izvedli nekaj praks in delovnih izmenjav na čezmejnem področju. V okviru Icon-a smo ustanovili tudi čezmejno mrežo za ovrednotenje turistične ponudbe na Krasu in izdelali aplikacijo za mobilnike iKras/iCarso. Trenutno je SDGZ vodilni partner projekta TRANSARMON, ki se ukvarja z mobilnostjo delovne sile na čezmejnem območju Slovenija-Italija. Vsebinska tega načrta je zelo občutena: čeprav posamezne zakonodaje v zvezi s tem izhajajo iz istih evropskih uredb, je na državnih ravni vprašanje mobilnosti različno urejeno. Zgodi se zato, da podjetje, ki bi se želelo širiti na bližnji trg, naleti na drugačne normative sosednjih držav. SDGZ zato usklajuje te različne zakonske vsebine v sodelovanju s pristojnimi službami na obeh straneh meje. Združenje sodeluje tudi pri zanimivem projektu T-Lab, ki temelji na spodbujanju inovacij na področju turizma. Pred kratkim se je končal projekt Profili, ki se posveča področju javno-zasebnih partnerstev v gradbeništvu. Poleg tega se pripravljamo na novo programsko obdobje 2014-2020, hrati pa delamo pri vrsti krajevnih projektov, med katerimi je pobuda Okusi Krasa med najbolj prepoznavnimi, saj je med najpomembnejšimi promocijskimi aduti krajevnih gostinskih, trgovskih in obrtniških dejavnosti nasploh v vidiku ovrednotenja območja.

Glede na položaj, ki ga že vrsto let zasedate, bi nam lahko našli vrline in pomanjkljivosti naših manjšinskih organizacij, zlasti z ozirom na gospodarska vprašanja?

Mislím, da se je manjšina doslej veliko ukvarjala sama s sabo, hkrati pa je komunikacija med manjšinskimi dejavniki prekrhla. Gospodarstvo ni vezano na politiko: prav zato je gospodarski sektor področje, na katerem bi lahko različno misleči osebkí strnili vrste in iskali primerne strategije za prihodnje izzive, ki so že pred vrati. Časi so hudi, stvari se sunkovito spreminjajo: teh sprememb ne smemo le opazovati in čakati na posledice, ampak se moramo v te dinamike aktivno vključiti.

IG

Obvestila

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo urad v Trstu zaprt zaradi dopusta od 4. do 22. avgusta. Romanje slovenskih zamejskih župnij na Barbano bo v ponedeljek, 1. septembra. Vodil ga bo upokojeni goriški nadškof Dino De Antoni, ki nas bo pripravil na obisk papeža Frančiška. Ob 10.30 bo sveta maša, po njej procesija z Marijinim kipom po otoku.

kljubujejo krizi, kako pa presojate strategije, ki jih v isti namen imajo 'naša zamejska' podjetja?

Strategija slovenskih podjetij cilja na 'čezmejnost'. Slovenija ima namreč zaradi geografskih danosti močna izvozna tržišča

"Če smo po eni strani krizo občutili pozneje, bomo posledično tudi reakcijo nanjo doživeli naknadno."

v sosednjih državah: Avstrija je za razliko od drugih držav manj občutila krizo, Italija je že sama na sebi velika država in ponuja dokajšnjo izvozno maržo. SDGZ ima stalne stike s Slovensko gospodarsko zvezo v Celovcu: zaupali so nam, da imajo ogromno povpraševanje s strani slovenskih podjetij, ki želijo širiti svoj delokrog v Avstrijo. Enako težnjo sem zasledil na relaciji Slovenija-Italija. Pri teh dinamikah so soudeleženi bodisi večji gospodarski sistemi bodisi na stotine majhnih obrtnikov, ki vsakodnevno izvajajo storitve na italijanskem tržišču. To vrstnih strategij ni mogoče prenesti na naša podjetja v Italiji: cene slovenskega tržišča, ki je itak majhno, so za italijanska podjetja nezanimive. Razmere so pač drugačne.

Ali menite, da so politične strategije vlada-joče garniture v Italiji in na deželni ravni učinkovite pri premoščanju težav gospodarskega sektorja?

Več je pristopov. Po splošnem mnenju imamo na čelu deželnega odborništva za gospodarski razvoj "kalibra", to je Sergio Bolzonello. Dejansko pa ima na razpolago izjemno ozek manevrski prostor, saj zaseda me-

mo, da se vlade nenehno menjujejo, kar onemogoča neko trajnostno načrtovanje dolgoročnih strategij med našo organizacijo in javnimi institucijami v matični domovini. Ne glede na politična prepričanja vsakega izmed nas upam, da bo nova vlada v Ljubljani zagotovila v prihodnje stabilno obdobje. Pozabiti pa sicer ne smemo, da lahko obe državi plujeta le v skladu z omejitvami, ki jih določa Evropska unija. Slovensko deželno gospodarsko združenje je v zadnjem letu namenilo posebno pozornost mlajšim generacijam, ki bi se rade preizkusile v podjetništvu. V sklopu projekta Incubator, katerega nosilec je SDGZ, so namreč že nastala nekatera podjetja. Ali bi nam lahko predstavili sam projekt in s adove, ki jih je že obrodil?

Projekt ima v sklopu zanimanja SDGZ za podjetniški potencial mladih dolgo zgodovino. Leta 2005 smo startali s skupino mladih, ki je sama prevzela iniciativo. Takratni deželni od-

"Kriza se bo kakorkoli in kadarkoli vendar končala: sprejeti moramo dejstvo, da se bomo takrat znašli v povsem drugačnih okoliščinah od tistih, ki smo jih bili doslej vajeni."

bornik, sedanji tržaški župan Roberto Cosolini, nas je vključil v načrt Imprendero', ki pa je žal trajal le eno leto. Poudariti gre, da so tovrstni projekti izredno perspektivni, če temeljijo na solidni finančni podlagi. Zamisel smo spet obudili, ko smo ob podpori Urada za Slovence v zamejstvu in po

je ponudil vrsto kakovostnih predavanj. Incubator je tako sad ekipnega dela več dejavnikov. V sklopu Incubatorja so nastala štiri podjetja: od teh tri so v vodstvu samostojnih podjetnikov, eno pa vodi skupina štirih mladih. Prihodnost tega načrta pa je vezana na vsakoletno financiranje. Priznati si moramo, da je bilo na tem področju v preteklosti storjenega premalo. Če mladim podjetnikom ne ponudimo sistemске podpore, se bodo odločali za boleč odhod drugam. Bilo je že nekaj takih primerov in vem, da se tovrstni 'izseljenici' težko vračajo domov. Osnovni pogoji za delovanje mladih so po eni strani kvalitetnejše službe v našem manjšinskem sistemu, po drugi pa taka podpora, ki lahko tem podjetnikom omogoča zagon lastne dejavnosti in posledično zaposlitev sodelavskih ekipe.

Na katerih področjih so dejavna omenjena podjetja?

Iz skupine tridesetih načrtov smo na podlagi selekcije izbrali štiri načrte, ki so se nam zdeli najboljši, najbolj konkretni, najbolj izvedljivi. Eno podjetje se ukvarja z nadvse aktualno branšo, to je z aplikacijami za pametne telefončke; drugo podjetje je ustanovil mlad obrtnik, ki se ukvarja z izdelavo in popravilom instrumentov; eno dekle je ustanovilo hostel za živali in s tem zadelo v široko ciljno publiko; zadnje podjetje je ustanovila skupina mladih fantov, ki se ukvarja jo z ozvočenjem in osvetljavo prireditev.

Koliko mladih se dejansko pri nas ukvarja s podjetništvom? Kdo so sploh ti mladi, kje so se izobraževali?

Odgovoril bom na podlagi vtisov, statistik nimam na razpolago. Nekaj mladih se odloča za samostojen poklic: večina

S 3. strani

Skavtizem drži mlade priklenjene na stvarnost

Na začetku vam je bil zraven samo msgr. Humar? Ni bilo laičnih voditeljev?

Humar je skušal pridobiti kakšne laike, klical je Silvana Kerševana, Emidia Sussija, Vladimirja Sturma in druge, nihče od teh pa se ni pridružil. Poklical je tudi prof. Martina Kranerja. Ta je bil nekaj časa zraven; prvo leto je hodil precej redno na sestanke, pomagal je pripraviti prvi in drugi tabor, v Tinjem logu in Zajzeri. Spomnim se, da smo na drugem popolnoma neumno požagali neke smreke brez dovoljenja, bili smo pač neizkušeni... Kranner je nato te stvari reševal z gozdno stražo. Kasneje je skavte pustil. Njegova sinova Marko in Marjan sta sicer še ostala zraven.

Kako pa so se ravnali drugi duhovniki?

Humar je iskal med sobraty osebe, ki bi ga podprle in mu pomagale. Eno leto je bil z nami na taboru g. Ambrož Kodelja. G. Žorž iz Štandreža se je nad skavti navdušil. V glavnem pa je bilo malo takih, da bi prihajali na tabor in spali v šotorih.

In g. Marjan Komjanc?

G. Komjanc je poglavje zase. Preden je bil župnik v Sovodnjah, je že poučeval na goriških šolah. Živel je v ul. Brigata Pavia, ni bil kaj dosti vključen v krog drugih naših duhovnikov. Bil je "alternativen", tudi povezan z drugače mislečimi. O skavtih pa je bil zelo informiran, tudi naročen na italijanska skavtska glasila. Nekajkrat sem bil pri njem doma, imel je bogato literaturo. Takrat sem imel vtis, da Humar ni želel, da bi se družili z njim. To je bilo v letih, ko je bilo še veliko duhovnikov. Sem mnenja, da bi g. Komjanc v prvih letih lahko kaj pomagal, pa ni, ker ni mogel priti zraven.

Zelo navdušen je bil doberdobski župnik g. Bogomil Breclj. Veliko je v prvih letih pomagal tudi župnik v Jamljah g. Jožko Štanta, ki se je zelo navdušil za skavte, bil je tudi na taboru. Bil je res lepa oseba, kmalu nato pa je umrl. Ima res velike zasluge, da se je organizacija razvila, sploh pa je bila v Jamljah močna skupina. Duhovni asistent je bil več let msgr. Oskar Simčič, župnik v Števerjanu, kjer je tudi vodil skavtinje. Prisoten je bil tudi na taborih. Leta 1979, ko sem se vrnil iz Afrike, je bil jamboree v Logu pod Mangartom. Takrat je prišel prvič na tabor g. Marjan Markežič, ki je prevzel duhovno vodenje skavtov.

Kdaj ste prvič slišali o ustanovitelju skavtizma Robertu Baden-Powellu?

Od vsega začetka, saj smo delali po njegovem priročniku, ki ga je uredil g. Prešeren. To je bila za nas biblija. Baden-Powell je bil vedno glavna opor na točka, za volčiče pa Mowgli iz Kiplingove Knjige o džungli. Spomnim se, da so šli tržaški skavti na jamboree v Grčijo in so nas tudi povabili, nihče od nas pa si v tistem času česa takega ni mogel privoščiti.

Kateri je bil vaš prvi tabor?

Prvi samostojni tabor goriških skavtov je bil poleti 1965 v Tinjem logu na Trbiškem; za to je

poskrbel Kranner, ki je tam imel posestvo. V istem času je pet članov taborilo s Tržačani in Korošci v Selah; to smo bili Marko Brajnik, Tomek Vetrh, Jožko Kogoj, Gianni Sussi in jaz. Bil je zelo lep tabor, dobili smo res lep vtis. Ko smo se vrnili, smo šli naravnost na tabor, ki ga je pripravil Humar. Tam smo bili precej "po domače", z enim samim šotorom. Sledili smo skavtskemu priročniku, imeli razne dejavnosti, se učili vzele in pesmi. Na Goriškem smo imeli vedno zelo dobro petje. Pesmi smo tudi sami prevajali iz italijanščine. Sami smo izdali ciklostilirano pesmarico. Tržačani so imeli tudi svojo, tako da smo pesmi združili in izdali večjo, skupno pesmarico.

Zraven sta bila tudi vaš brata Peter in Mirko.

Da, oba, od prvega trenutka. Peter je bil zraven do svoje smrti maja 1970; bil je star 18 let, pripravljaj se je na maturo. Vodil je volčice, ki sem jih po njegovi smrti prevzel jaz. Skupaj z g. Jericijem sva jih več let vodila. Mirko je bil tudi vedno zraven, sicer nikoli načelnik; bil je sicer mlajši: ko smo prišli iz Argentine, je bil star komaj 9 let. Tako je opravil celotno skavtsko pot. V začetku nas ni bilo dosti, vsi smo morali delati malo vsega. Kasneje se je nabralo skupin in voditeljev, zdaj se mi spet zdi doba "suhih krav".

Kateri pa je bil vaš zadnji tabor?

Na zadnjem taboru sem bil leta 1977, potem sem šel dve leti v Afriko. Ko sem se vrnil, sem še bil zraven, a nisem imel več funkcij. Nato sem se poročil, imel otroke itd.

Tudi izkušnja v Ugandi je bila nekam "pustolovska", kaj ne?

Tja sem šel namesto vojaščine. Počila je revolucija, vojna proti diktatorju Idiju Aminu. Leta 1979 sem prišel domov, poslali so nas proč, ker je tam bilo preveč nevarno. Ob vrnitvi sem bil še na vrsti taborov, tudi kot pomočnik, če je bilo potrebno, zlasti z Markom Brajnikom, toda nisem bil več načelnik. Pred odhodom v Afriko sem "dal skozi" še priprave statuta in pravilnikov za združenje s tržaškimi skavti v Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo. Leta 1976 smo imeli v Jamljah dolge debate. Morali smo pač usklajevati razlike. Tržačani so bili malo bolj "togi", radi so imeli pravilnike, uniforme, značke itd. Mi smo bili glede teh vidikov malo bolj površni. Smo se jim malo bolj prilagajali. Večjih sporov z njimi sicer ni bilo. Težje je bilo, ko smo združili organizaciji fantov in deklet.

Ste se torej lažje združili s Tržačani kot z dekleti iz Gorice?

Tako? So bila pač leta, ko tudi duhovniki niso dobro gledali na združitev fantovskega in de-

lo sicer nepopolnih podatkih iz raziskave, ki sta jo leta 2006 naredila tržaška skavta Štefan Kegljevič in Franc Bianuzzi ter so dostopni na spletu, segajo začetki slovenskega skavtizma na Goriškem v leto 1963, ko je nastal prvi vod skavtinj; sestajale so se v prostorih Marijine družbe na Placuti. Za to obdobje, kot tudi za začetke goriških skavtov, je značilna pomoč tržaških skavtov in skavtinj: najprej po vplivu Pastirčka, ki je pod uredništvom dr. Jožeta Prešerna zelo pozorno spremljal skavtsko delovanje in širil njegove ideale, nato pa z dejavno pomočjo pri prvih sestankih, jurjevanjih in taborih. Goriške skavtinje so obljubile na jurjevanju tržaških skavtinj l. 1963 v Šempolaju, istega leta so taborile s Tržačankami ob Belopeških jezerih. Prve goriške skavtinje pa so delovale v težkih pogojih, saj v javnosti ni bilo odobranja, in so se kmalu razšle. Slovenski goriški skavti pa so nastali po daljši

kliškega dela organizacije. Zadeva je morala dozoreti.

Bila je tudi razprava, da bi se vključili v Svet slovenskih organizacij. Osebnost sem bil za to, medtem ko se je v organizaciji postavila proti temu stališču mlajša skupina. Njeni člani so poudarjali, da smo nepolitični in zato ne na eni sami strani. Na koncu se nismo nikdar vključili v SSO, čeprav bi tja naravno spadali.

Tudi zadnja desetletja in do danes gotovo spremljate organizacijo, saj - "enkrat skavt, vedno skavt"!

Tako, sicer nisem aktiven član, moja otroka sta pa bila člana. Peter je še vedno voditelj, zadnja leta v Trstu. Razmere so se gotovo močno spremenile. Prva leta je bila velikanska potreba po taki mladinski organizaciji. Hvala Bogu je takrat Humar to razumel in stopil na to pot. Če bi vztrajal z Marijino kongregacijo, ne bi bilo popolnoma nič. Ogromno Slovencev, ki so danes na Goriškem tako ali drugače aktivni ali vidni, so šli skozi skavtske vrste. "Bilanca" je absolutno pozitivna. Z leti se je situacija seveda spremenila, organizacija je vezana na nihanja v kvantiteti in kvaliteti mladih. Danes jih je dosti manj, vsi niso vedno primerni za voditelje. V zadnjih desetletjih se je med nami tudi močno razširil sport, ki ga prej ni bilo, pa tudi druge dejavnosti. Tudi taborniki so prišli kasneje in se pokazali; tudi oni so bili na Tržaškem prej prisotni kot na Goriškem.

Kljub temu da je organizacija nastala iz izkušnje vojaških pravil - sam Baden-Powell je bil vojak! - je vzgojni princip skavtizma še vedno veljaven, zlasti samovozgoja, zgodnje zaupanje odgovornosti voditelju. Vodnik skupine je "primus inter pares", prvi med enakimi, in ne starejši; eden, ki ga določijo za vodnika. Temu se privadi in v to smer dela. To je zelo dobra šola: zaupati 13 ali 14-letnemu fantu funkcijo in odgovornosti. Metoda je še zmeraj aktualna.

Tudi v tem elektronskem in tehnoloiziranem svetu?

Skavtizem na splošno tudi danes uspeva, je dinamičen in se razvija. V njem v vseh časih

Ob 50. obletnici ustanovitve organizacije Iz zgodovine slovenskih skavtov na Goriškem

pripravi s sestankom 14. junija 1964 v Gorici. Odločilen je bil vpliv Pastirčka in pisma, ki so ga goriški fantje poslali tržaškemu uredniku s prošnjo, da bi imeli tudi na Goriškem skavtsko organizacijo. Med pobudniki in ustanovitelji slovenskih goriških skavtov pa gre največja zasluga dr. Kazimirju Humarju, ki je bil do jeseni 1979 glavni duhovni vodja. Prvi sestanki so bili ob nedeljah dopoldne. Prvo jurjevanje je bilo leta 1964 skupaj s Tržačani. Istega leta se je skupina goriških izvidnikov udeležila tržaškega tabora v Zajzeri. Leta 1965 so nastali Orli in Kragulji. Istega leta poleti so imeli Goričani svoj prvi samostojni tabor v Tinjem logu blizu Trbiža, medtem ko je pet članov še taborilo s Tržačani in Korošci v Selah. Leta 1966 so skavti dobili sedež v Katoškem domu (od leta 1996 je to Kulturni center Bratuž) na

Drevoredu 20. septembra. Leta 1966 so Goričani pripravili prvo samostojno jurjevanje v Doberdolu. Jeseni istega leta je nastala prva skupina volčičev, ki jo je do leta 1970 vodil Peter Spazzapan. V tem obdobju so začeli skavti sodelovati pri Planiki, sprva glasilu Marijine kongregacije za fantje; v sezoni 1966-67 je list prešel v skavtske roke. Organizacija se je razširila po Goriški. Veliko je bilo nastopov v javnosti, tečajev in srečanj. 27.10.1974 je bila v Katoškem domu slovesna proslava desetletnice delovanja, 19.2.1984 pa dvajsetletnice. Kmalu po nastanku je postal skavtski načelnik Bernard Spazzapan, ki je ostal na tem mestu do leta 1977, ko je prišlo na Goriškem do združitve fantovske in dekliške organizacije. Od leta 1979 je skupni glavni duhovni vodja Marjan Markežič. Goriške skavtinje so obnovile delovanje leta 1967 v Števerjanu z

vodom Lastovk. Glavni duhovni vodja je bil od začetka dr. Oskar Simčič, ki je ostal na tem mestu do leta 1979. Števerjanske skavtinje, ki se jim je kmalu pridružila skupina v Pevmi, so se udeležile tržaških jurjevanj skavtinj leta 1968 in 1969 ter tržaškega tabora v Logarski dolini leta 1968. Naslednjega leta so priredile svoj tabor v Logu pod Mangartom, svoje prve obljube pa l. 1970 "med borovci" v Števerjanu. Takrat so se pridružile še skavtinje iz Rupe in s Peči. Zaradi nerazumevanja, napadov in skromne opore je vrsta skupin propadla. Nekaj časa sta redno delovala le vod v Doberdolu (Brinjeve) in v Rupci-Peči (Labodi). Z vztrajnostjo pa se je stanje izboljšalo. Pridružila se je skupina "goriških deklet", ki je že nekaj časa sodelovala s skavtinjami, nastali so tudi novi vodi. Dne 18. marca 1977 je bil v Gorici soglasno sprejet pravilnik, po katerem sta se fantovska in dekliška veja uradno združili v eno organizacijo z imenom Slovenski goriški skavti (SGS). Leto prej je prišlo do ustanovitve Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO), ki povezuje Trst in Gorico.

ljude najdejo ideale, ki jih tako ali drugače skušajo uveljavljati. Med Italijani je še danes zelo močna skupina odraslih skavtov, ki stojijo zraven. Pri nas se to žal ni obneslo. V 50 letih je naša organizacija gotovo opravila pomembno vlogo vzgoje mladine. Kaj bo v prihodnjih 50 letih, ne vemo. Mladi danes ne rabijo več skupine okrog sebe, danes imajo vse na računalnikih, ne čutijo več potrebe po združevanju...

Kam pa to vodi?
Odvisnosti od interneta je vedno več. Govorim za Slovenijo,

kjer delujem, in tam so - glede računalništva - bolj naprej kot pri nas. Pred nami so imeli elektronsko pošto, pred nami so začeli imeti tudi probleme z odvisnostjo. V Italiji se vse to komaj začne. To je svet, ki ga odrasel težko razume. Mi, rojeni do leta 1970, smo "baby-boomers", vmesni rod je "x-generation", rojeni po letu 1990 pa so "y-generation": ti so se že rodili z računalniki. Moja vnukinja ni nikdar videla telefona, sploh ne ve, kaj je telefon! Vidi samo računalnike in mobilje. Preko interneta do-

biš vse: družbo, chat-line, hrano, igre, nakupe, vse! Človek je lahko doma za računalnikom in najde vse. To je nevarno: živeti začneš v virtualnem svetu, kjer se ti zdi, da imaš vse. Nekateri začnejo nato misliti, da šola ni več pomembna, da je treba igrati na srečo, da boš tako na hitro zaslužil itd. Ljudje ne hajo študirati in se čisto izgubijo!

Skavtizem s tem ni kompatibilen?

Skavtizem je čisto nekaj drugega. Če pa te drži priklenjenega na realnost, naj še naprej bo!

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (62)

Mariza Perat

Brezje na Gorenjskem

Slovesnost kronanja je bila veličastna kot tudi priprava nanj, saj je pri tem slavnostnem dogodku sodelovala vsa vas. Marijo in Jezusčka je z dragocenima zlatima cesarskima kronama, ki ju je izdelal ljubljanski zlatar Ivan Kregar, v prisotnosti 30.000 oseb, med katerimi je bilo mnogo primorskih romarjev, saj je leto prej bila odprta nova bohinjska železnica, okronal ljubljanski škof in velik Marijin častilec Anton Jeglič, ob katerem se je zbralo preko 100 duhovnikov. Msgr. Debevec je za to priložnost napisal pesem, katere prvi dve kitici se glasita: "Odrpta so sveta nebesa, odgrnjena zlata zavesa, prestol se nad nami žari, Gospa na prestolu sedi."

Oj angeli božji, hitite in zlato ji krono nesite, krono Mariji Devici, svoji nebeški Kraljici. Okrog ljube gorenjske ravnine pozdravljene tvoje višine, pozdravljena, Triglav in Stol, varujta Marijin prestol!

Oj mili Slovenci, hitite in zlato ji krono nesite, krono Mariji Devici, svoji nebeški Kraljici!"

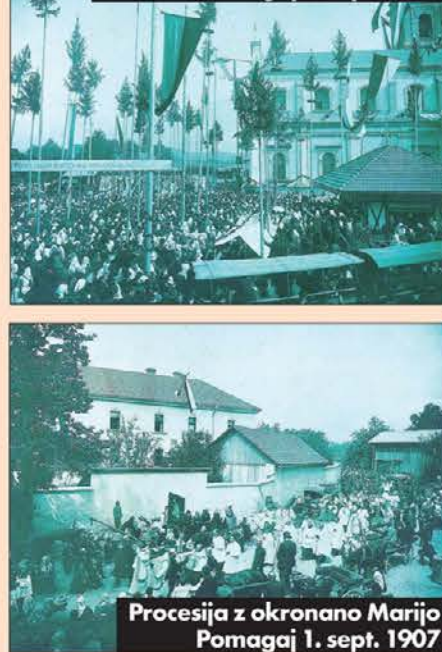
Pesem je za slovesnost kronanja uglasbil dr. Franc Kimovec.

Kot še beremo v Bogoljubu, so milostno podobo kronali na okrašenem, za to pripravljenem prostoru pred cerkvijo, kamor so jo prinesli štirje frančiškani. Škof Jeglič je najprej okronal Božje Dete, nato pa še Božjo Mater. Mojster Ivan Kregar je obe kroni pritrdil na podobo.

Po kronanju se je razvila procesija. "Kot častna straža kronane Device", poroča še Bogoljub, "je pred podobo stopalo 88 duhovnikov, med

Slovesnost ob kronanju Marije Pomagaj 1. sept. 1907

Procesija z okronano Marijo Pomagaj 1. sept. 1907

njimi štirje kanoniki, zastopnik goriškega nadškofa kano-nik Kastelec, ljubljanski in novomeški prošt in napoln sled škof ljubljanski". Seveda so poleg množice ljudstva bila prisotna pri procesiji številna društva in cerkvena združenja, v prvi vrsti Marijine družbe. Petje je vodil skladatelj Franc Kimovec ob spremljavi godbe z Bleda. Slavnosti so se nato nadaljevale še osem dni". Ob obletnici kronanja je na Brezje poromal goriški knezo-nadškof dr. Francišek Sedej in tu imel slovesno pontifikalno mašo.

S slovesnostjo kronanja je Marijina božja pot na Brezjah postala še bolj priljubljena, kar je dokazovalo tudi vsakoletno množično romanje prvo nedeljo v septembru. Brezje pa so zdaj postale tudi kraj srečanj in kongresov. Tako je bil leta 1909 tu mladeniški marijanski kongres, leta 1915 pa shod Marijinih družb iz ljubljanske škofije, ko se je na Brezjah zbralo 6.000 deklet.

/ dalje

Kakšen model demokracije bi zmagovalci volitev uvedli v Sloveniji

Še ni programa, kako se bo nova vlada spopadla s krizo

Mesec avgust tudi v Sloveniji za večino ljudi mineva kot običajno v preteklosti, čeprav so v državi tudi očitni in vidni znaki zaskrbljenosti zaradi dogodkov, ki so bodisi blizu, ali pa jih pričakujejo. Zdaj je, denimo, na dlani in dokazano, da je Alenka Bratušek, premierka v odhajanju, lagala, potrebno je biti jasni in nedvoumni, ko je državljane prepričevala, da sta ona in njena vlada odpravili poglavitna žarišča krize, zaradi česar je Sloveniji omogočen začetek novega razvojnega obdobja. Dejansko pa je premierka v odstopu do novih vrtoglavih višin zadolžila državo in s tem seveda vse državljane, v zadnjem obdobju svojega upravljanja Slovenije pa poskušala skrbeti predvsem zase. Kljub slabemu mnenju o etični in moralni podobi in strokovni sposobnosti Alenke Bratušek za opravljanje poslanstva na vrhu države, pa je javnost vseeno presenetli sklep predsednika komisije za preprečevanje korupcije Borisa Štefaneč, da zoper predsednico vlade uvede postopek. To je storil na lastno pobudo, je poudaril Štefaneč, ki Alenko Bratušek sumi, da "je sa-

mo sebe kandidirala za evropsko komisarko", s čimer naj bi prekršila 37. člen zakona o integriteti in preprečevanju korupcije. Premierke v odstopu postopek protikorupcijske komisije ni

Borisa Štefaneč, tudi državne mu poglavarju Borutu Pahorju, ter vsem kritikom iz javnosti je po vladnem kabinetu sporočila, "da se je glede predloga za imenovanje za evropsko komisarko ravnala po ustaljeni praksi".

Arja. Alenka Bratušek s svojo stranko štirih poslancev si v parlamentu najbolj odločno, skoraj histerično, trudi za odvzem poslanskega mandata Janezu Janši. Ob tem pa je pomenljivo vedeti, kar so sicer vsa občila zamolčala, da je Janez Janša bil izvoljen za poslanca z več glasovi, kot pa so jih skupaj prejeli vsi štirje poslanci oz. poslanci stranke Alenke Bratušek. Ob tem pa se je Janez Janša za svojo izvolitev moral truditi iz zapor. Zaradi zapleta s premierko bi se moral vsaj neugodno počutiti tudi možni mandatir Miro Cerar. Prekršil je namreč lastno obljubo, ki bi jo moral kot zanesljiv pravnik spoštovati. Z Bratuškovo se namreč pogaja o morebitnem vstopu njene stranke v novo vlado, čeprav je Miro Cerar znan po izjavah, da se bo o vstopu v koalicio pogajal samo z osebnostmi, ki niso v ničemer

Alenka Bratušek

zmedel. Nekateri so, videti je, da zelo naivno, celo pričakovali, da bo odstopila s svojega položaja. Na ulice tudi niso prišli protestniki ali vstajniki, znani iz obdobja vlade Janeza Janše. Alenka Bratušek molči in ostaja na položaju. Komisiji za preprečevanje korupcije, njenemu predsedniku

Razsežnosti primera samokandidiranja Alenke Bratušek (in še nekaterih političnih veljakov, med njimi Karla Erjavca, predsednika stranke DESUS) odmevajo na različnih ravneh, zlasti v parlamentu in med pogajanci strank za oblikovanje nove vlade najbolj verjetnega mandatirja Mira Ce-

kompromitirane. Sicer pa, kar zadeva prihodnjo vlado, še ni jasno, katere politične stranke jo bodo sestavljale. Gotovo je samo, kar poudarja tudi najbolj verjetni mandatir, da bo kriza v Sloveniji, ki poteka že pet let ter je vseobsegajoča, trajala še dolgo in da bo njeno pre-

magovanje zahtevalo nova finančna in drugačna odredanja volivcev in drugih državljanov. Pri ocenjevanju razmer Miro Cerar molči o krivcih za krizo v Sloveniji, pa tudi ne razlaga podrobnosti, s kakšnimi ukrepi oziroma programom se bo proti krizi, ki je največja med vsemi državami članicami EU, borila vlada, ki naj bi jo domnevno sestavil do sredine meseca septembra. Ocenjevalci koalicijskega dogovora, ki ga je Miro Cerar predložil v oceno in morebitni sprejem strankam, ki bi sodelovale v njegovi vladi, presenečeni ugotavljajo, da v omenjenem dokumentu ni obravnave slovenske zunanje politike in njenega usklajevanja s politikami zavezniških držav v EU in Zvezi Nato. Nekdanji zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je v tedenskem magazinu Reporter opozoril, "da v koalicijski pogodbi prav tako ni govora o tem, kako naj bi se v prihodnje izognili škandalom, ki so posledica neprofesionalne diplomacije in slabega zakona, ki je bil sprejet leta 2009. Glavno vprašanje slovenske diplomacije v prihodnje bo, kako omejiti škodo, ki je v zvezi s hrvaškimi in bosanskimi varčevalci Ljubljanske banke nastala z razsodbo sodišča v Strasbourgu; kako nadzorovati morebitno razočaranje v zvezi z arbitražnim sporazumom s Hrvaško in kako popraviti blamažo zaradi napovedi, da bi Slovenija v zvezi z ukrajinsko krizo lahko posredovala med Rusijo in EU". Od vsega, kar obravnavamo in o čemer razmišljamo v tem prispevku, ki po sili razmer nima dovolj sicer zelo zaželenega predprazničnega značaja, je mor-

da najbolj pomembna dilema o tem, kakšen model demokracije bi zmagovalci nedavnih parlamentarnih volitev morda radi uvedli v Sloveniji. Kot znano, naš ustavnopravni sistem, uveljavljen po osamosvojitvi države, temelji na parlamentarni demokraciji, sistemu, na katerem temeljijo tudi vse druge države članice EU in Zveze Nato. Zdaj pa je Miro Cerar začel uvajati termin o nekakšni "napredni demokraciji", h kateri naj bi se vrnila Slovenija. Sloviti ustavni pravnik, za kakršnega imajo Mira Cerarja, bo pač politiki, predvsem pa državljanom, ki hočejo živeti v svobodni in demokratični državi zahodne kulture in civilizacije, moral pojasniti, za kakšno "napredno demokracijo" gre, v primerjavi s parlamentarno demokracijo, ki je kot temelj naše ureditve zapisana v slovenski ustavi. V Sloveniji je ta trenutek, v sicer oddihu in počitnicam namenjenem poletju, najbrž povsem negotovo, kakšna bo prihodnost države. Upamo vsaj, da bo demokracija, ta velika in univerzalna vrednota, tudi v Sloveniji zavarovana, saj uživamo v tem pogledu blagodejne učinke članstva v EU in v Zvezi Nato. Naj citiramo znane politika iz opozicijskih vrst, ki je politično vrenje v Sloveniji komentiral z mnenjem, "da je zaradi članstva v obeh povezavah vse, kar v Sloveniji počnemo, bolj varno in manj ogroženo". Sicer pa politika v Sloveniji ne miruje in deluje skoraj vročično. Stranke se že pripravljajo na lokalne volitve, ki bodo v nedeljo, 5. oktobra. Ponekod se bo za funkcijo župana potegovalo celo do deset kandidatov.

Martián Drobež

Koalicijska pogajanja še potekajo

Mavrični privid ... in nič več?

Nastajanje nove vladne koalicije je še vedno prva novica slovenske politične kronike v zadnjih dneh. Bližajo se vroči dnevi odločitve. 18. avgusta naj bi namreč predsednik republike Borut Pahor predlagal Mira Cerarja za mandatirja za sestavo nove vlade. 22. avgusta pa naj bi DZ glasoval o njegovem predlogu in (predvidoma) izvolil novega premierja. Čeprav se ti roki nezadržno približujejo, v času nastajanja zapisa še ni povsem jasno, kdo bo stopil v ekipo Mira Cerarja in kdo ne. Iz dosedanjih pogovorov (članek nastaja v petek, 8. avgusta) je dokaj jasno, da bo Desus član nastajajoče vlade, in to ni nobeno presenečenje. Za zdaj pa se od Cerarjeve ekipe vse bolj oddaljuje Nova Slovenija, ki bo najbrž pristala v opoziciji, razen če v naslednjem tednu ali dveh ne bo kakega radikalnega preobrata. S tem bi Miro Cerar izgubil priložnost sestaviti t. i. mavrično koalicio, o kateri sanja že od volitev dalje. V njegovi koaliciji ne bi bilo predstavnika desne politične opcije, kar bi bilo zanj glede na vse dosedanje napovedi prvi neuspeh. Kje pa se je zataknilo na ravni usklajevanja med tema strankama, ki bi morali biti motor mavrične koalicije?

Nova Slovenija noče v vlado

Programske smernice Nove Slovenije so bile od začetka volilne kampanje dokaj jasne. Velik poudarek je bil dan predvsem na gospodarski program. Nova Slovenija je predstavila zelo dodelane smernice in konkretne programske točke: premik stranke je bil s tega vidika očiten. Skušala je poseči predvsem na področje ra-

zočaranih volivcev Državlanske liste, za katero je bilo dokaj jasno, da ne bo prestopila parlamentarne praga. Usmerila se je zato na liberalno ekonomsko paradigmo in jo predstavila kot glavni adut: gre za tiste principe, ki jih je v Janševi vladi uvedel minister za finance Šušteršič ob podpori vseh pomladnih strank. Govorimo torej o privatizaciji, manjši prisotnosti države v gospodarstvu, omejitvi odhodkov iz proračuna, zmanjšanju javnega sektorja in podobnih načelih. Jasno je tudi bilo, da bo moral Cerar, če bi res želel dobiti Novakovo v vlado, precej popustiti na teh zahtevah. In jasno je bilo, da drugim vladnim partnerjem iz levičarskih vrst tak pristop ne bo všeč. A poglejmo najprej, kaj je Cerar predlagal v svojem programskem osnutku, in razumeli bomo, zakaj se Nsi od tega osnutka ograjuje (do izida tokratne številke Novega glasa bo najbrž znan tudi že čistopis koalicijske pogodbe, ki pa je ob zaprtju redakcije še v sestavljanju).

Ohlapien in nedefiniran program

Eden od glavnih poudarkov Nove Slovenije je bila jasna politika privatizacije. Gre za področje, na katerem je bil Cerar v volilni kampanji zelo dvoumen: nasprotoval je prodaji državnega deleža v Telekomu in še nekaterim že dogovorjenim privatizacijskim postopkom. Privatizacija je po volitvah postala za Cerarja bolj sprejemljiva, čeprav še vedno uporablja sintagmo "nadzorovane privatizacije", ki je sicer ni natančno opredelil. Jasno je to, da se bodo doslej sprejeti postopki prodaje državnih deležev nadaljevali. Cerar pa je pojasnil, da Slo-

venija pod njegovim vodstvom ne bo prodajala infrastrukturnih podjetij. Teš 6, Slovenske železnice, Luka Koper in podobni orjaki bodo tako še naprej v domeni slovenske države. Kako (slabo) je doslej z njimi upravljala država, pa je tudi znano in jasno. Nedefinirano je tudi poglavje privatizacije bank. Cerar v osnutku programa prodaje bank ne omenja, kljub temu da sta privatizacija NKBK in letošnjem letu in Abanki v naslednjem letu med slovenskimi zavezami pred Evropsko komisijo. V tem poglavju se Cerarjev osnutek tudi premalo natančno loti vprašanja poslovnega okolja za slovenska podjetja. Predvideni sta socialna kapica in oprostitve plačila davka na dobiček, če je ta namenjen investicijam v razvoj. Socialna kapica (določitev maksimalne stopnje obdavčitve visokih prihodkov fizičnih oseb) je ena od točk, na kateri vztrajajo pri Nsi, medtem ko so ji levičarske stranke nasprotni. In tukaj je tudi ena od tistih točk, ki je za obe strani zelo občutljiva.

Javne finance: vse po starem

Primarni problem današnje Slovenije je na področju javnih financ zadolževanje. Ne gre toliko za količino javnega dolga (v tem trenutku je Slovenija z javnim dolgom v višini 80 odstotkov BDP celo pod povprečjem), ampak za ritem, s katerim se Slovenija zadolžuje. Leta 2008 je bil delež javnega dolga samo 22 odstotkov (6 milijard evrov), danes, 6 let kasneje, znaša 80 odstotkov

BDP (28 milijard evrov). Samo v lanskem letu je Slovenija "najela kredit" v višini 7 milijard evrov: če odštejemo odplačane obroke v višini 2 milijard, je neto zadolžitev bila 5 milijard. Že res, da je velik del tega dolga treba pripisati dokapitalizaciji bank. Kljub temu pa letošnje številke niso nič bolj spodbudne: v prvem letošnjem štirimesečju je zadolževanje Slovenije znašalo 5 milijard evrov, neto zadolžitev (če odštejemo odplačane obroke) pa 3,7 milijarde evrov. Cerar mora najprej upoštevati ta divji tempo rasti dolgov: žal je osnutek programa pri tem presplošen. Že res, da se omenjajo kupnine od

že bilo. Vlada bo nadaljevala "podaljšanje veljavnosti že sprejetih ukrepov" v zvezi z omejevanjem plač in stroškov dela v javnem sektorju. SMC ravno tako obljublja, da bodo pokojnine ostale na zdajšnji ravni, dokler ne bo gospodarska rast dosegla 2,5 odstotka BDP, ko naj bi se začele usklajevati. Pokojninska reforma, ki bo potrebna, pa je še v oblakih: nastajajoča koalicija naj bi pripravila samo okvir za novo reformo. Ker pa so pokojnine (14 odstotkov) in masa plač v javnem sektorju (12 odstotkov) prvi postavki slovenskega proračuna, bi jima morala nastajajoča koalicija nameniti nekoliko bolj struktu-

pravila. Kako bo to izpeljano, še ni jasno, podrobnejši pojasnil v osnutku programa še ni. Dodatni prilivi v proračune za naslednja leta so še kako vprašljivi, če za podlago vzamemo izkušnjo vlade Alenke Bratušek z omejenim zakonom. Cerar sicer zagotavlja, da se bo izognil "pastem" neustavnosti, v katere je zabredla Bratuškova, odprto pa ostaja vprašanje, kako bo premostil pritisk javnosti (vključno z morebitnimi referendummi).

Zakaj ne mavrični koaliciji?

Nova Slovenija do konca redakcije še ni rekla zadnje besede, čeprav je v četrtek, 7. avgusta, zelo jasno nakazala smer, ki jo bo najbrž izbrala. Daleč od vlade. Kljub srčnim željam Mira Cerarja, da bi se mu krščanski demokrati pridružili. V Nsi opozarjajo, da je Cerar v svojem programu preblag. O socialni kapici smo že spregovorili: o tej temi podpredsednik Nsi Matej Tonin meni, da je med njimi in ostalimi strankami preveč konceptualnih razlik. Druga pomembna programska razlika je v zdravstveni reformi, kjer sta po Toninovem mnenju strani na nasprotnih bregovih. Medtem ko Nsi želi uvesti več konkurence in normalizacijo stanja, pravi Tonin, se SMC zavzema za "še večji monopol (državnega) zavoda za zdravstveno zavarovanje". Skratka, kot kaže v tem trenutku, mavrične koalicije res ne bo. Potrebno je sicer počakati na čistopis koalicijske pogodbe, ki pa bi morala biti precej radikalno spremenjena, da bi zadovoljila želje edine desno-sredinske stranke, ki se je pogajala za vstop v vlado. Vsaka drugačna odločitev kot odstop Nove Slovenije od pogajanj bi bila torej precejšnje preseženje.

Andrej Černec

Ljudmila Novak

prodanih državnih deležev kot sredstvo za zmanjšanje zadolženosti. A to je premalo. Potrebna je širša strategija, ki zajema celoten obseg javnih financ, potrebno je urediti in uravnotežiti politiko državnih odhodkov in prihodkov.

In tudi v tem primeru v osnutku programa Cerar sicer nakazuje pot, a njegov načrt je doslej še vedno medel. Pravzaprav Cerar obljublja nadaljevanje tega, kar je

rirano obdelavo. Zavedati pa se moramo, da se pričakovano življenjsko obdobje vsakega Slovenca podaljšuje, iz leta v leto pa se tudi zmanjšuje razmerje med delovno aktivnimi in upokojenimi Slovenci. Spremembe zahteva spreminjajoča se demografska slika.

Tudi na področju prihodkov Cerarju ni uspelo ponuditi kakih bistvenih novosti: ponovno je uvedel predlog nepremičninskega

Letošnja čebelarjska sezona je popolnoma razočarala

Take letine čebelarji ne pomnijo

Tako slabe letine čebelarji ne pomnijo. Bila je naravnost katastrofalna, tako da večina čebelarjev letos sploh ni točila medu ali pa so bile količine take, da je nanje najboljše pozabiti. Čebelarji so nad letino obupani ne le v naših krajih, pač pa v celotni Sloveniji in Severni Italiji vse do Piemonta. Čebelarjska zveza Slovenije je zaradi izrednih razmer pozvala ministrstvo za kmetijstvo, naj priskoči na pomoč panogi z izplačilom škode, oprostijo plačila davkov ali s finančno pomočjo za

akacijeva in cvetlična paša. Ker sta ti dve paši med najpomembnejšimi na Krasu in Bregu, je bilo čebelarjem že zgodaj jasno, da si letos ne bodo več opomogli, čeprav so

od vsakoletnega povprečja. Zelo zaskrbljeni nad dogajanjem so tudi v Društvu slovenskih čebelarjev – Trst, ki je zaživelo pred dobrim letom, izkazalo pa se je že po pestrem

in bogatem delovanju. Tako so sredi julija na sedežu v nekdanjem begunskem taborišču na Padričah organizirali prvi čebelarjski praznik, na katerega so povabili tudi predstavnike sosednjih društev iz Sežane in Kopra, s katerimi sodelujejo. V letošnjem letu pa so uspešno pripravili čebelarjske delavnice, ki jih vodi čebelarji

nakup sladkorja za krmljenje čebelih družin. V Sloveniji, kjer se v povprečju pridela dva tisoč ton medu, se letos napoveduje 80-odstotni upad pridelave medu. Na Krasu je zaradi težjih naravnih danosti še hujše. Letošnjo katastrofalno letino je v prvi vrsti izoblikovalo vreme. Mila zima in nestabilne temperature so povzročile, da so čebelje družine začele izletavati prezgodaj, takrat pa še ni bilo paše. Ko je do te prišlo, so se družine ošibile, tako da jih je bilo treba marsikje aprila in maja dodatno krmiti, da so sploh preživele. Tako je šla mimo tradicionalna paša rešelike, povsem pa sta zaradi deževne pomladi, nizkih in stalno nihajočih temperatur zatajili

upali v medenje lipe. Tudi to pa ni prineslo zaželenega, saj je lipa dokaj občutljiva na nihajoče ali deževne vremenske razmere, tako da je tudi zadnja večja paša v čebelarjem letu odpovedala. V juliju so čebelarji začeli z vsakoletnim zatiranjem varoze, to je z zatiranjem najhujšega škodljivca medonosnih čebel in letos je opaziti prekomerno napadenost družin. V tej končnici katastrofalne sezone grozi torej še velika izguba čebelih družin. Vseh negativnih posledic pa ne bo konec z letošnjim letom, saj se bosta neharmonični razvoj družin in pomanjkanje hrane poznala tudi prihodnje leto, pa še v zimskem času bo po vsej verjetnosti izpad družin višji

mojster Drago Mali iz Sežane. Od marca se srečujejo dvakrat mesečno, utrjujejo pa svoje znanje o delu s čebelami v vseh letnih časih, o rojenju, vzreji matic in zatiranju varoze. Tržaški čebelarji pa se pod predsedstvom Danijela Novaka iz Mačkolj lahko pohvalijo še z novo pridobitvijo. Za potrebe didaktike so namreč za sedežem postavili društveni čebelnjak s štirimi tipi panjev, ki so najbolj v uporabi v naših krajih. V prihodnje mislijo organizirati tudi začetniške tečaje čebelarjenja. Delovanje slovenskih čebelarjev je zabeleženo tudi na njihovi spletni strani, ki so jo odprli oktobra lani, zanjo skrbi Aljoša Novak, našela pa je že več kot 80 tisoč kontaktov.

Franz Ferdinand na gostovanju v Vidmu

Zažgi to mesto!

Kot metek, ki te zadene in ga ne moreš spraviti iz svojih misli. Gre za citat iz ene od njihovih pesmi, ki hkrati ponazarja tudi njihovo glasbo. Nenavaden rock s svojstvenim ritmom in črpanjem žanrskih elementov iz drugih zvrsti. To so Franz Ferdinand in to je njihova glasba, ki je v četrtek, 31. julija, zazvenela na vzpetini Videmskega gradu. V enem od redkih trenutkov letošnjega poletja, ko dež ni pokvaril poletnega vzdušja na odprtem, so se Škoti predstavili videmski publiki. Zbralo se je nekaj 3.500 navdušencev, večinoma mlajših, ki so pod odrom in na prizorišču skakali in prepevali refrene. Franz Ferdinand (da, ime so izbrali po avstro-ogrskem prestolonasledniku, ki ga je Gavril Princip ubil v Sarajevu pred 100 leti) so publiko navdušili: seveda, med publiko so bili v glavnem njihovi oboževalci in tisti, ki jih spremljajo in jih poznajo. Štiri fante iz Glasgowa bi žanrsko težko natančno opredelili. Ne moremo govoriti o tem, da igrajo mainstreamovski rock za široke množice ljudi. Hkrati pa mora biti jasno, da so že zdavnaj prešli nivo glasbenih niš in ozkih presekov publike. Ne, Franz Ferdinand so odraz zadnjega desetletja, časa, v katerem so se razvijali (njihov albumski prvenec je iz leta 2004): spajanje različnih žanrskih prvin jim uspeva, in to na kakovostni ravni.

koncertu v Vidmu in ravno te lastnosti so botrovale dejstvu, da so publiko sestavljali v glavnem poslušalci, ki ta žanr poznajo, in ne tudi "glasbeni turisti". Od prvega akorda dalje so člani benda spravili na noge celotno publiko. Že po svoji pojavnosti: frontmen benda je karizmatični Alex Kapranos, druga kitara je Nick McCarthy, ki je na prvi pogled tak, kot bi skočil iz muzikala Grease, tukaj sta še basist Bob Hardy (za ljubitelje nogometa zelo podoben Paulu Scholesu) in bobnar Paul Thomson. Igrali so rock, pri katerem pač nisi mogel ostati ravnodušen. Balade in umirjene pesmi lahko odmisli: poskočni ritmi, nekonvencionalne melodije in onirična besedila, to je recept Franza Ferdinanda. Nosni nastavek glasu pevcu Kapranosu nekoliko spominja na britpop skupine Oasis in bratov Ghalagher. Ampak to je le pre-

hiter tempo in odločni spremljevalni akordi so podlaga za zgodbo, ki jo pripoveduje pevec in ki je včasih rahlo bolj zamišljena (Stand on the horizon), drugič zelo gostobesedna in ritmična (Do you want to in The Fallen). Ponekod že na meji funka in hip hopa (Evil eye). Eksperimentiranje jim tudi ni tuje, naj bo to z utrinki psihedelije (Ulysses, Michael) ali z večglasjem in občasnimi "falsetti" (spet Ulysses in Dark of the matinee). Po slogu spominjajo nekoliko na skupino R. E. M., pa naj bo zaradi načrtno ne definiranih koncev pesmi in nekoliko hermetičnih besedil. Ob vsem tem je prisoten še droben ščepec elektronike (kot primer vzemimo pesem Auf achse).

To so poslušalci v Vidmu iskali ... in to so tudi dobili. Skupina je koncertni repertoar (dokaj) enakomerno sestavila s pesmimi iz

vseh štirih doslej objavljenih plošč, s katerimi so dvigovali temperaturo. Refrene so večkrat ponavljali, da so se še tako zagreti navdušenci lahko razkričali in razpištolili, posebno ko je šlo za tiste najbolj znane pesmi. "Never get your bullet out of my mind" (Nikoli ne bom spravil tvojega metka iz svojih misli) ali "Sweet love illumination" (Razsvetljenje sladke ljubezni). Dovršen nastop s samo zanemarljivimi ne-

Uspelo jim je dati glasbi lasten pečat, zaradi katerega so nezaupljivi in edinstveni v svojem izvajanju: lahko bi kvečjemu rekli, da imajo žanrsko "mlajše bratce" v skupini The Fratellis, ki je prav tako iz Glasgowa. Franz Ferdinand veljajo za ene od bolj uveljavljenih bendov indie rocka, kar je okrajšava za t. i. "independent rock", oziroma za glasbeno zvrst, ki se snema pri manjših založbah in je zato bolj "svobodna", a hkrati manj "razširjena". Ta nevsakdanost in posebnost je seveda prišla do izraza tudi na

blisk, ker so se Franz Ferdinand uveljavili v obdobju, ko je prvi val britpopa že pojenjal. Njihov žanr je vsekakor rock, in to v več preoblikah: začetek njihove uspešnice Right action, naslovne pesmi zadnjega albuma, spominja na vstopni riff Little less conversation, ene od najbolj znanih rock stvaritev kralja Elvise. Ampak to ni vse: Franz Ferdinand se radi spogledujejo tudi z obdobjem new wave (novega vala), ki je konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih spremenili punk v nekoliko bolj "družbeno sprejemljivo" glasbo.

točnostmi je publiko, ki je uživala v glasbi, še bolj podžgal, da je ob koncu večera do onemoglosti vpila še zadnji refren, ki je odmeval v videmskem večeru, "Burn this city!" (Zažgi to mesto!) In to tako, kot da bi ga želeli vpiti še dolgo v noč. Koncert je bil sicer res nekoliko krajši od pričakovanj, a pustil je tisti prijetni občutek, da si ob vrnitvi domov na youtube avtomatično izpisal v iskalnik besedici "Franz Ferdinand" in že trenutek kasneje sam pri sebi ponovno vpil "Burn this city, burn this city!"

Andrej Černic

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVI22C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v petek, 8. avgusta, ob 18. uri.

Topel poletni utrinek

Slive

Sliv sem se najbolj veselila, ko sem bila še otrok. Bajе smo imeli nekaj dreves na dveh zaraščenih terasah v barkovljanskem bregu. Moj oče je bil tam rojen. V breg - hišo in ostala zemljišča so podedovali njegovi bratje - smo hodili zelo poredkoma, saj smo živeli v mestu, mami pa ni bilo nikoli do sprehodov po strmini in do z robida zaraščene zemlje. Ona je ljubila mesto in trgovine. Samo mesto in trgovine.

Zato sem se brega in sliv še posebej veselila, saj sva šla tja največkrat sama z očetom. Midva

niso edini v razliki med slivami in češpljami. Je pa gotovo, da sadežu, od Trsta do Benečije, po domače rečemo "češpa". To ime se me je prijelo, ne vem zakaj, ko sem poučevala slovenščino beneške otroke. Na Mladi Briezi. Prvo slivo, drevo mislim, ki je bila čisto moja, sem našla na vrtu svoje prve hiše v Repnu. Z vejami se je dotikala ganka, balkona v slovenščini, in imela sem jo najrajši, ko je cvetela. Sovaščani so sicer znali povedati, da so njeni sadeži odlični za njoke. A jaz njokov s češpljami ne maram, zame so presladki.

sva rada hodila, ni naju bilo strah vzponov, niti ozkih teras visoko nad morjem, ki so jih zaraščali visoka trava, osat in robida. Oče je prav zaradi robide že nekaj dni prej pripravil rokavice in škarje, jaz pa sem v roki tiščala nekaj vreck in košaro, kamor naj bi spravili slive, češplje, oziroma doma smo jim rekli "češpe". Zame je bil pravi praznik, ko sem se lahko ponosno pridružila očetu, sosedom povedala, da greva tja v Barkovlje po slive, in se nato skobacala v svetlo "plavi" Fiat 850. Navadno sva z očetom celo pot molčala. Jaz sem mislila na breg in na slive. Sicer sliv nimam posebno rada. Najljubše so mi češnje, ko jih zobam naravnost z drevesa. Sadije mi v resnici ne pomeni veliko, na mojem vsakodnevem jedilniku ima pač prednost surova in kuhana zelenjava. A vseeno kaže, da sem s slivami nekoliko povezana, saj me spremljajo skozi vse življenje. Tako in drugače. Slive ali češplje.

Marsikomu, pa tudi meni sami, ni jasno, katera je razlika med slivami in češpljami. Po mojem je ni, a neke lahko prebereš, da so slive tiste, ki zorijo pred dvajsetim avgustom, druge pa, da so češplje tiste, ki se ločijo od koščice. Skratka, jezikoslovci si

Potem smo imeli slive v Kostanjevici, v Sloveniji. Meni so bili sadeži starega drevesa, ki je raslo na našem parkirišču, na kraju, ki mu domačini, ne vem zakaj, pravijo Palma, čeprav tam palme ne rasejo, še najbolj všeč. To je bila tista vrsta sliv oziroma češpelj, ki sicer zorijo konec avgusta, a pri katerih se meso ne loči od koščice. Ne vem, kaj bi o njih napisali jezikoslovci, vaščani so, mislim ravno zaradi te značilnosti, trdili, da so to "cimberji". To besedo zamejci uporabljamo bolj malo, z njo sem se seznanila v Sloveniji. In razumela, da gre spet za različico starih sliv. Eni sicer trdijo, da so "cimberji" eno in isto z "ringloji". A moje slive ringlojem niso bile podobne. Češplje iz Palme so bile nekoliko podolgovate, pa čeprav svetlejša barve, sočnega in sladkega okusa.

Po navadi jih je bilo toliko, da smo jih kakih deset dni nosili s seboj na izlete, celo v Avstrijo, kot darilo našim gostiteljem na Belem jezeru. No, Avstriji so jih bili iz srca veseli, prav tako pa gospa Frida, naša nekdanja sosedka, ki jih je vsako leto shranila v zamrzovalno skrinjo za dolge zimске dni. In je govorila, da jo spominjajo na naju in da jih skuha in jih poje, preden leže na

kavč zraven štedilnika. Cimberji ali slive iz Kostanjevice so seveda razveselili tudi mamo in prijatelje v Trstu in Gorici. Ko drevo obrodilo, je sadov toliko, da jih je vedno lepo deliti. Pa čeprav mi je nekaj znanec prišepnilo, da bi na tržnici v zameno zanje dobila kar nekaj desetakov. Letos sva se z možem ponovno preselila in sliva v Palmi, ki sameva, nima sadov. Tudi rastline namreč potrebujejo koga, ki jih ima rad. Tako kot Minattijevi kamni.

Zraven novega doma med Brdi in Benečijo pa je čisto majhen sadovnjak, v katerem seveda prednjačijo slive, saj se jih bohoti kar troje. Drevo, ki mi je pač usojeno in me spremlja skozi življenje. Morda samo zato, da me spominja na očeta, ki sem ga imela nad vse rada.

Tudi moje beneške slive pripadajo stari sorti, ki daje majhne, sladke sadove. Podjetnik, ki mi je popravil hišo, jih je sicer kar pošteno oklestil, in ko bi mu tega ne preprečila, bi jih verjetno porezal do golega. Zaradi odra, tovarnjaka in kopača. A sem jih vendarle rešila in sedaj vsak dan potrpežljivo obiram sadeže, ki jih šoje in polhi mečejo na tla. Vrt zahteva veliko ljubezni in potrpljenja, hiša ravno tako.

Trem starim od vetrov upognjenim slivam sem tokrat iz srca hvaležna, saj so mi bile v pomoč, da sva se z možem predstavila sosedom in sovaščanom. Na začetku sva jih opazovala, kako hodijo na večer mimo in se ozirajo v krošnje dreves. Potem sva vsakega posebej nagovorila in kmalu je večina ne preveč številnih sosedov, naša vas šteje namreč kakih trideset duš, veselo odhajala s "kištami" sliv. Ali češpelj. In midva sva, medtem ko sva obirala težke veje, počasi čutila, da postajava del vasi.

Včeraj, ko je bilo sliv že skoraj konec in nama je bilo na dnu srca žal, da na našem parkirišču ne bo več tako veselo, je nerodno, a vendar ponosno prikorakal k nama mali Emanuele z lončnico v rokah. Za njim seveda še starši in sestra. Povedali so nam, da je rastlina z otoka Elba. Ker si tako vljudna in simpatična, je pojasnil Emanuele in mala Benedetta se je že podila z mojim psom po travniku. Slive pa so se sedaj oddahnile od teže in rojevanja. Še nekaj mesecev bodo nudile senco najini škodici, potem bo počasi prišla zima. Pa čeprav so bile slive letos eden izmed redkih, toplih poletnih utrinkov.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

192

SSKJ - Slovar slovenskega knjižnega jezika je za nas, ki pišemo, izjemnega pomena in tudi v našem uredništvu težko pričakujemo novo izdajo, ki bo prišla med nas letos jeseni, vsaj tako obljublja pri Cankarjevi založbi, ki že sedaj zbira prednaročila po znižani ceni za pomemben slovar. Izšel bo na 2200 straneh v dveh knjigah in v zgibanki za prednaročila ter na spletu izvemo, da bo nova izdaja izšla prvič po 20 letih in bo dopolnjena ter deloma prenovljena, slovar pa bo obsegal 110.180 slovenskih besed v 97.631 geslih, vsak kupec bo prejel tudi posebno kodo, ki bo omogočala dostop do slovarja na spletu, in to na treh različnih napravah, kar bo omogočalo hkratno uporabo več članom iste družine.

"Prikazuje bogastvo našega besedja iz doslej najdaljšega obdobja v zgodovini slovenskega jezika, namreč od druge polovice 19. stoletja do leta 2013, torej od Avstro-Ogrske pa do danes. Starejše gradivo temelji predvsem na slovenskih klasičnih, novo gradivo, pri dodajanju katerega je bil ključen nabor besed iz Slovarja novejšega besedja slovenskega jezika, pa je bilo zbrano s pomočjo elektronskih besedilnih zbirk in drugih gradivnih virov", so se zapisali in dodali, da je pripravo druge izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika izpeljala skupina mlajših jezikoslovcev z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU pod vodstvom prof. dr.

Marka Snoja, predstojnika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki je pri tem povedal: "Slovar slovenskega knjižnega jezika je temeljni dokument slovenščine, ki z besedami in besednimi zvezami ter njihovimi pomeni in ponazarjalnimi primeri potrjuje naš obstoj, opisuje resničnost okoli nas in naš pojmovni svet. Prva izdaja, ki je izhajala v letih 1970–1991 in je bila potem še dvakrat ponatisnjena, dostopna pa je še v več nespremenjenih elektronskih, tudi spletnih objavah, je vsebovala opis slovenskega besedja od druge polovice 19. stoletja do zaključka urejanja posameznih knjig, za zadnje črke abecede torej do leta 1989, osredinjala pa se je na 20. stoletje, zlasti na čas po drugi svetovni vojni. Druga izdaja ohranja vse bistvene prvine izvirnega slovarskega besedila, jim dodaja na novo nastale in uveljavljene besede in pomene, ob tem pa kar se da upošteva sodobno jezikovno gradivo in v prenovljeni podobici prinaša opise mnogih besednih enot, katerih prvotne prikaze je duh današnjega časa presegel. Dopolnjeno in deloma prenovljeno slovarsko besedilo torej razširja časovni razpon opisa besedja kultiviranega slovenskega jezikovnega standarda na več kot pol drugega stoletja, od naših literarnih klasikov do sodobnosti".

Vsi tisti, ki spremljamo dogajanje okrog te prenovljene izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika že vrsto let, vemo, kako težko je bilo priti do te začetne knjige, kot tudi vemo, kako res je, da je slovenski jezik živ in se zato razvija, a smo včasih tudi upravičeno jezni na slovenski politični vrh, ki nima odnosa do slovenskega jezika, saj je 25 let od zadnje izdaje slovarja do današnje le preveč. V 25 letih se je naše življenje tako spremenilo, da se še sami tega ne zavedamo, kot se je spremenil tudi naš svet, se je spremenila naša družba, smo se spremenili mi in se je spremenil naš jezik. Ugledni slovenski kulturniki, pisatelji in pesniki so velikokrat prav užaljeno pisali o malomarnem odnosu do slovenskega jezika, zahtevali so čimprejšnjo izdajo novega knjižnega slovarja in najdejo se tudi taki, ki trdijo, da bo nov slovar rojen že star, saj se danes slovenski jezik predvsem zaradi svetovnega spleta in novih elektronskih tehnoloških pripomočkov vse hitreje spreminja.

Če se sam ironično, a tudi brezupno smejem okostenelim šolskim programom, ko gre za poučevanje slovenskega jezika in slovenske književnosti, ki temelji na čisto čitalniškem odnosu do dijaka, največkrat je le-ta prisiljen blebetati neke besede, katerim ne ve niti pomena, kaj šele, da bi zanje vedel v vsakdanjiku, jih uporabljal, pa sem precej zaskrbljen, ko gre za zaostajanje slovenskega naroda na področju izdajanja za njegov obstoj temeljnih del. In eno takih je gotovo SSKJ - Slovar slovenskega knjižnega jezika, ki se ga veselimo.

Pred dnevi sem v roke doma vzel obrabljeno knjigo starega slovarja, pravzaprav sem jih pred veliko leti kupil tri, dva primerka SSKJ-a - Slovarja slovenskega knjižnega jezika sta v eni, zelo debeli knjigi in en

primerke je v štirih knjigah. Rabili so ga otroci, a tudi sam sem segal po njem, iskal predvsem razlage nevsakdanjim besedam, sopomenke, včasih pa sem se prav zabaval, ko sem našel besede, ki jih danes ne rabi nihče več, a so v slovarju, medtem ko sem iskal nove, vsakdanje besede današnjega časa, ki jih v slovarju ni.

Tudi v našem uredništvu seveda imamo SSKJ - Slovar slovenskega knjižnega jezika, največja uporabnica tega temeljnega jezikovnega orodja je naša Iva, ki poleg dejstva, da je zaljubljena v gledališče in o njem temeljito piše, pri našem tedniku opravlja tudi nevhvalno delo lektorja, nevhvalno iz več razlogov, saj so lektorji včasih tudi neke vrste cenzorji in cenzorjev sam nikdar nisem prenašal. Tako se z Ivo včasih prav sporečeva, ko se opira na star in zastarel slovar in ima zraven še Slovenski pravopis, ko trmoglavi in mi pri svojem vztrajanju tudi ponuja pod nos neka, zvečine že preživeta, pravila. Saj ne, da bi se imel za ne vem kako dobrega pisca in poznavalca slovenskega jezika, a v že skoraj popolnoma jezikovno "stoniranem" (razglašenem) zamejstvu zase lahko še vedno trdim, da imam še posluh za slovenski jezik, in to predvsem zato, ker ga nenehno govorim, pišem v njem, predvsem pa berem veliko slovenske književnosti, dnevnega tiska, poslušam radio in gledam slovensko televizijo, česar večina zamejcev, žal, skorajda ne počne več.

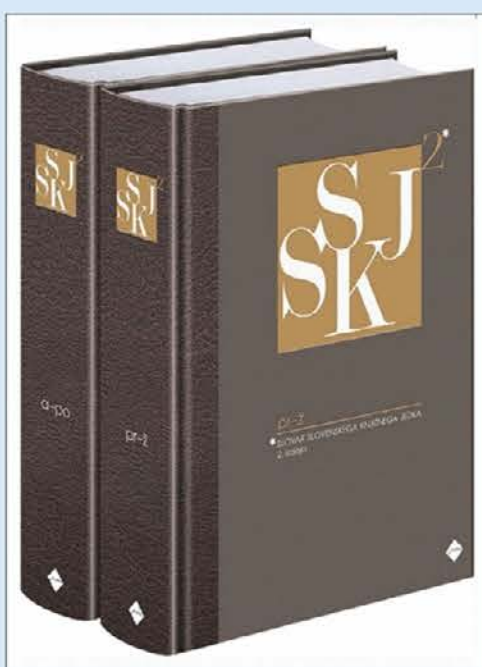
O naši šoli s slovenskim učnim jezikom iz čiste človeške pietete ne bom zapisal nič, da ne bom spet obveljal za hudobneža, kar nisem, a izpadem vedno, ko zapišem, da nihče ne more dati tistega, česar sam nima, tudi na področju poučevanja slovenskega jezika, seveda. Velikokrat se zares sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, ko berem stvari, ki ne bi smele nikdar oditi v tisk, pa ne govorim le o nelektoriranih tekstih, ampak predvsem o zapisih, ki jasno kažejo, da jih je napisala roka,

ki nima nobenega posluha za slovenski jezik in zato zapis prav boleče deluje name. Dovolj časa sem že v tem poklicu, da tudi po nekaj prebranih zapisih kakega mladega kolege trdno vem, če pisec bere slovenščino ali je ne, če živi slovenščino ali je ne. Pri nas je to očitno. Kot je očitno tudi dejstvo, da se vse bolj odmikamo od sveta, v katerem se je še govorilo slovensko narečje, in vstopamo v svet govorcev neke papirnate slovenščine z italijansko skladnjo pri nas, kar postaja že neznosno.

Iz majhnega arhiva spominov naše male redakcije lahko potegnem dan, ko je prišla pred enajstimi leti v naše uredništvo delat Majda Sibelia, ki jo imamo radi vsi, ker je vestna in marljiva, prijazna, in zato, ker ima rada morje in sonce. Majda je doma iz Nabrežine in je obiskovala slovenske šole v Gorici, a nam je že prvi dan samokritično rekla, da ne zna dovolj slovenščine, da bi lahko pri pretipkovanju zunanjih zapisov (takrat smo to še počeli, splet in elektronska pošta sta to odpihnila za večne čase!) tudi sama kaj popravila. Pa sem se usedel takrat k njej in ji rekel: "Pomisli na to, kako bi tvoja nona rekla tej besedi po domače!" In je Majda povedala, kako je njena, danes že pokojna, stara mama rekla dotični stvari v slovenskem nabrežinskem narečju. Tudi za skladnjo njene none sva skupaj z Majdo ugotovila, da je bila čista, lepa, kajti stara mama naše Majde je se govorila slovensko narečje, imela je naraven posluh za jezik človeka, ki je vraščen v prostor in čas in živi na svoji zemlji, je zato na zemlji in v jeziku doma.

In ko se z našo Ivico tako včasih primeva zaradi kakega izraza, skupaj iščeva rešitev za boljši in bolj pravilen slovenski izraz, imava vedno pred seboj SSKJ - Slovar slovenskega knjižnega jezika, Iva pa še Slovenski pravopis, s katerim zna zatežiti do onemoglosti. Na moje ugovarjanje, "da se danes več ne reče tako, dej, no, Iva, prisluhni, ne zveni več sodobno", ostaja neomajna in še bolj zateži z nekimi pravili, a po navadi le najdeva rešitev, ki zadovolji oba.

In zato se nisem čudil, ko me je te dni naša Ivica opozorila, da moramo že v prednaročilu kupiti SSKJ - Slovar slovenskega knjižnega jezika za uredništvo! In vem, da bova tudi v njem iskala manjka-joče besede in tudi zato vedela, da je slovenski jezik še živ in sva živa zato tudi midva.

Z 9. strani

Presunljiva pripoved ...

Naj v nekaj vrstic strnem gledališko pot Sergeja Ferrarija, ki je l. 1958 odigral prvo glavno vlogo v Goriskem mestnem gledališču, kasneje pa je v novogoriškem gledališču, Primorskem dramskem gledališču in SNG poosebil številne like npr. Maksa v Kralju na Betajnovi (1961), Angela v Zločinu na Kozjem otoku (1963), Gornika v Cankarjevem delu Za narodov blagor (1964), Tulpenheima v Županovi Micki (1965) Starca s trobento v Povšetovi priredbi Ko-

smačeve Balade o trobenti in oblaku (1977) ... V SNG Nova Gorica je zadnjič nastopil l. 2008, ko je interpretiral Rjavega v trilerju Stekli psi. Nastopil je tudi v filmu in na televiziji in pri tem izobilkaval kakih 20 vlog. Eden izmed njegovih največjih gledaliških uspehov je monodrama Centrala Fadila Hadžića (1978), ki jo je sam zrežiral in odigral ter je doživela okrog 200 ponovitev. Ferrari je zanimiv človek z močno osebnostjo in prijeten srogovnik. Z Andrejem Jelačinom

sta bila prva poklicna igralca v novogoriškem gledališču, ki je bilo takrat konec 50. let še polpoklicno in je veliko gostovalo po okolici. Povsod so igralci doživljali velik uspeh, čeprav so večkrat igrali v dokaj skromnih prostorih in so se morali preoblačiti tudi na senikih. Toda odnosi med njimi so bili zelo prijateljski in kolegijski. "Mi smo orali ledino. Ni bilo denarja, bila pa je ljubezen do gledališča". Tako je med drugim povedal dramaturginja Tei Rogelj v intervjuju, ki ga je imela z njim l. 2011 in je bil objavljen v gledališkem listu predstave Cifra mož, ki je bila druga uprizoritev sezone 2011/2012.

Izšla je Mladika 4/2014

Protagonist je prof. Alojz Rebula

Šesta številka tržaške revije Mladika je posvečena 90-letnici pisatelja Alojza Rebule, ki je častitljivi jubilej praznoval 21. julija letos. Na uvodnem mestu številke je članek Saše Martelanca, ki ob pomembnejših dogodkih na pisateljevi življenjski poti poudarja vlogo in pomen Rebulovih literarnih del, ljubezen do naroda, jezika in zaverovanost resnici.

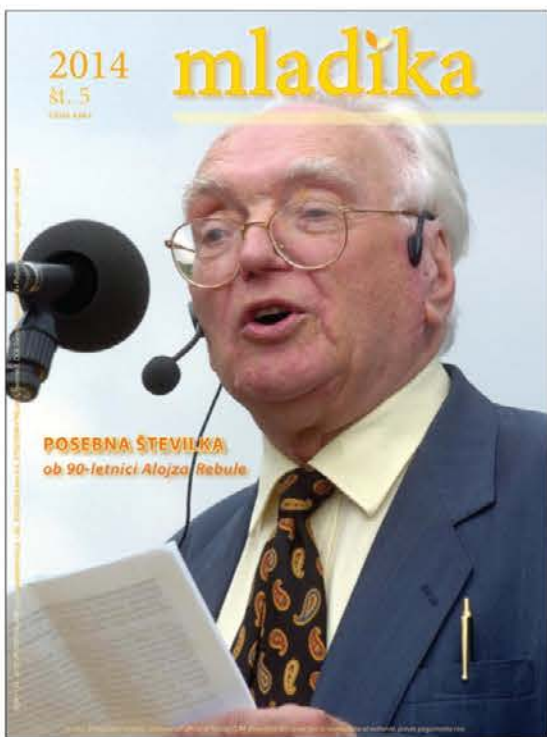
Alojzu Rebuli čestita pisatelj Boris Pahor, ki se spominja skupaj prehojene poti ob sodelovanju pri revijah Sidro, Tokovi in Žaliv ter ob prijateljevanju z Edvardom Kocbekom.

Zorko Simčič v članku z naslovom *Mož iz Šempolaja* se spominja srečanj s pisateljem Rebulom, predvsem pa njegove zasluge kot velik pisatelj in mislec. V članku *Ne samo mimobežnosti* France Pibernik objavlja med drugim odlomek iz svojega dnevnika z dne 16. maja 1962, ki zadeva Rebulov nastop v ljubljanskem klubu kulturnih delavcev, ko je tržaški pisatelj z jasnostjo, odprtostjo in jedratim govorom ter primerno izbiro teme pritegnil zbrano publiko. Tržaški pesnik Miroslav Košuta govori o svojem dopisovanju s pisateljem Rebulom, ki traja že tri desetletja. Marija Pirjevec v prispevku z naslovom *Alojz Rebula: pot do resnice* spregovori o književnosti Alojza Rebule, znotraj katere je obstoj vrednot oziroma hotenje po vrednotah konstanta. Kardi-

nal Franc Rode v zapisu *Svetloba večnosti* podčrta Rebulov bit kristjan in Slovenec. Prevajalka Diomira Fabjan Bajc v članku *Plodnih 90 let Alojza Rebule* nakaže nekaj problemov, ki so najbolj značilni za Rebulov miselni svet in za njegova dela. Pesnica Bruna Marija Pertot v zapisu *Iz vrtov življenja* se spominja svojega nekdanje-

posvetila monografsko publikacijo Alojz Rebula. Biografija in slikah. Tatjana Rojc se zaustavi ob Rebulovem dramskem pisanju, predvsem pri njegovem delu, dramskem besedilu Operacija Timava. Jože Strgar se spominja prvega srečanja z Rebulom v šestdesetih letih in izida romana V Sibilinem vetru. Brane Senegačnik se zaustavi ob estetskih razsežnostih Rebulove literature. Ivan Štuhar razmišlja o Rebuli kot o teološkem mislecu in v zvezi s tem izpostavi odlomke iz dela Zeleno izgnanstvo. Sledi še zapis Jožeta Faganelle, direktorja Celjske Mohorjeve družbe.

Na zadnjih straneh revije dobimo Antono z novicami iz zamejstva in zdomstva, članek izpod peresa Alenke Puhar v slovo Viktorju Blažiču, oceno romana Alojza Rebule Pred poslednjim dnem, ki jo je napisal Lev Detela, in pesem Tatjane Križmančič. V reviji je mladinski list Rast, v katerem beremo razmišljanje mlade kandidatke Tanje Peric

POSEBNA ŠTEVILKA
ob 90-letnici Alojza Rebule

ga profesorja klasičnih jezikov in literature in njegovih romanov; pravi, da gre za zgodovinsko oddaljeno pripovedništvo, a tematsko zelo sodobno. Alice Zen se spominja prvega stika s pisateljem Rebulom, kateremu je

Blazič, oceno romana Alojza Rebule Pred poslednjim dnem, ki jo je napisal Lev Detela, in pesem Tatjane Križmančič. V reviji je mladinski list Rast, v katerem beremo razmišljanje mlade kandidatke Tanje Peric

za volitve v evropski parlament o temi evroskepse, zapisnika komisije Literarnega natečaja Grmada v pristanu v priredbi Mladi za prihodnost – avtor članka je Simon Peter Leban, in Mladi Slovenske skupnosti, ter Literarnega natečaja, posvečenega Alojzu Rebuli, ki sta ga razpisala MOSP in Slovenski kulturni klub – avtorica članka je Neža Kravos. Sledita članek, ki sta ga pripravila Klara in Nejc Kravos o premieri Mlajše gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, in sicer dela Čakajoč, ter intervju z voditeljicama te gledališke skupine Maruško Guštin in Patrizio Jurinčič – pogovor je zapisala Ksenija Kosmač. V Rasti so še poročilo o udeležbi mospovcev na manjšinskem seminarju na Poljskem in izjave mladih zamejcev, ki so bili v odboru mednarodne manjšinske mladinske organizacije YEN. Objavljeni sta še pesem Nike Čok Sem, ki je bila priporočena na literarnem natečaju MOSP-a in SKK-a leta 2014, in slika Mojce Žiberna.

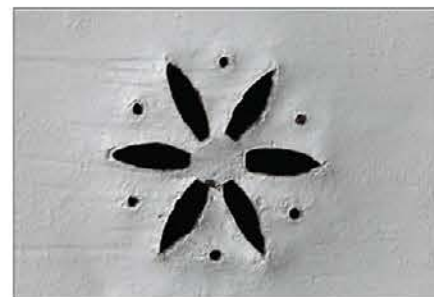
Juljski številki Mladike je priložen tudi bilten s sporedom letošnjih 49. študijskih dnevnov Draga, ki bodo potekali v Parki Finžgarjevega doma na Opčinah od 29. do 31. avgusta. Na devetindesetih izvedbi bodo predavali: Alenka Stanič, Valentin Inzko, David Bandelj, Fabjan Hafner, Marta Verginella, Urban Vehovar in Tadej Bajt. Na dragi bodo počastili 90-letnico pisatelja Alojza Rebule in bodo izročili 3. Peterlinova nagrado.

GRAD KROMBERK Fotografska razstava

Portret mesta Zvezda

Na Gradu Kromberk je bilo 11. julija odprta fotografska razstava Gorana Vraniča, z naslovom Portret mesta Zvezda; razstavo je priredil Goriški muzej v sodelovanju z Mestnim muzejem Karlovec. Umetniškega fotografa in njegovo delo je predstavila višja kustosinja Mestnega muzeja Karlovec Antonija Škrtič. Razstava, ki je rezultat sodelovanja med muzejema in je simbolično namenjena utrditvi prijateljskih odnosov med mestoma Nova Gorica in Karlovec, je na

brovnika (2008). Goran Vranič je z različnimi vezmi povezan s Karlovcem. Vez, ki jo ob tej priložnosti razkrije, je izšla iz dinamičnega odnosa med umetnikom - fotografom in mestom. Dinamika vztrajnega spraševanja in pre-

mišljanja, spoznavanja in refleksije je pripeljala do fotografskih kompozicij široko zasnovanih mestnih vizur, lirskega ozračja in do koncentriranih, včasih skoraj abstraktnih fotografskih kompozicij arhitekturnih detajlov.

Avtorski opus Gorana Vraniča je tesno povezan z njegovim delom profesionalnega fotografa, specializiranega za predmete premične in nepremične materialne kulturne dediščine in sodobne likovne umetnosti. Naklonjenost sledem človeške navzočnosti in delovanja v prostoru in času ga spodbuja tudi v umetniškem delovanju,

ogled do 31. avgusta 2014.

Antonija Škrtič je o razstavi in fotografu zapisala: "Z razstavo in spremnim katalogom Mestni muzej Karlovec predstavlja najnovejši ciklus fotografij, s katerimi umetniški fotograf Goran Vranič nadaljuje večletno ukvarjanje s fotografsko interpretacijo detajlov arhitekture in urbanizma hrvaških mest: Zagreba (1994), Pakraca in Lipika (1996), Koprivnice (2007) in Du-

ki ga opredeljuje nevsiljiva potrpežljivost ustvarjanja in poudarjena celovitost ter ekspresivnost ciklusov. Dosedanje Vraničeve ukvarjanje z ladjami, suhimi doki in z mesti, med katero je s tem ciklusom fotografij in razstavo uvrstil tudi Karlovec, jih je povzdignilo v avtentična merila človečnosti, v pričevanja prostora in časa ter v portrete življenja".

Katarina Brešan

S 6. strani

"Že kot otrok ..."

Mlakarjev odnos do jezika

Ker se v svojih pesmih in avtorskih delih najraje izraža v narečju, tudi te teme ni bilo na večerji mogoče zaobiti. Kot vemo, se nihče ne pogovarja v knjižnem jeziku, je dejal Mlakar, sam se najraje izraža v narečju, ker je v njem vse tisto, kar daje veselje. Pozabljam, da se je tudi v gledališču nekoč uporabljal živ jezik. Pomislimo le na Županovo Micko, Matička, pa tudi na pridige vipavskega pridigarja Janeza Svetokriškega, ki so v narečju. Knjižni jezik je pač bolj mrzel in nima živega ozadja. Ko piše pesmi, ne razmišlja, katero besedo izbral, na misel mu pride tako, naravno. Mimogrede je slikovito povedal tudi, kako je nastala pesem Od Franca Frančeskina god.

Kratek Mlakarjev animirani film Čikorja an' kafe

Pogovor ni mogel niti mimo čudovitega, mestoma prav ganljivega animiranega filma Čikorja an' kafe; na Mlakarjevo besedilo o predani zakonski ljubezni žene, ki vse potrpežljivo prenaša, in bolj nergaškem možu, in na njegovo glasbo je scenarij z veliko domislilic in domišljije napisal in vse zrežiral Dušan Kastelic iz Zaslavja. Pri tem se je zelo natančno poslužil tudi drobnih etnografskih detajlov. Film je prejel več nagrad tudi na mednarodnih festivalih in je bil posnet tudi v angleški inačici (protagonist govori

kot kak italijanski priseljenec v Ameriki). S Kastelicem je Mlakar čudovito sodeloval.

Kje se pa Mlakar najraje oddahne?

Sam se najraje oddahne "ob dobrem kozarcu vina"! Pravijo, da, "kjer ti je fajn, tam je tvoj dom". Tu, kjer živimo, je stičišče več kultur, zato je zanimiv ta naš konec. Dobro je, da je kultura na prepihu, lepo je, če poznaš druge kulture in druge jezike kot kak italijanski priseljenec v Ameriki). S Kastelicem je Mlakar čudovito sodeloval.

Protagonista iz animiranega filma Čikorja an' kafe

Na četrtkovem srečanju je Leopoli z gostom načel še kar nekaj drugih tem. Tako smo izvedeli, da igralec in kantavtor zelo rad bere vse "sorte

knjig". Sedaj se je lotil zajetne knjige angleške avtorice o prvi svetovni vojni. O filmu meni, da je dober, če je v njem dobra zgodba o človeku, o njegovi humanosti. Slovenski film se mu zadnje čase zdi boljši, bolj dinamičen. O ženskah pa meni, da

pozdravljajo (se mar bliža smrt? se zato sprašuje). Seveda ga včasih istovetijo z njegovimi iglaskimi liki, a ti ne morejo biti on, saj so navadno zelo močne karikature. Najlepši 'kompliment' je bil zanj vzklik neke gospe, ki je na intervjuju po radiu rekla: "Ma tisti Mlakar, ajej, ma če ga vidiš na cesti, ma n'kar pet para mu ne bi dal!"

so absolutno boljša polovica! V njegovih pesmih je veliko humorja, "ki je eden izmed res dobrih božjih darov, ki začinja vse"; veselje se v njih seveda meša tudi z žalostjo. V njih je pač življenje, so čustva. Na vprašanje, kam pelje njegova ustvarjalna pot, je kot vselej šegavo odgovoril, v narečju seveda, "ko bom izvedel, vam povem".

Mladim igralcem bi svetoval, naj se spomnijo, zakaj so šli na akademijo, in naj se "prijemljajo". Ob koncu "uradnega" dela se je oglasil tudi marsikdo iz publike, vprašanja so se sukala okrog režiserjev (vsi režiserji te spravijo ob živce, med ženskimi in moškimi režiserji ni razlike razen tega, da zamara pri ženski "traja dalj časa", "ne moreš je le kratkoma povabiti na pivo"). O ljubiteljskih igralcih misli vse dobro, saj je še sam izšel iz amaterskih vrst. Marsikateri nekdanji, pa tudi današnji igralci (še sam Stane Sever, Stane Leban, Ivo Barišič) ni imel akademije.

Na vprašanje, kaj misli o slovenskih politikih, je seveda z dokajšno mero ironije in brez dlake na jeziku odgovoril, da upa, "da bodo še dolgo taki politiki, kot so, želim jim še dolgo kariero in da bi se še izpopolnili v svojih virtuosnih znanjih, da bomo mi komedijanti imeli zmeraj kaj za delat".

S to čisto mlakarsko mislijo, ki je izzvala bučen smeh, se je končalo izredno prijetno srečanje pod lipami, ki se je sicer še sproščeno nadaljevalo ob kozarčku žlahtnega vina, kot se spodbodi na vseh večerih z Iztkom Mlakarjem.

Društvo goriških upokojencev

Zanimiv izlet v Kobarid in Benečijo

Cilj letošnjega poletnega izleta, namenjenega tudi pikniku, ki ga vsako leto na začetku avgusta prireja Društvo goriških upokojencev, je bil obisk Kobarida in Benečije s postanki v lepi pokrajini ob Nadiži. Z dvema avtobusoma so 2. avgusta udeleženci najprej dospeli do zgodovinskega kobariškega muzeja, ki nudi obiskovalcem najbolj

obsežen in natančen prikaz dogajanja o hudih bojih v Posočju med 1. svetovno vojno. Predstavljena je zbirka prikazov v 12 sobah v dveh nadstropjih. Večji poudarek je dan 12. soški bitki in vojnim grozotam. Zanimiv je tudi film o soški fronti. Po ogledu muzeja sta avtobusa, eden prej, drugi pozneje, krenila proti Benečiji. Med potjo so udeleženci slišali tudi pripoved o Landarski jami, o njenem pomenu in o kraljici Vidi. V Špetru ob Nadiži so bili deležni razlage o Beneški Sloveniji in ogleda zelo modernega muzeja, Slovenskega multimedialnega okna (SMO), ki temelji na odličnem prikazu vsega znanja o krajih, osebah, zgodovini, kulturnih, zemljepisnih in naravnih značilnostih obsežnega področja od Kanalske doline do Jadranskega morja. Muzej je vzbudil veliko pozornost in navdušenje izletnikov. Popoldne je sledilo v gostišču Pri škofu v Podbonescu prijetno družabno srečanje. Vsem prisotnim je tedaj v pozdravnem nagovoru spregovoril društveni podpredsednik Jože Cej. V obsegu naravnih lepot in ob nežnem šumenju reke Nadiže so izletniki preživeli ves čas do večera. (ed)